

MENKUL KIYMET GELİRLERİNİN VERGİLENDİRME ESASLARI

- ✓ **MENKUL KIYMETLERDEN ELDE EDİLEN GELİRLERİN
VERGİLENDİRİLMESİNDE GVK GEÇİCİ 67'NCİ MADDE İLE
YÜRÜRLÜĞE GİREN YENİ DÜZENLEMENİN ESASLARI**
- ✓ **MENKUL SERMAYE İRATLARININ
VERGİLENDİRİLMESİNDE 2005 - 2006 KARŞILAŞTIRMASI**
- ✓ **MENKUL KIYMETLERİN ELDEN ÇIKARTILMASINDAN
SAĞLANAN KAZANÇLARDA 2005 - 2006 KARŞILAŞTIRMASI**
- ✓ **MENKUL KIYMETLERDEN ELDE EDİLEN GELİRLERİN
BEYANI**

Serbülent BAYRAK
Gelirler Kontrolörü

Mustafa TAN
Gelirler Kontrolörü

TÜRMOB YAYINLARI- 284
ANKARA - 2006
Sirküler Rapor Serisi
Seri No: 2006 - 2

TÜRMOB Adına Sahibi
Mehmet TİMUR

Sorumlu Yazışleri Müdürü
Ali E. DOĞANOĞLU

Dizgi - Düzenleme

TÜRMOB
Basın - Yayın Servisi

Yayın Türü

Yaygın Süreli

Baskı

Fersa Matbaası
(0.312) 278 43 56

Sirküler Rapor kitaplarında yer alan yazılarda ileri sürülen görüşler yalnızca yazarlarına aittir. Yayıncı kuruluş TÜRMOB'u bağlamaz.

ÖNSÖZ

Bilgi ve iletişimin ön plana çıktığı bir çağı yaşıyoruz. Muhasebecilik, Mali Müşavirlik mesleği doğası gereği bilgiye ve bilgininde sürekli güncel olmasına dayanmaktadır. Bu yapısı itibarıyla mesleğimiz çağımızın en önemli mesleklerinden birisi haline gelmiştir. TÜRMOB ve Odalarımız, meslektaşlarımızın ihtiyaç duyduğu bilgi ve eğitimi karşılaması temel öncelikleri arasındadır.

Meslektaşlarımızın ve aday meslek mensuplarımızın ihtiyaç duyacakları bilgiye, en kolay şekilde ulaşmalarını sağlamak, TÜRMOB'un temel hedeflerinden birisidir. Geniş bir yayın yelpazesi ile bu eğitim ve bilgileneceğe yönelik ihtiyacı karşılamaya çalışıyoruz. **Sirküler Rapor** yayınımla mevzuatta meydana gelen değişiklikleri ve uygulamaya yönelik bilgilendirmeyi sağlama gayreti içindeyiz.

Sirküler kitaplarımız, bir plan doğrultusunda hazırlanarak, her ay bir kitap olarak sizlere ulaştırılmaktadır. Kitaplarımız bir okuma komisyonu tarafından incelendikten sonra basılarak sizlerin istifadesine sunulmaktadır.

Siz değerli meslektaşlarımızın ve stajyerlerimizin beğeni ve takdirini toplayacağına inandığımız 2006-2 Seri Numaralı bu kitabı; Gelirler Kontrolörleri Serbülent Bayrak ve Mustafa Tan tarafından hazırlanan "**Menkul Kıymet Gelirlerinin Vergilendirme Esasları**" isimli eser oluşturuyor. Bu çalışma bir kaynak kılavuz niteliğinde olup konuyu örnekleri ile açıklamaktadır.

Kitabın, meslek camiamıza ve uygulamacılara faydalı olmasını diliyorum.

Nail SANLI
Genel Sekreter

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ	1
-------------	---

BÖLÜM I

2006 YILI İLE BİRLİKTE YÜRÜRLÜĞE GİRECEK YENİ DÜZENLEMENİN ESASLARI

YASAL DÜZENLEME	4
BANKA ve ARACI KURUMLARCA YAPILACAK VERGİ TEVKİFATI ...	12
TEVKİFATIN KAPSAMI	12
BANKA ve ARACI KURUM TABİRİ	15
MENKUL KIYMET ve DİĞER SERMAYE PİYASASI ARACI TABİRİ ...	16
TEVKİFAT MATRAHI	17
Alım-Satım İşlemlerinde Tevkifat Matrahı	17
İtfa Halinde Tevkifat Matrahı	17
Dönemsel Getirilerde Tevkifat Matrahı	17
Ödünç İşlemlerinde Tevkifat Matrahı	18
TEVKİFAT ORANI	18
TEVKİFAT DÖNEMİ	19
BEYAN VE ÖDEME	19
GELİRLERİ TEVKİFATA TABİ TUTULMAYACAKLAR	20
TEVKİFATA TABİ OLMAYACAK GELİRLER	20
ÖZELLİKLİ DURUMLAR	22
Birden Fazla Banka veya Aracı Kurumla Çalışılması	22

Birden Fazla Hesap Kullanılması ve Müşterek Hesaplar23
Aynı Tür Menkul Kıymet/Diğer Sermaye Piyasası Araçları ve Zarar Mahsubu24
Üç Aylık Dönem İçinde Yapılabilecek Zarar Mahsubu25
Üçer Aylık Dönemler İtibariyle Yapılabilecek Zarar Mahsubu27
Takvim Yılı İtibariyle Yapılabilecek Zarar Mahsubu30
Virman İşlemlerinde Tarih ve Maliyet Bildirimi33
Menkul Kıymet veya Diğer Sermaye Piyasası Aracının Fiziken Bir Banka veya Aracı Kuruma Teslim Edilmesi34
Saklamacı Kuruluşlardan Hizmet Alınmış Olsa Dahi Banka ve Aracı Kurumlarca Yapılacak Tevkifat34
Banka ve Aracı Kurumlarca Tevkifatsız Olarak Satın Alınan Menkul Kıymetlerden Yapılacak Tevkifat35
Ödünç İşlemine Konu Edilen veya Teminat Gösterilen Sermaye Piyasası Araçları İçin Tevkifat Uygulaması36
TEVKİFAT MATRAHININ TESPİTİNDE ÖZELLİKLİ DURUMLAR37
Komisyon Bedellerinin İadesi37
Farklı Tarihlerde Alımı Yapılan Hisse Senetlerinin Elden Çıkarılması37
Açığa Satış İşlemleri40
Sermaye Artırımları Nedeniyle Alınan Hisse Senetleri41
Rüçhan Hakkı Kuponlarının Satışı Halinde Maliyet Bedeli43
Kuponlu Tahvillerde Alış Bedeli44
Tahvil Alış Bedelinin İtfa Bedeli ve İşlemiş Faiz Tutarının Üzerinde Olması47
MALİYE BAKANLIĞI'NA YAPILACAK BİLDİRİMLER50
SAKLAMACI KURULUŞLARCA YAPILACAK VERGİ TEVKİFATI51
TEVKİFATIN KAPSAMI52

ÖZELLİKLİ DURUMLAR	53
Başka Bir Saklamacı Kuruluşa Virman	53
Tezgah Üstü İşlemlerde Tevkifat	53
Tahsiline Aracılık Edilen Gelirler Bakımından Sorumluluk	55
BEYAN VE ÖDEME	56
DİĞER KİŞİ VEYA KURUMLARCA YAPILACAK VERGİ TEVKİFATI ..	56
TAHVİL VE HAZİNE BONOSU FAİZ ÖDEMELERİNDE VERGİ TEVKİFATI	57
Tevkifatın Kapsamı ve Tevkifat Yapacaklar	57
Tevkifata Tabi Olmayan Bono ve Tahvil Faizleri	58
Tevkifat Matrahı	59
Tevkifat Oranı	60
Beyan ve Ödeme	60
MEVDUAT FAİZLERİ ve REPO GELİRLERİNDE VERGİ TEVKİFATI ..	60
Tevkifatın Kapsamı ve Tevkifat Yapacaklar	60
Tevkifata Tabi Olmayan Mevduat Faizi	61
Tevkifat Oranı	62
Beyan ve Ödeme	62
TEVKİFATA TABİ TUTULMUŞ GELİRLERİN BEYANI	64
GERÇEK KİŞİLER	64
Ticari Faaliyeti Bulunan Gerçek Kişiler	64
Diğer Gerçek Kişiler	65
KURUMLAR	66
MENKUL KIYMETLER YATIRIM FON VE ORTAKLIKLARININ VERGİLENDİRİLMESİ	67

TAM MÜKELLEFLERİN YATIRIM FON VE ORTAKLIKLARININ VERGİLENDİRİLMESİ	.67
Tevkifatın Kapsamı	.67
31.12.2005 İtibariyle Mevcut Portföye Ait Kazançlarda Tevkifat	.69
Mahsup ve İade	.73
DAR MÜKELLEFLERİN YATIRIM FONLARININ VERGİLENDİRİLMESİ	.73
31.12.2005 İtibariyle Mevcut Portföye Ait Kazançlarda Tevkifat Uygulaması	.73
01.01.2006 Tarihi İtibariyle Dar Mükellef Yatırım Fonlarının Durumu	.75
ÇİFTE VERGİLEMEYİ ÖNLEME ANLAŞMALARININ UYGULANMASI	.77
YETKİLER	.80
MALİYE BAKANLIĞI'NIN YETKİSİ	.80
BAKANLAR KURULU'NUN YETKİSİ	.80

BÖLÜM II
2005 ve 2006 YILLARINDA MENKUL KIYMET GELİRLERİNİN VERGİLENDİRİLMESİ

GENEL ESASLAR	.81
MENKUL SERMAYE İRADİNİN TANIMI VE MENKUL SERMAYE İRADI SAYILAN HALLER	.82
MENKUL KIYMETLERİN ELDEN ÇIKARTILMASINDAN SAĞLANAN GELİRLER	.84
MENKUL KIYMETLERDEN ELDE EDİLEN GELİRLERDE UYGULANAN İNDİRİM VE İSTİSNALAR	.86
Emeklilik ve Sigorta Şirketlerinden Elde Edilen Gelirlere İlişkin İstisna	.86

Kar Paylarına İlişkin İstisna	86
GVK'nun Geçici 55'inci Maddesinde Yer Alan Süreli İstisna	87
Devlet Tahvili ve Hazine Bonosundan Elde Edilen Gelirlerde İstisna	88
Menkul Kıymetlerin Elden Çıkarılmasından Sağlanan Gelirlerde İstisna	89
İndirim Oranı Uygulaması	90
2005 VE İZLEYEN YILLARDA MENKUL SERMAYE	
İRATLARININ VERGİLENDİRİLME ESASLARI	91
Kurumlardan Elde Edilen Kar Paylarının Vergilendirilmesi (GVK 75/1,2,3)	91
Kar DağıtımındaTevkifat	92
Bedelsiz Alınan İştirak Hisseleri ve Hisse Senetlerinin Durumu	95
2005 Yılında Elde Edilen Kar Paylarının Beyanı	97
2006 yılında Elde Edilen Kar Payları	98
01.01.2006 Tarihinden Önce İktisap Edilen Yatırım Fonu	
Katılma Belgeleri Kar Payları	99
01.01.2006 Tarihinden Sonra İktisap Edilen Yatırım Fonu	
Katılma Belgeleri Kar Payları	99
Her Nevi Tahvil,Hazine Bonusu Faizleri İle TOKİ, Kamu	
Ortaklığı İdaresi Ve Özelleştirme İdaresince Çıkarılan	
Menkul Kıymetlerden Sağlanan Gelirler (GVK 75/5)	100
Genel Esaslar	100
Tevkifat Uygulaması	101
01.01.2006 Tarihinden Önce TL Cinsinden İhraç Edilen	
Devlet Tahvili Hazine Bonolarından Elde Edilen Faiz Gelirleri	102
01.01.2006 Tarihinden Sonra TL Cinsinden İhraç Edilen	
Hazine Bonusu Devlet Tahvillerinden Elde Edilen Faizler	104
01.01.2006 Tarihinden Önce Yabancı Para Cinsinden Türkiye'de İhraç	
Edilen Devlet Tahvili Hazine Bonolarından Elde Edilen Faiz Gelirleri	105

01.01.2006 Tarihinden Sonra Yabancı Para Cinsinden Türkiye’de İhraç Edilen Hazine Bonusu Devlet Tahvillerinden Elde Edilen Faizler	106
01.01.2006 Tarihinden Önce İhraç Edilen Eurobondlardan Elde Edilen Faiz Gelirleri	107
01.01.2006 Tarihinden Sonra İhraç Edilen Eurobondlardan Elde Edilen Faizler	109
01.01.2006 Tarihinden Önce İhraç Özel Sektör Tahvil Faizleri	110
01.01.2006 Tarihinden Sonra İhraç Edilen Özel Sektör Tahvil Faizleri	111
01.01.2006 Tarihinden Önce İhraç Edilen TOKİ, Kamu Ortaklığı İdaresi Ve Özelleştirme İdaresince Çıkarılan Menkul Kıymetlerden Sağlanan Gelirler	111
01.01.2006 Tarihinden Sonra İhraç Edilen TOKİ, Kamu Ortaklığı İdaresi Ve Özelleştirme İdaresince Çıkarılan Menkul Kıymetlerden Sağlanan Gelirler	112
Alacak Faizleri (GVK 75/6)	113
2005 Yılında Elde Edilen Alacak Faizleri	113
2006 Yılında Elde Edilen Alacak Faizleri	114
Mevduat Faizleri (GVK 75/7)	114
Mevduat Faizinde Stopaj	115
01.01.2006 Tarihinden Önce Vadesi Dolan YTL ve Döviz Tevdiat Hesaplarından Elde Edilen Faizler	116
01.01.2006 Tarihinden İtibaren Vadesi Dolan YTL ve Döviz Tevdiat Hesaplarından Elde Edilen Faizler	117
2005 Yılında Off-Shore Veya Yurt Dışı Hesaplardan Elde Edilen Faizler	117
2006 Yılında Off-Shore Veya Yurt Dışı Hesaplardan Elde Edilen Faizler	119
2005 Yılında Borsa Para Piyasasında (Tıkasbank) Elde Edilen Faiz Gelirleri	119

2006 Yılında Borsa Para Piyasasında (Tıkasbank) Elde Edilen Faiz Gelirleri	120
Hisse Senetleri Ve Tahvillerin Vadesi Gelmemiş Kuponlarının Satışından Elde Edilen Gelirler (GVK 75/8)	120
İştirak Hisselerinin Sahibi Adına Henüz Tahakkuk Etmemiş Kar Paylarının Devir Ve Temlik Karşılığında Alınan Para Ve Ayınlar (GVK 75/9)	123
Her Çeşit Senetlerin İskonto Edilmesi Karşılığında Alınan İskonto Bedelleri (GVK 75/10)	124
Faizsiz Olarak Kredi Verenlere Ödenen Kar Payları ile Kar - Zarar Ortaklığı Belgesi ve ÖFK'larca Kar ve Zarara Katılma Hesabı Karşılığında Ödenen Kar Payları (GVK 75/12)	124
Genel Esaslar	124
Tevkifat Oranı	125
2005 Yılı Gelirlerinde Durum	125
2006 Yılı Gelirlerinde Durum	125
Repo Kazançları (GVK 75/14)	126
Genel Esaslar	126
Repo Kazançlarında Stopaj	127
2005 Yılı Gelirlerinde Durum	127
2006 Yılı Gelirlerinde Durum	127
Tüzel Kişiliği Haiz Emekli Sandıkları, Yardım Sandıkları ile Emeklilik ve Sigorta Şirketleri Tarafından Yapılan Ödemeler (GVK 75/15)	128
Genel Esaslar	128
Stopaj Uygulaması	129
2005 Yılında Elde Edilen Gelirlerde Durum	130
2006 Yılında Elde Edilen Gelirlerde Durum	130
Vadeli İşlem Ve Opsiyon Sözleşmeleri	130

2005 Yılı Gelirlerinde Durum	130
2006 Yılı Gelirlerinde Durum	131
2005 VE İZLEYEN YILLARDA MENKUL KIYMETLERİN VE DİĞER SERMAYE PİYASASI ARAÇLARININ ELDEN ÇIKARTILMASINDAN SAĞLANAN GELİRLERİN VERGİLENDİRİLME ESASLARI	132
HİSSE SENETLERİNİN ELDEN ÇIKARILMASI (GVK Mük.80/1)	132
01.01.2006 Tarihinden Önce İktisap Edilenlerde Durum	132
01.01.2006 Tarihinden Sonra İktisap Edilenlerde Durum	133
MKYO HİSSE SENETLERİNİN ELDEN ÇIKARILMASI (GVK Mük. 80/1)	135
01.01.2006 Tarihinden Önce İktisap Edilenlerde Durum	135
01.01.2006 Tarihinden Sonra İktisap Edilenlerde Durum	136
HER NEVİ TAHVİL, HAZİNE BONOSU VE DİĞER KAMU SENETLERİNİN ELDEN ÇIKARTILMASI(GVK Mük. 80/1)	136
01.01.2006 Tarihinden Önce İhraç Edilenlerden Elde Edilen Gelirler	136
01.01.2006 Tarihinden Sonra İhraç / İktisap Edilenlerden Elde Edilen Gelirler	140
MENKUL KIYMETLERİN ELDEN ÇIKARTILMASINDAN SAĞLANAN GETİRİLERİN TESPİTİNDE ÖZELLİK ARZ EDEN HUSUSLAR	142
01.01.2006 Tarihinden Önce İktisap / İhraç Edilenlerde Durum	142
01.01.2006 Tarihinden Sonra İktisap / İhraç Edilenlerde Durum	143

BÖLÜM III GELİRİN TOPLANMASI VE BEYAN

GENEL ESASLAR	145
TOPLAMA YAPILMAYAN HALLER	146
MENKUL KIYMETLERDEN ELDE EDİLEN GELİRLERİN BEYANI	147

Tutarı Ne Olursa Olsun Beyan Edilmeyecek Menkul Sermaye İratları	147
Belirli Bir Tutarı Aşmaması Halinde Beyan Edilmeyecek Olan Menkul Sermaye İratları	148
15 Bin YTL'yi Aşmaması Halinde Beyan Edilmeyecek Menkul Sermaye İratları	148
800 Yeni Türk Lirasını Aşmaması Halinde Beyan Edilmeyecek Menkul Sermaye İratları	150
İndirim Oranı Uygulanacak Menkul Sermaye İratları	150
Bazı Menkul Sermaye İratlarında Uygulanan İstisna	151
Devlet Tahvili ve Hazine Bonolarından Elde Edilen Gelirlerde İstisna	152
Birden Fazla Gelir Unsurunun Bir Arada Elde Edilmesi	154
Beyannameye Dahil Edilecek Gelirler	154
Beyannameye Dahil Edilmeyecek Gelirler	155
2005 ve 2006 yıllarında Menkul Sermaye İratları İle Menkul Kıymetlerin Elden Çıkartılmasından Sağlanan Kazançların Vergilendirilmesi	156
DAR MÜKELLEFİYETTE BEYAN	157
YILLIK BEYANNAMENİN VERİLMESİ VE VERGİLERİN ÖDENMESİ .	157
KESİLEN VERGİLERİN MAHSUBU	158
MENKUL SERMAYE İRATLARINDA ZARAR	159
MENKUL SERMAYE İRADI SAHİPLERİNİN ÖDEVLERİ	159
EK TABLO	160

GİRİŞ

Gelir Vergisi Kanunu'na 5281 sayılı Kanunla eklenen geçici 67'nci maddeyle menkul kıymetlerden ve diğer sermaye piyasası araçlarından elde edilen gelirlerin vergilendirilmesinde önemli değişiklikler yapılmıştır. 01.01.2006 itibarıyla yürürlüğe giren ve on yıl süreyle uygulanacak olan yeni vergileme rejimi, 01.01.2006 tarihinden itibaren, menkul kıymetlerden ve diğer sermaye piyasası araçlarından elde edilen gelirlerin % 15 oranında kaynaktan vergilenmesini, ticari faaliyetlere dahil olmayan gelirler için kaynaktan yapılan bu vergilemenin nihai vergileme olmasını öngörmektedir. Yeni düzenleme ile;

- ❖ Gelir Vergisi Kanunu uyarınca gelir vergisine tabi tutulacak yedi gelir unsuru arasında yer alan menkul sermaye iratları ile kısmen de diğer kazanç ve iratların vergilendirilmesinde beyan esasından vazgeçilmiş ve kaynaktan kesinti yöntemi benimsenmiş olmaktadır.
- ❖ Gelir Vergisi Kanununun geçici 67. maddesine göre tevkifat tabi tutulmuş menkul sermaye iratları ve kısmen de diğer artış kazançları için gerçek kişilerce beyanname verilmeyecektir. Ticari, zirai ya da serbest meslek kazancı ya da başka gelirler nedeniyle beyanname verilse dahi tevkifat kapsamındaki söz konusu gelirler beyannameye dahil edilmeyecektir.
- ❖ Bir banka ya da aracı kurum aracılığıyla menkul kıymet veya diğer sermaye piyasası araçlarından elde edilen gelirler bakımından ödenmesi gereken vergi, ilgili banka ya da aracı kurum tarafından tevkif edilerek sorumlu sıfatıyla beyan edilerek ödenecektir. Bunun yanı sıra;

özel sektör tahvil faizi, kamu senetlerinden elde edilen gelirler, mevduat faizi, özel finans kurumlarından elde edilen gelirler için de vergi tevkif suretiyle ödenecek olup, tevkifatı ödemeyi yapanlar sorumlu sıfatıyla yapacaklardır

- ❖ Verginin, asıl mükellefleri tarafından değil, yukarıda belirttiğimiz sorumlular tarafından ödenecek olması) para ve sermaye piyasasında yatırım yapmak isteyenleri birçok zahmetten kurtarmış bulunmaktadır. Çünkü, yatırım yapılan menkul kıymet veya diğer sermaye piyasası aracı için yatırımcılar tarafından hasılat ve maliyet hesaplamaları yapmak suretiyle vergi matrahını belirleme, beyanname verme ve ödeme yapma gibi yükümlülükler söz konusu olmayacaktır. Bütün bu yükümlülükler vergi sorumlusu olan banka, aracı kurum ya da ödemeyi yapan kişi, kurum ve kuruluşlar tarafından yerine getirilecektir. Zamanında yerine getirilmeyen veya eksik yerine getirilen yükümlülüklerin cezai sorumluluğu da yine bu sorumlulara ait olacaktır.
- ❖ Vergi yükünün artık her bir yatırım aracı için (ya da çok büyük bir kısmı için) aynı olması nedeniyle, yatırım araçlarının maliyet analizinde bunun artık göz ardı edilebilecektir. Dolayısıyla, yatırımcılar yatırım tercihlerini yaparlarken vergi yükünü hesaplamak durumunda kalmayacaklardır.
- ❖ Geçici 67'nci madde hükmü tevkifat uygulaması bakımından hiçbir muafiyet öngörmemiştir. Buna göre; dar ya da tam mükellef ayrımı yapılmaksızın tüm gerçek kişiler ile vergi muafiyeti tanınan vakıflar kamu menfaatine yararlı dernekler, odalar, borsalar, meslek örgütleri ve bunların üst kuruluşları, siyasi partiler, emekli ve yardım sandıkları gibi

teşekküller de 01.01.2006 tarihi itibariyle geçici 67. maddede kapsamındaki gelirleri bakımından vergi tevkifatı kapsamındadırlar

Menkul kıymetlerden ve diğer sermaye piyasası araçlarından elde gelirlere yönelik olarak hazırladığımız çalışmamız üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde, Gelir Vergisi Kanununun Geçici 67'nci maddesi hükmü ile getirilen ve 01.01.2006 tarihinden itibaren yürürlüğe giren tevkifat uygulaması ana hatları itibariyle açıklanmış; ikinci bölümde ise kanun sistematigi içerisinde menkul kıymetlerin ve diğer sermaye piyasası araçlarının itfasından ve elden çıkartılmasından sağlanan kazançların 2005 ve 2006 yıllarındaki vergileme esasları ele alınmış, üçüncü bölümde ise söz konusu gelirlerin genel olarak beyanı açıklanmıştır

BÖLÜM I

2006 YILI İLE BİRLİKTE YÜRÜRLÜĞE GİRECEK YENİ DÜZENLEMENİN ESASLARI

YASAL DÜZENLEME

Menkul kıymetler ve diğer sermaye piyasası araçlarının elden çıkarılması ve elde tutulması sürecinde elde edilen gelirler ile ilgili olarak 01.01.2006-31.12.2015 döneminde geçerli olacak düzenlemeleri içeren Geçici 67'inci madde metni aşağıda yer almaktadır:

“GEÇİCİ MADDE 67. - 1) Bankalar ve aracı kurumlar takvim yılının üçer aylık dönemleri itibarıyla;

- a) Alım satımına aracılık ettikleri menkul kıymetler ile diğer sermaye piyasası araçlarının alışı ve satış bedelleri arasındaki fark,
- b) Alımına aracılık ettikleri menkul kıymet veya diğer sermaye piyasası araçlarının itfası halinde alış bedeli ile itfa bedeli arasındaki fark,
- c) Menkul kıymetlerin veya diğer sermaye piyasası araçlarının tahsiline aracılık ettikleri dönemsel getirileri (herhangi bir menkul kıymet veya diğer sermaye piyasası aracına bağlı olmayan),
- d) Aracılık ettikleri menkul kıymet veya diğer sermaye piyasası araçlarının ödünç işlemlerinden sağlanan gelirler

Üzerinden % 15 oranında vergi tevkifatı yaparlar.

Aynı menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası aracından değişik tarihlerde alımlar yapıldıktan sonra bunların bir kısmının elden çıkarıl

ması halinde, ilk giren ilk çıkar yöntemi kullanılmak suretiyle, tevkifat matrahının tespitinde dikkate alınacak alış bedeli belirlenir Bir menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası aracının alımından önce elden çıkarılması halinde, elden çıkarılma tarihinden sonra yapılan ilk alım işlemi esas alınarak üzerinden tevkifat yapılacak tutar tespit edilir. Aynı gün içerisindeki işlemlerde ağırlıklı ortalama yöntemi kullanılabilir. Alış ve satış işlemleri dolayısıyla ödenen komisyonlar ile Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisi tevkifat matrahının tespitinde dikkate alınır.

Üç aylık dönem içerisinde aynı türden menkul kıymet veya diğer sermaye piyasası aracı ile ilgili olarak birden fazla alım satım işlemi yapılması halinde tevkifatın gerçekleştirilmesinde bu işlemler tek bir işlem olarak dikkate alınır. Aynı türden menkul kıymet veya diğer sermaye piyasası aracı alım satımından doğan zararlar takvim yılı aşılmamak kaydıyla izleyen dönemlerin tevkifat matrahından mahsup edilir. Döviz, altına veya başka bir değere endeksli menkul kıymet veya diğer sermaye piyasası aracının alış ve satış bedeli olarak işlem tarihindeki Yeni Türk Lirası karşılıkları esas alınarak tevkifat matrahı tespit edilir. Menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası aracının yabancı bir para cinsinden ihraç edilmiş olması halinde ise tevkifat matrahının tespitinde kur farkı dikkate alınmaz.

Menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası aracı sahibinin, bu kıymetleri başka bir banka veya aracı kuruma aktarması halinde, söz konusu menkul kıymetlerin alış bedeli ve alış tarihi aktarma yapılan kuruma bildirilir. Aktarmanın başka bir kişi veya kurum adına yapılması halinde, alış bedeli ve alış tarihinin ilgili banka veya aracı kuruma bildirilmesinin yanı sıra işlem Maliye Bakanlığına da bildirilir. Bu bildirimler, başka bir kişi veya kurum adına naklin aynı banka veya aracı kurumun bünyesinde gerçekleştirilmesi veya kıymetin sahibi tarafından fiziken teslim alınması halinde de yapılır.

Menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası aracının fiziken bir banka veya aracı kuruma teslim edilmesi halinde alış bedeli olarak, tevsik edilmesi kaydıyla, kıymet sahibinin beyanı esas alınır ve yapılan işlem Maliye Bakanlığına bildirilir.

Sermaye Piyasası Kanununa göre kurulan menkul kıymetler yatırım fonlarının (borsa yatırım fonları hariç) katılma belgelerinin ilgili olduğu fona iadesi, menkul kıymetler yatırım ortaklıklarının hisse senetlerinin alım satımı, Hazine tarafından yurt dışında ihraç edilen menkul kıymetlerin alım satımı, itfası sırasında elde edilen getirileri ile bunların dönemsel getirilerinin tahsilinde, tam mükellef kurumlara ait olup, İstanbul Menkul Kıymetler Borsasında işlem gören ve bir yıldan fazla süreyle elde tutulan hisse senetlerinin elden çıkarılmasında ve hisse senetleri kâr paylarının hisse sahipleri adına tahsilinde bu fıkra hükümleri uygulanmaz. Tam mükellef kurumlara ait olup, İstanbul Menkul Kıymetler Borsasında işlem gören ve bir yıldan fazla süreyle elde tutulan hisse senetlerinin elden çıkarılmasından elde edilen gelirler için, Gelir Vergisi Kanununun Mükerrer 80 inci madde hükümleri uygulanmaz.

Bu fıkra kapsamında yapılan tevkifat tutarları, verilecek muhtasar beyannameye dahil edilmez. Banka ve aracı kurumlar, tevkif ettikleri vergileri şekli ve muhteviyatı Maliye Bakanlığınca belirlenecek bir beyanname ile tevkifat dönemini izleyen ayın yirminci günü akşamına kadar bağlı oldukları vergi dairesine beyan eder ve yirmialtıncı günü akşamına kadar öderler.

Bu maddenin uygulaması bakımından banka veya aracı kurumlar (işleme taraf olanlar) kendilerinde bulunan veya ulaştırılan bilgi ve belgeler kapsamında tarhiyattan sorumlu tutulurlar. Bilgilerin eksik veya yanlış olması nedeniyle eksik beyan edilen kısım için bildirim yapan adına gerekli tarhiyat yapılır.

2) Bu Kanununun 75 inci maddesinin ikinci fıkrasının (5) numaralı bendinde yazılı menkul sermaye iratlarından (Hazine tarafından yurt dışında ihraç edilen menkul kıymetlerden elde edilenler hariç), ödemeyi yapanlarca, banka veya aracı kurumlara veya bunlar aracılığıyla diğer gerçek ve tüzel kişilere ödenenler hariç, % 15 oranında vergi tevkifatı yapılır Bankalara veya aracı kurumlara alış bedeli tevsiik edilmeksizin teslim edilmiş olan menkul kıymetlerin gelirlerinin ödenmesinde ise ödeme banka veya aracı kurumlar aracılığıyla yapılsa dahi tevkifat yapılır Menkul kıymetin bir banka veya aracı kurum aracılığıyla alınmış olması halinde tevkifatta, bu işlemdeki itfa bedeli ile alış bedeli arasındaki fark esas alınır Bu iratlar üzerinden 94 üncü madde veya Kurumlar Vergisi Kanununun 24 üncü maddesi kapsamında ayrıca tevkifat yapılmaz.

3) Bankalar ile aracı kurumlar, bir menkul kıymet veya diğer sermaye piyasası aracını (hisse senetleri ile (1) numaralı fıkranın altıncı paragrafında belirtilen menkul kıymetler ve diğer sermaye piyasası araçları hariç) (1) numaralı fıkra kapsamında tevkifata tâbi tutulmaksızın almaları halinde, kendilerine satış yapanlar adına satış bedeli ile alış bedeli arasındaki fark üzerinden % 15 oranında tevkifat yaparlar. Menkul kıymet veya diğer sermaye piyasası aracının daha önce bir banka veya aracı kurumdan alınmamış olması halinde, tevkifatın yapılmasında alış bedeli yerine ihraç bedeli esas alınır Tevkifat edilen vergiler (1) numaralı fıkra kapsamında verilecek beyannameye dahil edilmek suretiyle beyan edilir ve ödenir.

4) Bankalar arası mevduat ile aracı kurumların borsa para piyasasında değerlendirdikleri kendilerine ait paralarına yürütülen faizler hariç olmak üzere, 75 inci maddenin ikinci fıkrasının (7), (12) ve (14) numaralı bentlerinde yazılı menkul sermaye iratlarından ödemeyi yapanlarca % 15 oranında vergi tevkifatı yapılır Bu fıkra kapsamında yapılan tevkifat tutarları 98 inci ve 119 uncu maddelerde belir-

tilen sürelerde beyan edilir ve ödenir. Bu iratlar üzerinden 94 üncü madde veya Kurumlar Vergisi Kanununun 24 üncü maddesi kapsamında ayrıca tevkifat yapılmaz.

5) Gelir sahibinin gerçek veya tüzel kişi ya da dar veya tam mükellef olması, vergi mükellefiyeti bulunup bulunmaması, vergiden muaf olup olmaması ve elde edilen kazancın vergiden istisna olup olmaması (1), (2), (3) ve (4) numaralı fıkra hükümleri uyarınca yapılacak tevkifatı etkilemez. Şu kadar ki, Sermaye Piyasası Kanununa göre kurulan borsa yatırım fonları ve emeklilik yatırım fonlarının elde ettikleri kazançlar üzerinden (1) ve (4) numaralı fıkralar uyarınca tevkifat yapılmaz.

6) Bu maddenin (1), (2), (3) ve (4) numaralı fıkralarında belirtilen tevkifat oranlarını yabancı para cinsinde ihraç edilen menkul kıymetlerden sağlanan getiriler ile döviz cinsinden açılmış hesaplardan elde edilen faiz gelirleri için beş puana kadar artırmaya veya kanunî oranına kadar indirmeye Bakanlar Kurulu yetkilidir.

7) (1), (2), (3) ve (4) numaralı fıkra hükümleri uyarınca tevkifata tâbi tutulan kazançlar için gerçek kişilerce yıllık veya münferit beyanname verilmez. Diğer gelirler dolayısıyla verilecek yıllık beyannameye bu gelirler dahil edilmez. Ticarî faaliyet kapsamında elde edilen gelirler ticarî kazanç hükümleri çerçevesinde kazancın tespitinde dikkate alınır ve tevkif suretiyle ödenmiş olan vergiler, 94 üncü madde kapsamında tevkif edilen vergilerin tâbi olduğu hükümler çerçevesinde tevkifata tâbi kazançların beyan edildiği beyannamelerde hesaplanan vergiden mahsup edilir. Şu kadar ki, (2) ve (3) numaralı fıkralar kapsamında tevkif suretiyle ödenen verginin, işlemden doğan kazancın tâbi olduğu tevkifat oranı ile çarpımı sonucu bulunacak tutarı aşan kısmı yıllık beyannameye hesaplanan vergiden mahsup edilmez.

8) Sermaye Piyasası Kanununa göre kurulan menkul kıymetler yatırım fonları (borsa yatırım fonları hariç) ile menkul kıymetler yatırım ortaklıklarının Kurumlar Vergisinden istisna edilmiş olan portföy kazançları, dağıtılsın veya dağıtılmasın % 15 oranında vergi tevkifatına tâbi tutulur. Bu kazançlar üzerinden 94 üncü madde uyarınca ayrıca tevkifat yapılmaz. Bu fon veya ortaklıklarının katılma belgelerinin ilgili fona iadesinden elde edilen gelirler ile hisse senetlerinin alım satımından elde edilen kazançlar için yıllık beyanname verilmez. Diğer gelirler nedeniyle beyanname verilmesi halinde de bu gelirler beyannameye dahil edilmez. Ticarî işletmeye dahil olan bu nitelikteki gelirler, bu fıkra kapsamı dışındadır

9) Bu maddenin yürürlük tarihinden önce ihraç edilmiş olan her nevi tahvil ve Hazine bonoları ile Toplu Konut İdaresi ve Özelleştirme İdaresince çıkarılan menkul kıymetlerin elde tutulması veya elden çıkarılması suretiyle sağlanan gelirlerin vergilendirilmesinde bu madde hükümleri uygulanmaz. Bu gelirlerin vergilendirilmesinde, 31/12/2005 tarihi itibarıyla geçerli olan hükümler uygulanır

10) Bu maddenin yürürlüğe girmesinden önce iktisap edilmiş olan menkul kıymet veya diğer sermaye piyasası araçlarının elden çıkarılmasından veya elde tutulma sürecinde elde edilen gelirler için bu madde hükümleri uygulanmaz. Bu gelirlerin vergilendirilmesinde 31/12/2005 tarihi itibarıyla geçerli olan hükümler uygulanır

11) Dar mükellefler de dahil olmak üzere, bu madde kapsamında tevkifata tabi tutulan ve yıllık veya münferit beyanname ile beyan edilmeyeceği belirtilen menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası araçlarının elden çıkarılmasından doğan kazançlar için takvim yılı itibarıyla yıllık beyanname verilebilir. Beyan edilen gelirden, aynı türden menkul kıymetler için yıl içinde oluşan zararların tamamı

mahsup edilebilir. Beyan edilen gelir üzerinden % 15 oranında vergi hesaplanır. Hesaplanan vergiden yıl içinde tevkif edilen vergiler mahsup edilir, mahsup edilemeyen tutar genel hükümler çerçevesinde red ve iade edilir. Şu kadar ki, mahsup edilemeyen zararlar izleyen takvim yıllarına devredilemez.

12) Bu maddede geçen, “banka” kavramı 18/6/1999 tarihli ve 4389 sayılı Bankalar Kanunu kapsamında Türkiye’de faaliyette bulunan bankalar ile Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasını “aracı kurum” kavramı ise 28/7/1981 tarihli ve 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu kapsamında Türkiye’de faaliyette bulunan aracı kurumları ifade eder.

13) Bu maddede geçen menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası aracı ifadesi, özel bir belirleme yapılmadığı sürece Türkiye’de ihraç edilmiş ve Sermaye Piyasası Kurulunca kayda alınmış ve/veya Türkiye’de kurulu menkul kıymet ve vadeli işlem ve opsiyon borsalarında işlem gören menkul kıymetler veya diğer sermaye piyasası araçları ile kayda alınmamış olsa veya menkul kıymet ve vadeli işlem borsalarında işlem görmese dahi Hazinece veya diğer kamu tüzel kişilerin ihraç edilecek her türlü menkul kıymet veya diğer sermaye piyasası aracını ifade eder

Bankaların ve aracı kurumların taraf olduğu veya bunlar aracılığıyla yapılan; belirli bir vadede, önceden belirlenen fiyat, miktar ve nitelikte, ekonomik veya finansal göstergelere dayalı olarak düzenlenenler de dahil olmak üzere, para veya sermaye piyasası aracını, malı, kıymetli madeni ve döviz alma, satma, değiştirme hak ve/veya yükümlülüğünü veren vadeli işlem ve opsiyon sözleşmeleri bu maddede uygulamasında diğer sermaye piyasası aracı addolunur

14) Türkiye’de kurulu vadeli işlem ve opsiyon borsalarında 2006

yılında yapılan işlemlerden elde edilen kazançlar için (1) numaralı fıkrada belirtilen tevkifat oranı sıfır olarak uygulanır Tam ve dar mükellef kurumların (Türkiye’de işyeri veya daimi temsilci aracılığıyla faaliyette bulunmayanlar hariç) 2006 yılında aralarında yaptıkları vadeli işlem ve opsiyon sözleşmelerinden doğan kazançları bakımından bu madde hükmü uygulanmaz. Şu kadar ki banka ve benzeri finans kurumları için Türkiye’de işyeri veya daimi temsilci aracılığıyla faaliyette bulunma şartı aranmaz.

15) Bu madde kapsamına girmeyen ve 1/1/2006 tarihinden önce iktisap edilmiş olan menkul kıymetlerin elden çıkarılmasından sağlanan gelirlerin vergilendirilmesinde 31/12/2005 tarihi itibarıyla geçerli olan hükümler uygulanır.

16) Kurumlar Vergisi Kanununun 2 nci maddesinin 5281 sayılı Kanunla kaldırılmadan önceki 2 numaralı fıkrasında “Sermaye Piyasası Kanununa göre kurulan yatırım fonu” olarak addolunmuş dar mükellefiyete tabi yatırım fonlarının vergilendirilmeye ilişkin 31/12/2005 tarihindeki bu statüleri;

a) 31/12/2005 tarihinden önce ihraç edilen menkul kıymetlerle (hisse senetleri hariç) sınırlı olmak üzere bu menkul kıymetlerin tamamı itfa edilinceye kadar,

b) 31/12/2005 tarihinde portföylerinde bulunan hisse senetleri için ise bu menkul kıymetlerin bu tarihten sonra portföyden ilk çıkış tarihine kadar

devam eder.

17) Bu madde hükümlerinin uygulanmasına ilişkin esas ve usulleri belirlemeye, vergiye tabi işlemlere taraf veya aracı olanları verginin ödenmesinden sorumlu tutmaya Maliye Bakanlığı yetkilidir.”

18) Bu madde hükümleri 31/12/2015 tarihine kadar uygulanır.”

Geçici 67’nci madde kapsamındaki tevkifat uygulaması Maliye Bakanlığı tarafından 257 seri No’lu Gelir Vergisi Genel Tebliğinde¹ açıklanmıştır

BANKA ve ARACI KURUMLARCA YAPILACAK VERGİ TEVKİFATI

TEVKİFATIN KAPSAMI

Yeni düzenlemede, banka ve aracı kurumlar aracılığıyla her türlü menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası aracından elde edilecek getiri vergi tevkifatı kapsamına alınmış ve söz konusu gelirler için kaynakta kesinti yöntemi öngörülmüştür.

01.01.2006 tarihinden itibaren bankalar ve aracı kurumlar;

- ❖ Alım-satımına aracılık ettikleri menkul kıymetler ve diğer sermaye piyasası araçlarının alış ve satış bedelleri arasındaki fark,
- ❖ Alımına aracılık ettikleri menkul kıymetler ve diğer sermaye piyasası araçlarının alış ve itfa bedelleri arasındaki fark,
- ❖ Menkul kıymetlerin ve diğer sermaye piyasası araçlarının tahsiline aracılık ettikleri dönemsel getirileri (herhangi bir menkul kıymet veya diğer sermaye piyasası aracına bağlı olmayan),

¹ 30.12.2005 tarih ve 26039 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmıştır

- ❖ Aracılık ettikleri menkul kıymet veya diğer sermaye piyasası araçlarının ödünç işlemlerinden sağlanan gelirler;

üzerinden % 15 oranında vergi kesintisi yapmakla sorumlu tutulmuşlardır.

Ancak, tevkifat uygulamasında banka ve aracı kurumlar kendilerinde bulunan veya kendilerine ulaştırılan bilgi ve belgeler kapsamında tarhiyattan sorumlu tutulacaklardır. Dolayısıyla, banka ve aracı kurumlar kendilerinde bulunmayan veya kendilerine ulaştırılmayan bilgi ve belgeler nedeniyle sonradan yapılacak tarhiyattan sorumlu tutulmayacak; ek tarhiyat, eksik ya da yanıltıcı bildirim yapan adına yapılacaktır.

Görüleceği üzere, yeni düzenleme ile 01.01.2006 tarihinden itibaren banka veya aracı kurumların aracılık ettiği yatırım araçlarından elde edilen her türlü gelir kaynağında kesinti suretiyle vergiye tabi hale gelmekte ve yeni dönemde yatırım araçlarının değerlendirilmesi konusunda banka ve aracı kurumlara önemli bir görev yüklenmiş bulunmaktadır. Zira, banka ve aracı kurumlar aracı kılınmak suretiyle elde edilecek gelirler üzerinden adı geçen kuruluşlar tarafından vergi kesintisi yapılacak ve tevkif edilen vergi sorumlu sıfatıyla bu kuruluşlar tarafından beyan edilerek ödenecektir.

Bu durumda, banka hesabımızdan hazine bonosu ya da devlet tahvili alım-satım işlemi yaptığımızda veya söz konusu bono ve tahvillerden faiz geliri elde ettiğimizde ya da bir aracı kurumda bulunan hesabımızdan hisse senedi alıp sattığımızda vergimiz doğrudan doğruya banka ya da aracı kurum tarafından tahsil edilecek ve vergisel yükümlülüklerimiz bizim adımıza bu kurumlar tarafından yerine getirilecektir.

Örnek

Bay (S), 300.000 YTL tutarındaki devlet tahvilini (A) Bankası'ndan satın almıştır. Bay (S), söz konusu bonoyu daha sonra (A) Bankası'na 350.000 YTL bedelle geri satmıştır.

Bu durumda Bay (S), $(350.000-300.000=)$ 50.000 YTL gelir elde etmiştir ve elde etmiş olduğu bu gelir üzerinden tevkifat yapılması gerekecektir. Çünkü, Bay (S), bu geliri (A) Bankası'nı aracı kullanarak suretiyle elde etmiştir.

Örnek

(A) Bankası Hazine tarafından düzenlenen ihalede 10.000.000 YTL karşılığı hazine bonusu satın almış ve söz konusu bonoyu ifa tarihinden önce Bay (X)'e 11.000.000 YTL'ye satmıştır.

Bu durumda, (A) Bankası'nın $(11.000.000-10.000.000 =)$ 1.000.000 YTL tutarındaki alım-satım kazancının tevkifata tabi tutulması söz konusu olmayacaktır. Zira, her hangi bir banka ya da aracı kurum aracı kılınmak suretiyle elde edilmiş bir kazanç bulunmamaktadır..

Burada dikkat edilmesi gereken nokta, banka veya aracı kurumlarca gerçekleştirilecek tevkifatın, yalnızca elde edilmesine aracılık ettikleri kazançlar ile ilgili olacaktır. Dolayısıyla, bu kurumların kendi portföylerinde bulunan menkul kıymetler veya diğer sermaye piyasası araçlarından elde ettikleri kazançlar tevkifat kapsamında olmayacaktır.

Örnek

(A) Bankası Hazine tarafından düzenlenen ihalede kendi portföyü için 1.000.000 YTL karşılığı devlet tahvili satın almış ve söz konu -

su bonoyu itfa tarihine kadar portföyünde tutarak 150.000 YTL faiz geliri elde etmiştir.

Bu durumda (A) Bankası'nun elde etmiş olduğu 150.000 YTL tutarındaki hazine bonusu faiz geliri üzerinden her hangi bir tevkifat yapılması söz konusu olmayacaktır. Çünkü, hazine bonusu faiz geliri her hangi bir banka ya da aracı kurum vasıtasıyla değil, bizzat bankanın kendisi tarafından elde edilmiş ve ödeme Hazinece yapılmıştır.

Aynı şekilde, bir bankanın kendi portföyünde bulunan bir menkul kıymeti başka bir bankaya satması durumunda da banka tarafından elde edilen gelir üzerinden tevkifat yapılmayacaktır. Ancak, bankanın başka bir banka veya aracı kurumu aracılığıyla menkul kıymet satın alması durumunda bu menkul kıymetlerle ilgili olarak elde edeceği gelir tevkifata tabi olacak ve aracı banka ya da aracı kurum tarafından sorumlu sıfatıyla tevkifat yapılacaktır.

BANKA ve ARACI KURUM TABİRİ

Gelir Vergisi Kanunu'nun Geçici 67'nci maddesinde bahsi geçen ve kendilerine vergi tevkifatı yapma sorumluluğu yüklenen banka ve aracı kurumlar aşağıdaki gibidir:

- ❖ 4389 sayılı Bankalar Kanunu kapsamında Türkiye'de faaliyette bulunan bankalar,
- ❖ Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası,
- ❖ 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu kapsamında Türkiye'de faaliyette bulunan aracı kurumlar.

Buna göre, Türkiye sınırları içerisinde ya da Türkiye'de faaliyette bulunmayan banka ya da aracı kurumlar vasıtasıyla elde edilecek

gelirler (*Örneğin, off-shore ya da yurt dışı hesaplardan elde edilen faiz gelirleri*) tevkifata tabi olmayacaktır.

MENKUL KIYMET ve DİĞER SERMAYE PİYASASI ARACI TABİRİ

Menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası aracı ifadesi; Türkiye’de ihraç edilmiş olmak üzere,

- ❖ Sermaye Piyasası Kurulunca kayda alınmış ve/veya Türkiye’de kurulu menkul kıymet ve vadeli işlem ve opsiyon borsalarında işlem gören menkul kıymetler veya diğer sermaye piyasası araçları,
- ❖ Kayda alınmamış olsa veya menkul kıymet ve vadeli işlem borsalarında işlem görmese dahi Hazinece veya diğer kamu tüzel kişilerinca ihraç edilecek her türlü menkul kıymet veya diğer sermaye piyasası aracını,

ifade etmektedir.

Bankaların ve aracı kurumların taraf olduğu veya bunlar aracılığıyla yapılan; belirli bir vadede, önceden belirlenen fiyat, miktar ve nitelikte, ekonomik veya finansal gösteregeye dayalı olarak düzenlenenler de dahil olmak üzere, para veya sermaye piyasası aracını, malı, kıymetli madeni ve dövizi alma, satma, değiştirme hak ve/veya yükümlülüğünü veren *vadeli işlem ve opsiyon sözleşmeleri* tevkifat uygulamasında diğer sermaye piyasası aracı olarak kabul edilecektir.

Bu tanımlama dışında kalan bir menkul kıymet veya diğer sermaye piyasası aracınının alım satımı veya itfası dolayısıyla elde edilen getiriler nedeniyle banka ya da aracı kurumlar tarafından vergi tevkifatı yapılması söz konusu olmayacaktır.

TEVKİFAT MATRAHI

Alım-Satım İşlemlerinde Tevkifat Matrahı

Alım-satım işlemlerinde tevkifat matrahı alış bedeli ile satış bedeli arasındaki tutar olacaktır. Alış ve satış işlemleri sırasında ödenen;

- ❖ Komisyonlar, ile
- ❖ Banka ve sigorta muameleleri vergisi

tevkifat matrahının tespitinde dikkate alınacak olup, bu giderler dışında başkaca bir gider tevkifat matrahının tespitinde indirim konusu yapılamayacaktır.

İtfa Halinde Tevkifat Matrahı

Bir menkul kıymet veya diğer sermaye piyasası aracının itfası halinde, tevkifat matrahı alış bedeli ile itfa bedeli arasındaki fark olacaktır. Alış veya itfa işlemleri sırasında ödenen

- ❖ Komisyonlar, ile
- ❖ Banka ve sigorta muameleleri vergisi

tevkifat matrahının tespitinde dikkate alınacaktır. Bu giderler dışında başkaca bir giderin tevkifat matrahının tespitinde dikkate alınması mümkün bulunmamaktadır.

Dönemsel Getirilerde Tevkifat Matrahı

Menkul kıymetlerin veya diğer sermaye piyasası araçlarının, herhangi bir menkul kıymet veya diğer sermaye piyasası aracına bağlı olmayan dönemsel getirilerinde, tevkifat matrahı dönemsel getiri tutarı olacaktır. Bu işlem sırasında varsa ödenen komisyon veya

banka ve sigorta muameleleri vergisi tevkifat matrahının tespitinde dikkate alınacaktır

Dönemsel getirilerin başka bir menkul kıymet veya diğer sermaye piyasası aracına bağlı olması halinde, tevkifat matrahı yukarıda yaptığımız açıklamalar çerçevesinde hesaplanacaktır

Ödünç İşlemlerinde Tevkifat Matrahı

Menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası araçlarının ödünç işlemine konu olması halinde ödünç veren tarafın lehine kalan tutar üzerinden tevkifat yapılacaktır. Bu işlem sırasında varsa ödenen komisyon veya banka ve sigorta muameleleri vergisi tevkifat matrahının tespitinde dikkate alınacaktır

Öte yandan, ödünç işleme konu menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası aracı ile ilgili olarak ödünç veren tarafın elde ettiği gelirlerle ilişkin tevkifat, kazancı nihai olarak elde eden kişi veya kuruma ödemeyi gerçekleştiren, piyasa üyesi banka ya da aracı kurumlar tarafından yapılacaktır

TEVKİFAT ORANI

Banka ve aracı kurumlar tarafından yapılacak tevkifatın oranı % 15 olarak belirlenmiştir.

Ancak, Türkiye’de kurulu vadeli işlem ve opsiyon borsalarında yapılan işlemlere ve yalnızca 2006 yılında uygulanmak üzere, elde edilen kazançlar için tevkifat oranı sıfır olarak uygulanacaktır. Sıfır oranlı tevkifat uygulaması yalnızca 2006 yılında elde edilen kazançlar için geçerli olup, yeni bir düzenleme yapılmadığı takdirde 01.01.2007 tarihi itibarıyla söz konusu kazançlar % 15 oranında tevkifata tabi tutulacaklardır.

TEVKİFAT DÖNEMİ

Geçici 67'nci maddenin (1) numaralı fıkrası uyarınca, bankalar ve aracı kurumlar tarafından takvim yılının üçer aylık dönemleri itibarıyla yapılacak tevkifatta, alım-satıma ilişkin takas tarihi esas alınacaktır.

Söz konusu üçer aylık tevkifat dönemleri aşağıda belirtildiği gibi olacaktır.

- ❖ Birinci dönem; Ocak-Şubat-Mart
- ❖ İkinci dönem; Nisan-Mayıs-Haziran
- ❖ Üçüncü dönem; Temmuz-Ağustos-Eylül
- ❖ Dördüncü dönem; Ekim-Kasım-Aralık.

BEYAN VE ÖDEME

Banka ve aracı kurumlar, tevkif ettikleri vergileri internet ortamında verilmek üzere şekli ve muhteviyatı Maliye Bakanlığınca belirlenecek bir beyanname ile tevkifat dönemini izleyen ayın yirminci günü akşamına kadar bağlı oldukları vergi dairesine beyan edecek ve yirmialtıncı günü akşamına kadar ödeyeceklerdir.

DÖNEMİ	Birinci Dönem	İkinci Dönem	Üçüncü Dönem	Dördüncü Dönem
	Ocak-Mart	Nisan-Haziran	Temmuz-Eylül	Ekim-Aralık
BEYAN	20 Nisan	20 Temmuz	20 Ekim	20 Ocak
ÖDEME	26 Nisan	26 Temmuz	26 Ekim	26 Ocak

Söz konusu beyan ve ödeme, banka ve aracı kurumların genel müdürlükleri tarafından ve genel müdürlüğün bağlı olduğu vergi daire-sine yapılacaktır

GELİRLERİ TEVKİFATA TABİ TUTULMAYACAKLAR

Yeni düzenleme ile getirilen tevkifat uygulamasında tek muafiyet, Sermaye Piyasası Kanununa göre kurulan borsa yatırım fonları ve emeklilik yatırım fonları için öngörülmüş bulunmaktadır

Buna göre, borsa yatırım fonları ve emeklilik yatırım fonlarının elde etmiş oldukları gelirler üzerinden tevkifat yapılmayacaktır

TEVKİFATA TABİ OLMAYACAK GELİRLER

Genel kapsam içerisinde olsa dahi, banka ve aracı kurumlar aracı kı-lınmak suretiyle elde edilen bazı gelirler tevkifat kapsamı dışında bırakılmıştır Buna göre;

- ❖ Sermaye Piyasası Kanununa göre kurulan menkul kıymetler yatırım fonlarının (borsa yatırım fonları hariç) katılma belgelerinin ilgili olduğu fona iadesinden elde edilen gelirler,
- ❖ Menkul kıymetler yatırım ortaklıklarının hisse senetlerinin alım-satımından elde edilen gelirler
- ❖ Hazine tarafından yurt dışında ihraç edilen menkul kıymetlerin (Eurobondlar) alım-satımı, itfası sırasında elde edilen gelirler ve bunların dönemsel getirileri,
- ❖ Tam mükellef kurumlara ait olup, İstanbul Menkul Kıymetler Borsasında işlem gören ve bir yıldan fazla süreyle elde tutulan hisse senetlerinin elden çıkarılmasından elde

edilen kazançlar (Anılan şartlarda gerçekleşen hisse senedi alım-satım kazançları tevkifat kapsamına girmediği gibi, bunlar için Gelir Vergisi Kanunu'nda değer artış kazançlarının düzenleme altına alındığı mükerrer 80'inci madde hükümleri de uygulanmayacaktır. Bir başka deyişle, söz konusu kazançlar GVK Geçici 67'nci maddesinin yürürlükte kalacağı 2015 yılı sonuna kadar tutarı ne olursa olsun vergilendirilmeyecek, başka gelirler dolayısıyla beyanname verilmesi halinde dahi beyannameye dahil edilmeyecektir),

- ❖ Hisse senedi kar payları,
- ❖ 01/01/2006 tarihinden önce ihraç edilmiş olan her nevi tahvil ve Hazine bonusu faizleri ile Toplu Konut İdaresi ve Özelleştirme İdaresince çıkarılan menkul kıymetlerin elde tutulması veya elden çıkarılması suretiyle sağlanan gelirler (Uygulama söz konusu kıymetlerin itfasına kadar devam edeceğinden bu kıymetlerin elde edilme tarihi önem taşımamaktadır. Diğer bir ifadeyle 01/01/2006 tarihinden sonra satın alınsa da 01/01/2006 tarihinden önce ihraç edilmiş devlet tahvili ve hazine bonolarından elde edilen gelirler için Geçici 67'inci madde hükmü uygulanmayacaktır),
- ❖ 01/01/2006 tarihinden önce iktisap edilmiş olan menkul kıymet veya diğer sermaye piyasası araçlarının elden çıkarılmasından veya elde tutulma sürecinde elde edilen gelirler (Bu durumda örneğin, 01.01.2006 tarihinden önce iktisap edilmiş hisse senetlerinin alım-satım kazançları için tevkifat söz konusu olmayacak, söz konusu kazançlar için 2005 yılında yürürlükte bulunan mevzuat hükümleri geçerli olacaktır),

- ❖ Tam mükellef kurumların, Türkiye’de iş yeri veya daimi temsilcisi aracılığı ile faaliyette bulunan dar mükellef kurumlar ya da dar mükellef banka ve benzeri finans kurumlarıyla 2006 yılında aralarında yaptıkları vadeli işlem ve opsiyon sözleşmelerinden doğan kazançlar, tevkifat kapsamı dışında bulunmaktadır

ÖZELLİKLİ DURUMLAR

Birden Fazla Banka veya Aracı Kurumla Çalışılması

Birden fazla banka veya aracı kurum kullanılmak suretiyle işlem yapılması halinde her banka veya aracı kurum kendi işlemleri ile ilgili olarak elde edilen gelirler üzerinden tevkifat yapacaktır.

Mükelleflerin, birden fazla banka veya aracı kurumda bulunan hesabı nedeniyle elde etmiş olduğu gelirlerin ayrı ayrı dikkate alınması, verginin gerçek ödeyicisi konumundaki mükellefler açısından üçer aylık beyan dönemleri itibariyle bir banka veya aracı kurumda oluşan zararını, diğer banka veya aracı kurumda oluşan zararından mahsup edememesi anlamına gelmektedir. Dolayısıyla, üçer aylık dönemler itibariyle zarar mahsubu yalnızca aynı banka ya da aracı kurumda yapılan işlemlerde oluşacak kazançlardan yapılabilecektir.

Örnek

Bayan (S), (Y) aracı kurumunda bulunan hesabından hisse senedi alım-satım işlemleri yapmaktadır. Bayan (S)’nin (Z) bankasında da bir yatırım hesabı bulunmaktadır ve bu hesabında da hisse senedi alım-satım işlemleri yapmaktadır.

Bayan (S), (Y) aracı kurumunda bulunan hesabında yapmış olduğu hisse senedi alım-satım faaliyetinden 2006 yılının birinci üç aylık

döneminde 50.000 YTL zarar etmiştir. Buna karşılık (Z) bankasının da bulunan yatırım hesabında yapmış olduğu hisse senedi alım-satım işlemleri 80.000 YTL kazançla sonuçlanmıştır.

Bu durumda, Bayan (S), (Y) aracı kurumunda bulunan yatırım hesabında oluşan zararını, (Z) bankasında bulunan yatırım hesabında oluşan kazanç tutarından mahsup edemeyecek ve 80.000 YTL tutarındaki kazanç üzerinden (Y) aracı kurumu tarafından birinci üç aylık dönemde $(80.000 \times 0.15 =)$ 12.000 YTL vergi tevkif edilecektir.

Birden Fazla Hesap Kullanılması ve Müşterek Hesaplar

Aynı banka veya aracı kurum bünyesinde birden fazla hesap kullanılmak suretiyle işlem yapılması halinde her bir hesap prensip itibarıyla ayrı ayrı değerlendirilecek ancak, müşterinin talep etmesi halinde bu hesaplar tek bir hesap olarak kabul edilecektir.

Tevkifat uygulanmasında müşterek hesaplar tek bir hesap olarak kabul edilmekte olup, aynı banka veya aracı kurumda hem bireysel hem de müşterek hesap veya birden fazla müşterek hesap kullanılmak suretiyle işlem yapılması durumunda söz konusu hesaplar birbiriyle ilişkilendirilmeksizin tevkifat matrahı tespit edilecektir. Bir başka deyişle, bireysel hesaplarda oluşan kazanç/zarar tutarları ile müşterek hesaplarda oluşan kazanç/zarar tutarları ayrı ayrı değerlendirilecek ve zarar mahsubu yapılamayacaktır.

Örnek

Bay (M), (X) bankasında bulunan 141002 no'lu yatırım hesabından devlet tahvili/hazine bonosu alım-satım işlemleri yapmaktadır. Bay (M), yine aynı bankada eşiyile müşterek olarak açtırmış oldukları 151002 numaralı yatırım hesabında da devlet tahvili/hazine bonosu alım-satım işlemleri yapmaktadır.

Bay (M), 141002 no'lu yatırım hesabında yapmış olduğu devlet tahvili/hazine bonosu alım-satım faaliyetinden birinci üç aylık dönemde 50.000 YTL zarar etmiştir. Buna karşılık eşiyile müştereken sahip olduğu 151002 numaralı yatırım hesabında yapmış olduğu alım-satım işleminden ise 80.000 YTL kazanç elde etmiştir.

Bu durumda, Bay (M), 141002 numaralı yatırım hesabında oluşan zararını, 151002 numaralı yatırım hesabında oluşan kazanç tutarından mahsup edemeyecek ve 151002 numaralı yatırım hesabında oluşan 80.000 YTL tutarındaki kazanç üzerinden (X) bankası tarafından birinci üç aylık dönemde $(80.000 \times 0.15 =)$ 12.000 YTL vergi tevkif edilecektir.

Aynı Tür Menkul Kıymet/Diğer Sermaye Piyasası Araçları ve Zarar Mahsubu

Tevkifat uygulamasında, aynı tür menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası aracından elde edilen zararların birbirinden mahsubu mümkün bulunmaktadır.

Aynı tür menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası aracı değerlendirilmesinde ise aşağıdaki sınıflandırma esas alınacaktır

I - Sabit getirili menkul kıymetler ve diğer sermaye piyasası araçları (Örn. devlet tahvili-hazine bonosu faiz gelirleri).

II - Değişken getirili menkul kıymetler ve diğer sermaye piyasası araçları (Örn. hisse senedi alım-satım kazançları).

III - Vadeli işlem ve opsiyon sözleşmeleri

Menkul kıymetlerle yapılan vadeli işlem ve opsiyon sözleşmelerinde sınıflandırma, işlemle ilişkilendirilen menkul kıymetin dahil olduğu gruba göre yapılacaktır Menkul kıymete bağlı olmaksızın ya

pılan işlemler ise III. Gruptaki vadeli işlem ve opsiyon sözleşmeleri kapsamında değerlendirilecektir.

Üç Aylık Dönem İçinde Yapılabilecek Zarar Mahsubu

Üçer aylık dönemler içerisinde (Ocak-Şubat-Mart, Nisan-Mayıs-Haziran, Temmuz-Ağustos-Eylül, Ekim-Kasım-Aralık dönemleri) aynı türden menkul kıymet veya diğer sermaye piyasası aracı ile ilgili olarak birden fazla alım-satım işlemi yapılması halinde tevkifatın gerçekleştirilmesinde bu işlemler tek bir işlem olarak dikkate alınacaktır.

Bu hüküm uyarınca alım-satım konu menkul kıymet veya diğer sermaye piyasası aracının aynı türden olması kaydıyla, üç aylık dönem içerisinde yapılan işlemlerin konsolide edilmesiyle (varsa) beyan edilip ödenmesi gereken vergi hesaplanacaktır. Tevkif suretiyle kesilen verginin ödenmesi gereken vergiden fazla olması (bir kısım işlemlerin zararlı sonuçlanmış olması nedeniyle) halinde fazla kesilen vergi müşterinin hesabına aktarılacaktır.

Örnek

Bayan (S), (Y) aracı kurumunda bulunan hesabından hisse senedi alım-satım işlemleri yapmaktadır. Bayan (S)'nin 2006 yılı Ocak-Şubat-Mart aylarını kapsayan 1. dönemde İMKB'de işlem gören şirketlere ait hisse senetleri ile ilgili olarak yapmış olduğu işlemlere ilişkin bilgiler aşağıdaki gibidir.

<i>Hisse Senedi</i>	<i>Alış Bedeli (YTL)</i>	<i>Satış Bedeli (YTL)</i>	<i>Kar/Zarar (YTL)</i>	<i>Tevkifat (YTL)</i>
<i>(X) AŞ Hisse Senedi</i>	<i>68.000</i>	<i>80.000</i>	<i>-12.000</i>	<i>-</i>
<i>(Y) AŞ Hisse Senedi</i>	<i>10.000</i>	<i>22.000</i>	<i>12.000</i>	<i>1.800</i>
<i>(Z) AŞ Hisse Senedi</i>	<i>15.000</i>	<i>33.000</i>	<i>18.000</i>	<i>2.700</i>

Bu durumda, (Y) Aracı Kurumunca Bayan (S)' nin hisse senedi alım-satım kazançları üzerinden işlem bazında % 15 oranında tevkifat yapılacaktır.

Bayan (S)'nin ilk üç aylık dönem içerisinde yapmış olduğu işlemlerin konsolide edilmesi neticesinde, hisse senetleri alım-satımından (12.000+18.000-12.000=) 18.000 YTL kazanç elde etmiş bulunmaktadır.

Değişken getirili menkul kıymetler grubunda yer alan hisse senetleri alım-satım kazançlarından zarar mahsubu yapılabileceğinden Bayan (S)'nin 2005 yılı ilk üç aylık dönemde ödemesi gereken vergi (18.000x0,15=) 2.700 YTL olacaktır.

Bu durumda, hisse senetleriyle ilgili olarak tevkif yoluyla kesilen verginin ödenmesi gereken vergiden fazla olması (bir kısım işlemlerin zararlı olması dolayısıyla) sebebiyle fazla kesilen (4.500-2.700=) 1.800 YTL, (Y) Aracı Kurumunca Bayan (S)' nin hesabına aktarılacaktır.

Örnek

Bay (A)'nın, 2007 yılının ilk üç ayında (Z) Aracı Kurumu vasıtasıyla yapmış olduğu alım-satım işlemlerine ilişkin bilgiler aşağıdaki gibidir.(Örneğimizde, Devlet tahvilinin 01.01.2006 tarihinden sonra ihraç edildiği varsayılmıştır.)

Menkul Kıymet Türü	Alış Bedeli (YTL)	Satış Bedeli (YTL)	Kar/Zarar (YTL)
Hazine Bonosu	80.000	70.000	-10.000
Devlet Tahvili	90.000	85.000	-5.000
Hisse Senedi	10.000	5.000	-5.000
Hisse Senedi	30.000	45.000	15.000

Örneğimizde, (Z) Aracı Kurumunca Bay (A)'nın hisse senetleri alım-satım kazançları üzerinden işlem bazında % 15 oranında tevkifat yapılacaktır.

Bay (A)'nın üç aylık dönem içinde yapmış olduğu işlemlerin konsolide edilmesi neticesinde hisse senetleri alım-satımından 10.000 YTL kar elde ettiği, Devlet tahvili/Hazine bonosu alım-satımının ise 15.000 YTL zararla sonuçlandığı anlaşılmaktadır.

Bu durumda, değişken getirili hisse senetleri ile sabit getirili tahvill/bonoların farklı türden menkul kıymet olması sebebiyle bu kıymetler arasında zarar mahsubu yapılamayacaktır.

Bununla birlikte, hisse senetleriyle ilgili olarak tevkif yoluyla kesilen verginin ödenmesi gereken vergiden fazla olması (bir kısım işlemlerin zararlı olması dolayısıyla) sebebiyle fazla kesilen (5.000x%15=) 750 YTL) (Z) Aracı Kurumunca müşterinin hesabına aktarılacaktır.

Üçer Aylık Dönemler İtibariyle Yapılabilecek Zarar Mahsubu

Üç aylık dönem içerisinde yapılan alım-satım faaliyetlerinin zararlı sonuçlanması halinde, bu zarar izleyen üç aylık döneme takvim yılı aşılmamak kaydıyla devredilebilecektir. Takvim yılının son üç aylık döneminde oluşan zarar tutarının izleyen döneme aktarılması ise mümkün bulunmamaktadır.

Örnek

Bay (M), (X) bankasında bulunan 141002 no'lu yatırım hesabından hisse senedi alım-satım işlemleri yapmaktadır. Yine aynı bankada açtırmış olduğu 151002 numaralı yatırım hesabında ise devlet tahvili/hazine bonosu alım-satım işlemleri yapmaktadır.

Bay (M)'nin söz konusu hesaplarda yapmış olduğu işlemlerin sonuçları aşağıdaki gibidir:

Dönemi	141002 No'lu Hesap (Hisse Senedi Alım-Satımı)	151002 No'lu Hesap (DT/HB Alım-Satımı)
1	50.000	-90.000
2	-40.000	50.000
3	60.000	120.000
4	-80.000	-40.000

1. Dönem: Bay (M) bu dönemde, 141002 no'lu yatırım hesabında yapmış olduğu hisse senedi alım-satım faaliyetinden dolayı elde ettiği kazancından, 151002 numaralı yatırım hesabında yapmış olduğu devlet tahvili/hazine bonosu alım-satım işleminden mahsup edilemeyecektir. Zira, mahsup ya da konsolidasyon, yukarıda değinildiği üzere aynı türden menkul kıymet veya diğer sermaye piyasası araçları için yapılabilecektir.

Dolayısıyla, 1. vergilendirme döneminde Bay (M)'nin 50.000 YTL tutarındaki hisse senetleri alım-satım kazancı üzerinden işlem bazında olmak üzere % 15 oranında vergi tevkifatı yapılacaktır.

Bay (M)'nin 90.000 YTL tutarındaki devlet tahvili/hazine bonosu alım-satım zararı ise izleyen dönemlerde elde edilecek kazançlardan mahsup edilebilecektir.

2. Dönem: Bu dönemde Bay (M)'nin hisse senedi alım-satım işlemleri 40.000 YTL zararlı sonuçlanmış olup, bu tutar izleyen dönemlerde elde edilecek kazançlardan mahsup edilebilecektir.

Bay (M)'nin, 151002 numaralı yatırım hesabında yürütmüş olduğu devlet tahvili/hazine bonusu alım-satım işlemleri 50.000 YTL kazanç ile sonuçlanmıştır. Ancak Bay (M)'nin, 1. dönemden devreden 90.000 YTL zararı mevcut bulunmaktadır. Dolayısıyla Bay (M)'den 2. dönemde bu kazancı için vergi tevkif edilmeyecek ve mahsup edemediği 40.000 YTL'lik tutar izleyen döneme devredecektir.

3. Dönem: Bu dönemde Bay (M)'nin 141002 no'lu yatırım hesabında yapmış olduğu hisse senedi alım-satım faaliyeti 60.000 YTL kazanç ile sonuçlanmıştır. Ancak bu faaliyeti ile ilgili olarak bir önceki dönemden gelen ve mahsup edilemeyen 40.000 YTL zarar bulunmaktadır. Dolayısıyla Bay (M)'den bu dönemde $(60.000 - 40.000 =)$ 20.000 YTL üzerinden vergi tevkifatı yapılacaktır.

Bay (M)'nin 120.000 YTL kazanç ile sonuçlanan ve 151002 numaralı yatırım hesabında yürütmüş olduğu devlet tahvili/hazine bonusu alım-satım işlemlerinden bir önceki dönemden gelen ve mahsup edilememiş 40.000 YTL mahsup edilecek ve kalan 80.000 YTL üzerinden vergi tevkifatı yapılacaktır.

4. Dönem: Bu dönemde Bay (M)'nin 141002 no'lu yatırım hesabında yapmış olduğu hisse senedi alım-satım faaliyeti 80.000 YTL, 151002 numaralı yatırım hesabında yürütmüş olduğu devlet tahvili/hazine bonusu alım-satım işlemleri ise 40.000 YTL zarar ile sonuçlanmıştır.

Bay (M) artık bu zararını mahsup edemeyecektir. Zira, üçer aylık dönemler itibarıyla oluşan zarar ancak takvim yılı aşılmamak suretiyle mahsup edilebilmektedir.

Takvim Yılı İtibariyle Yapılabilecek Zarar Mahsubu

Yatırım araçlarının vergilendirilmesi konusunda düzenlemelerin yer aldığı ve Gelir Vergisi Kanunu'na 5281 sayılı kanun ile eklenen Geçici 67'nci madde hükmü uyarınca, tevkifata tabi tutulan gelirler için, bu kazanç ticari kazanç kapsamında elde edilmediği sürece, gerçek kişiler tarafından, kural olarak beyanname verilememektedir.

Tevkif suretiyle vergilendirilmiş bir kazanç unsuru için beyanname verilememesi, beyanname verilmek suretiyle daha önce tevkif suretiyle ödenmiş bulunan vergileri söz konusu beyannameye bildirilecek kazanç üzerinden hesaplanacak vergiden mahsup imkanını ortadan kaldırmakta, dolayısıyla ödenen vergiler nihai vergi olma özelliğini kazanmaktadır.

Tevkifata tabi tutulmuş gelirler için kural olarak beyanname verilememekle birlikte, yalnızca ve ihtiyari olarak menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası araçlarının elden çıkarılmasından doğan kazançlar için takvim yılı itibariyle yıllık beyanname verilebilecektir. Beyannameye, farklı aracı kurum ya da bankalarda bulunsa dahi, müşterek ya da bireysel tüm hesaplarda oluşan kazanç veya zararlar dahil edilebilecektir.

Söz konusu beyan sadece menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası araçlarının alım-satımına ilişkin olarak yapılabilecek olup, faiz ve itfa gelirleri gibi diğer gelirlerin beyanı söz konusu olamayacaktır.

Alım-satım işlemlerine ilişkin olarak beyan edilecek kazançlardan, aynı türden menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası araçlarının ilişkin olması şartıyla yıl içinde oluşan zararların tamamı mahsup edilebilecektir.

Dolayısıyla, menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası araçlarının elden çıkarılmasından doğan kazançlar için verilebilecek beyanname de zarar mahsubu yalnızca aynı türden menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası araçları için yapılabilecektir

Yıllık beyanname ile ve ayrı olarak beyan edilen söz konusu gelirler üzerinden artan oranlı gelir vergisi tarifesine göre değil, % 15 oranı kullanılarak vergi hesaplanacak ve söz konusu vergiden yıl içinde tevkif edilen vergiler mahsup edilebilecektir. Mahsup edilemeyen tutarın bulunması halinde ise bu tutar genel hükümler çerçevesinde red ve iade edilecektir. Mahsup ve iadenin yapılabilmesi için tevkif yoluyla kesilen vergilerin beyannameye dahil edilen kazançlara ilişkin olması şart bulunmaktadır.

Öte yandan, beyan yoluyla mahsup edilemeyen zararların başka gelir unsurlarındaki kazançta mahsubu yapılamayacağı gibi ertesi yıllara devredilmesi de söz konusu olamayacaktır.

Bu uygulamadan, tam mükellef gerçek kişilerin yanı sıra dar mükellef gerçek kişiler ve kurumları da yararlanabilecektir.

Örnek

Bay (S)'nin 2006 yılı içerisinde yapmış olduğu hisse senedi alım-satım işlemleri ve sonuçları aşağıdaki gibidir.

<i>Vergilendirme Dönemi</i>	<i>Alış Tarihi</i>	<i>Alış Bedeli (YTL)</i>	<i>Satış Tarihi</i>	<i>Satış Bedeli (YTL)</i>	<i>Kar/ Zarar (YTL)</i>	<i>Stopaj (YTL)</i>
1	10.01.2006	80.000	28.03.2006	110.000	30.000	4.500
2	30.01.2006	55.000	21.05.2006	75.000	20.000	3.000
3	12.04.2006	45.000	16.08.2006	65.000	20.000	3.000
4	20.07.2006	90.000	05.12.2006	50.000	-40.000	-

Bu durumda Bay (S) tarafından 1, 2 ve 3. vergilendirme dönemle - rinde elde edilen alım-satım kazançları üzerinden ilgili aracı kurum tarafından % 15 oranındaki vergi tevkif edilecek ve aracı kurumun genel merkez ya da müdürlüğünün bağlı bulunduğu vergi dairesine sorumlu sıfatıyla beyan edilerek ödenecektir.

Ancak 4. vergilendirme döneminde Bay (S) hisse senedi alım-satım faaliyetinden zarar etmiştir. Dolayısıyla, 4. vergilendirme dönemin - de banka veya aracı kurum tarafından her hangi bir tevkifat yapıl - mayacaktır.

Daha önce de açıkladığımız üzere tevkif suretiyle ödenen vergiler nihai vergi olma özelliği taşımaktadır. Ancak, isteğe bağlı olmak üzere menkul kıymetlerin elden çıkarılmasından elde edilen kazanç - lar için beyanname verilebilmektedir. Bu durumda Bay (S), yıllık beyanname verebilecek ve beyannamesinde, elde etmiş olduğu top - lam (30.000+20.000+20.000=) 70.000 YTL tutarındaki kazancın - dan, 4. vergilendirme döneminde uğramış olduğu 40.000 YTL tuta - rındaki zararını mahsup edebilecektir. Dolayısıyla, verilecek yıllık beyanname (70.000-40.000=) 30.000 YTL tutarında kazanç be - yan edilecek ve % 15'lik oran üzerinden (30.000x0,15=) 4.500 YTL vergi hesaplayacaktır.

Dolayısıyla, Bay (S) tarafından beyanname üzerinde hesaplanan 4.500 YTL tutarındaki vergiden, yıl içinde tevkif suretiyle ödenen (4.500+3.000+3.000=) 10.500 YTL tutarındaki vergiyi mahsup edilecek ve mahsup edilemeyen (10.500-4.500=) 6.000 YTL kendisine genel hükümler çerçevesinde ret ve iade edilecektir.

Virman İşlemlerinde Tarih ve Maliyet Bildirimi

Menkul kıymet veya diğer sermaye piyasası aracının başka bir banka veya aracı kuruma naklinin istenmesi halinde, nakli gerçekleştirecek banka veya aracı kurum nakli istenen kıymetle ilgili olarak aşağıdaki bilgileri ilgili banka ya da aracı kuruma bildirecektir;

- ❖ Alış Fiyatı
- ❖ Alış işlemi ile ilgili olarak ödenen komisyon tutarları,
- ❖ Alış tarihi

Bildirilecek tarih ve bedel, kıymetin satılması halinde virman işleminin yapıldığı ilgili banka ya da aracı kurum tarafından tevkifat matrahının tespitinde esas alınacak bedel ve tarih olacaktır

Kuponlu menkul kıymetlerde ise bildirilecek bedel kirli alış fiyatı olacak, söz konusu menkul kıymetlerle ilgili olarak virmandan sonra yapılacak işlemlerde işleme aracılık yapan banka veya aracı kurum, kendisine virman edilen kirli fiyat üzerinden temiz işlem fiyatı ve varsa kupon başına fazla ödeme tutarını hesaplamak suretiyle tevkifat matrahına ulaşacaktır. Naklin yapıldığı banka veya aracı kurum tevkifat matrahının tespitinde bu tarih ve bedeli kullanmak zorundadır.

01.01.2006 tarihinden önce ihraç edilen tahvil ve bonolar ile bu tarihten önce iktisap edilmiş olan menkul kıymet veya diğer sermaye piyasası araçları ile ilgili virman işlemlerinde, söz konusu menkul

kıymet ve diğer sermaye piyasası aracının 01.01.2006 tarihinden önce ihraç veya iktisap edilmiş olduğunun belirtilmesi yeterli bulunmaktadır.

Tezgah üstü işlemlerde menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası araçlarının mülkiyet devrini öngörecek şekilde aktarılması halinde “Tezgah Üstü İşlemlerde Tevkifat” başlıklı kısımda yer alan açıklamalar çerçevesinde işlem yapılacaktır.

Menkul Kıymet veya Diğer Sermaye Piyasası Aracının Fiziken Bir Banka veya Aracı Kuruma Teslim Edilmesi

Gerçek ve tüzel kişilerin fiziken elde tuttıkları menkul kıymet veya diğer sermaye piyasası aracını bir banka veya aracı kuruma teslim etmeleri halinde, alış bedeli ve tarihi olarak tevsik edilmesi kaydıyla kıymet sahibinin beyanı esas alınacaktır.

Kıymetin alış tarihi veya bedelinin tevsik edilmesinde aracı kurum veya bankalar tarafından ya da ihracı gerçekleştiren kurum tarafından düzenlenen belgeler kullanılacaktır.

Bu kapsamda, aracı kurum veya bankalarca düzenlenen menkul kıymet giriş çıkış fişi, işlem sonuç formu, menkul kıymet hesap ekstresi ve ihraççı kuruluşlarca düzenlenen dağıtım listesi ile menkul kıymet teslim belgesi ve benzeri belgeler tevsik edici belge olarak kabul edilecektir.

Saklamacı Kuruluşlardan Hizmet Alınmış Olsa Dahi Banka ve Aracı Kurumlarca Yapılacak Tevkifat

Takasbank- Merkezi Kayıt Kuruluşu dışındaki saklamacı kuruluşlardan saklama hizmeti alan yatırımcıların alım ve satım işlemlerine aracılık eden banka ve aracı kuruluşlar; işlem talimatı veren müşterinin, işlem talimatı verirken veya bu tarihten önce yapacağı bir söz-

leşme ile bundan böyle kendisi adına yapılacak tüm işlemleri için Takasbank-Merkezi Kayıt Kuruluşu dışında bir saklamacı kuruluştan saklama hizmeti aldığı ve bu işleme ilişkin tevkifatın kendisinin saklamacı kuruluşunca yerine getirileceğini yazılı olarak belirtmemesi halinde, söz konusu işleme ilişkin tevkifat yükümlülüğü banka veya aracı kurum tarafından yerine getirilecektir.

Banka ve Aracı Kurumlarca Tevkifatsız Olarak Satın Alınan Menkul Kıymetlerden Yapılacak Tevkifat

Banka veya aracı kurumlar, bir menkul kıymet veya diğer sermaye piyasası aracını tevkifata tabi tutulmaksızın satın almaları halinde, kendilerine satış yapanlar adına satış bedeli ile alış bedeli arasındaki fark üzerinden % 15 oranında vergi tevkifatı yapacaklardır.

Satışı gerçekleştirilen menkul kıymet veya diğer sermaye piyasası aracının daha önce bir banka veya aracı kurum aracılığıyla alınmış olması halinde, tevkifat yapılacak tutarın belirlenmesinde alış bedeli yerine ihraç bedeli, ihraç bedelinin çoklu fiyatlı olması durumunda ise ihalede oluşan en yüksek fiyat esas alınacaktır.

Örnek

Bay (A), 01.03.2006 tarihinde banka aracılığı olmaksızın halka açık (Y) A.Ş.'ye ait 55.000 YTL ihraç bedelli tahvil almıştır. Söz konusu tahvilin itfa tarihi 02.03.2009 olup, Bay (A) 03.11.2006 tarihinde bu tahvili (X) Bankasına 63.000 YTL'ye satmıştır.

(X) Bankası, tevkifatsız olarak Bay (A)'dan satın aldığı söz konusu tahvilden Bay A'nın elde etmiş olduğu alım-satım kazancı olan (63.000 YTL- 55.000 YTL=) 8.000 YTL üzerinden % 15 oranında tevkifat yapacaktır. (X) Bankası, söz konusu tevkifat tutarını, üçer aylık dönemler itibariyle tevkif etmiş olduğu diğer vergilerle birlik - te beyan edecek ve ödeyecektir.

Bununla birlikte; hisse senetleri, Sermaye Piyasası Kanununa göre kurulan menkul kıymet yatırım fonları katılma belgeleri (borsa yatırım fonları hariç), Hazine tarafından yurt dışında ihraç edilen menkul kıymetler tevkifata tabi olmayacaklardır. Ayrıca, tanım gereği menkul kıymet veya diğer sermaye piyasası aracı olarak değerlendirilmeyen yatırım araçları için de bu kapsamda tevkifat yapılması söz konusu olmayacaktır.

Ödünç İşlemine Konu Edilen veya Teminat Gösterilen Sermaye Piyasası Araçları İçin Tevkifat Uygulaması

Menkul kıymet veya diğer sermaye piyasası araçlarının teminat gösterilmesi veya ödünç işlemlerine konu olması halinde, söz konusu kıymetler müşteri portföyü içinde değerlendirilecektir.

Ancak, maliyet hesaplamasında ödünç işlemine konu olan kıymetler portföy dışında, teminat gösterilen kıymetler ise portföy içinde varsayılacaktır.

Örnek

Bay (S)'nin İMKB'de işlem gören (Y) A.Ş. hisse senetlerine ilişkin olarak yapmış olduğu işlemler aşağıdaki gibidir.

<i>İşlem</i>	<i>Adet</i>	<i>Fiyat(Ykr)</i>
<i>Alış</i>	<i>100.000</i>	<i>20</i>
<i>Ödünç Verme</i>	<i>40.000</i>	<i>20</i>
<i>Teminat Verme</i>	<i>60.000</i>	<i>20</i>
<i>Alış</i>	<i>100.000</i>	<i>30</i>
<i>Satış</i>	<i>100.000</i>	<i>40</i>

Bu durumda Bay (S)'nin alım-satım işlemlerini yürüttüğü ilgili aracı kurum, satışı yapılan 100.000 adet hisse senedi için tevkifat matrahının hesabında dikkate alacağı maliyet tutarı $(60.000 \times 20 \text{ Ykr} + 40.000 \times 30 \text{ Ykr}) = 24.000 \text{ YTL}$.

Dolayısıyla, ilgili aracı kurumun tevkif edeceği vergi tutarı $[(100.000 \times 40 \text{ Ykr} - 24.000 \text{ YTL}) \times 0,15 =] 2.400 \text{ YTL}$ olacaktır.

Maliyet hesaplamasında ödünç işlemine konu olan kıymetler portföy dışında, teminat gösterilen kıymetler ise portföy içinde varsayılacağından tevkif edilecek vergi tutarı yukarıdaki gibi hesaplanacaktır.

TEVKİFAT MATRAHININ TESPİTİNDE ÖZELLİKLI DURUMLAR

Tevkifat matrahının tespitinde aşağıda yapılan açıklamaların dikkate alınması gerekmektedir

Komisyon Bedellerinin İadesi

Alış ve satış işlemleri sırasında ödenen komisyon bedellerinin bir kısmı, işlem hacmine ya da başka bir nedene bağlı olarak iade edilebilmektedir. İade edilen bu tutarlar komisyonun doğduğu işleme bağlı olmaksızın, iadenin gerçekleştiği döneme ilişkin tevkifat matrahına dahil edilecektir.

Farklı Tarihlerde Alımı Yapılan Hisse Senetlerinin Elden Çıkarılması

Aynı hisse senedinden değişik tarihlerde alımlar yapıldıktan sonra bunların bir kısmının elden çıkarılması durumunda ilk giren ilk çıkar yöntemi kullanılmak suretiyle, tevkifat matrahının tespitinde dikkate alınacak alış bedeli belirlenecektir.

Ancak, seçimlik bir hak olarak aynı gün içinde yapılan alım-satım işlemlerinde *günlük ağırlıklı ortalama fiyat bilgisi* dikkate alınabilecektir.

Menkul kıymet veya diğer sermaye piyasası araçlarının teminat gösterilmesi veya ödünç işlemlerine konu olması halinde, söz konusu kıymetler müşteri portföyü içinde değerlendirilecektir. Ancak, maliyet hesaplamasında ödünç işlemine konu olan kıymetler portföy dışında, teminat gösterilen kıymetler ise portföy içinde varsayılacaktır.

Örnek

Bay (S), borsada işlem gören (T) A.Ş' ye ait hisse senedinden (M) Aracı Kurumu aracılığıyla aşağıda belirtilen tarihlerde ve miktarlarda alım-satım yapmıştır.

Tarih	Açıklama	Miktar (Adet)	Birim Alış/Satış (Bedeli (YTL))	Toplam Tutar (YTL)
03.01.2006	Hisse Alışı	500.000	0,50	250.000
02.02.2006	Hisse Alışı	100.000	0,70	140.000
08.05.2006	Hisse Satışı	400.000	0,80	320.000
09.05.2006	Hisse Alışı	100.000	0,60	60.000
12.05.2006	Hisse Satışı	300.000	0,70	210.000
22.05.2006	Hisse Alışı	100.000	0,70	70.000

Bu durumda Bay (S)'nin % 15 oranında vergiye tabi tutulacak tevkifat matrahı şöyle hesaplanacaktır:

Bay (S), portföyündeki (T) A.Ş.'ne ait hisse senetlerinden bir kısmını 08.05.2006 ve 12.05.2006 tarihlerinde satmıştır. Söz konusu satışa ilişkin olarak maliyet bedeli, FIFO (ilk giren ilk çıkar) yöntemi ile tespit edilecektir.

08.05.2006 Tarihindeki Satış İşlemi: *Bay (S) tarafından bu tarihte 400.000 adet (T) A.Ş.'ne ait hisse senedi satılmıştır. Satılan hisse senetleri, FIFO yöntemi uyarınca 03.01.2006 tarihinde alımı yapılan hisse senetleridir. Buna göre, 08.05.2006 tarihinde satışı yapılan hisse senetleri sonucunda elde edilecek kazanç tutarı, ya da bir başka deyişle tevkifat matrahı $[320.000 - (400.000 * 0,50) =]$ 120.000 YTL olarak bulunacak ve bu tutar üzerinden % 15 oranında vergi tevkifatı yapılacaktır.*

12.05.2006 Tarihindeki Satış İşlemi: *Bay (S) tarafından bu tarihte 300.000 adet (T) A.Ş.'ne ait hisse senedi satılmıştır. Satılan hisse senetlerinin, FIFO yöntemi uyarınca;*

- 100.000 adedi 03.01.2006 tarihinde,

- 100.000 adedi 02.02.2006 tarihinde,

- 100.000 adedi 09.05.2006 tarihinde,

alımı yapılan hisse senetlerine ait olduğu kabul edilecektir. Buna göre satış kazancı ya da tevkifat matrahı; $(210.000 - (100.000 * 0,50) - (100.000 * 0,70) - (100.000 * 0,60) =)$ 30.000 YTL olarak bulunacaktır. Dolayısıyla, 30.000 YTL tutarındaki satış kazancı üzerinden (M) Aracı Kurumu tarafından % 15 oranında vergi tevkifatı yapılacaktır.

Bu ve bundan sonra yer alan diğer örneklerdeki alım-satım bedelleri içinde komisyon bedellerinin de bulunduğu varsayılmıştır.

Açığa Satış İşlemleri

Hisse senetlerinin alımından önce elden çıkarılması durumunda yani açığa satış işlemlerinde, elden çıkarılma tarihinden sonra yapılan ilk alım işlemi esas alınarak üzerinden tevkifat yapılacak tutar belirlenecektir.

Aynı gün içinde yapılan alım-satım işlemlerinde ağırlıklı ortalama fiyat bilgisi dikkate alınabilecek, ancak tevkifat matrahı ilk giren ilk çıkar yöntemine göre belirlenecektir.

Örnek

Bayan (B), (T) aracı kurumu vasıtasıyla (X) A.Ş.'ye ait hisse senetlerinden 100.000 adedini 08.05.2006 tarihinde 4 YTL üzerinden açığa satmıştır. Bayan (B), aynı hisse senedi ile ilgili olarak 09.05.2006 tarihinde 3,80 YTL üzerinden 100.000 adet ve 10.05.2006 tarihinde ise 3,60 YTL üzerinden 150.000 adet satın almıştır.

Bu durumda, (T) aracı kurumu, açığa satıstan sonraki ilk alış işlemi dikkate alarak (400.000 YTL – 380.000 YTL=) 20.000 YTL üzerinden tevkifat yapacaktır.

Örnek

Bay (S), (M) aracı kurumu vasıtasıyla (Z) A.Ş.'ye ait hisse senetlerinden 10.000.000 adedini 16.10.2006 tarihinde 0,40 YTL üzerinden açığa satmıştır. Bayan (B), aynı hisse senedi ile ilgili olarak

17.10.2006 tarihinde 0,38 YTL üzerinden 6.000.000 adet ve 0,36 YTL üzerinden 4.000.000 adet satın almıştır.

Açığa satışı yapılan hisse senetlerine ilişkin olarak yapılan alımlar aynı gün içinde gerçekleşmiştir ve aynı gün içinde yapılan alım-satım işlemlerinde günlük ağırlıklı ortalama fiyat bilgisi dikkate alınabilecektir.

Buna göre, açığa satışı yapılan hisse senetlerinin maliyet bedeli olarak dikkate alınacak ağırlıklı ortalama fiyatı $((6.000.000 \times 0,38 + 4.000.000 \times 0,36) / 10.000.000 =) 0,372$ ve satış kazancı ise $[4.000.000 - (10.000.000 \times 0,372) =]$ 280.000 YTL olacaktır ve bu tutara % 15'lik tevkifat oranı uygulanacaktır.

Sermaye Artırımları Nedeniyle Alınan Hisse Senetleri

Sermaye ve kar yedeklerinin sermayeye eklenmesi dolayısıyla sahip olunan hisse senetlerinin alış tarihi olarak daha önceden sahip olunan hisse senetlerinin alış tarihi esas alınacaktır. Bedelli sermaye artırımı sebebiyle rüçhan hakkı kullanılmak suretiyle itibari değerleri ödenerek sahip olunan hisse senetleri yönünden de alış tarihi olarak, sahip olunan eski hisse senetlerinin alış tarihi esas alınacaktır.

Şirketlerin sermaye yedekleri ile bedelsiz sermaye artırımında bulunmaları halinde, bu işlem sonrasında gerek önceden sahip olunan gerekse sermaye artırımını dolayısıyla alınan hisse senetlerinin alış bedeli, daha önce sahip olunan hisse senetlerinin alış bedelinin, sermaye artırımını sonrasında sahip olunan toplam hisse senedi sayısına bölünmesi suretiyle tespit edilecektir.

Kar yedekleri kullanılmak suretiyle bedelli sermaye artırımında bulunulması halinde, bu işlem dolayısıyla sahip olunan hisse senetlerinin alış bedeli, daha önce sahip olunan hisse senetlerinin alış

bedeli ile yeni alınan hisse senetlerinin itibari değerleri toplamının sermaye artırımını sonrasında sahip olunan toplam hisse senedi sayısına bölünmesi suretiyle hesaplanacaktır.

Rüçhan hakkı kullanılmak suretiyle itibari değerleri ödenerek sahip olunan hisse senetleri yönünden alış bedeli, daha önce sahip olunan hisse senetlerinin alış bedeli ile yeni alınan hisse senetleri için ödenen bedelin toplamının sermaye artırımını sonrasında sahip olunan toplam hisse senedi sayısına bölünmesi suretiyle hesaplanacaktır.

Örnek

Bay (B), 10.02.2006 tarihinde (X) A.Ş.'ye ait hisse senetlerinden 10.000 adedini toplam 50.000 YTL bedel ödeyerek satın almıştır.

(X) A.Ş., 15.06.2006 tarihinde % 20 oranında bedelli ve % 80 oranında da bedelsiz sermaye artırımına gitmiştir. (X) A.Ş. tarafından rüçhan hakkı kullanım fiyatı 1 YTL olarak açıklanmıştır.

Bay (B)'ye, bu işlem dolayısıyla 2.000 adet hisse senedi bedelsiz olarak verilmiştir. Bay (B), 8.000 adet hisse senedini ise rüçhan hakkını kullanmak suretiyle (8.000x1 YTL=) 8.000 YTL ödeyerek elde etmiştir.

Bu durumda Bay (B)'nin, sermaye artırımını sonrası sahip olduğu her bir hisse senedine tekabül eden maliyet bedeli; hisse senetleri için ödenmiş toplam bedelin, sermaye artırımını sonrası sahip olunan toplam hisse senedi sayısına bölünmesi suretiyle tespit edilecektir. Örneğimizde bu tutar;

(50.000+8.000)/20.000= 2.90 YTL olacaktır.

Söz konusu hisse senetlerinin 2.000 adedinin 05.11.2006 tarihinde 8.000 YTL'ye satılması durumunda ise, tevkifat matrahı (8.000-(2,90x2000)=) 2.200 YTL olacaktır.

Rüçhan Hakkı Kuponlarının Satışı Halinde Maliyet Bedeli

Sahip olunan bir hisse senedine ilişkin yeni pay alma kuponunun, hisse senedinden bağımsız olarak satışı halinde kupon maliyeti, mevcut hisse senetlerinin alış bedeli ile rüçhan hakkı kullanılarak alınan hisse senetleri için ödenen bedel (rüçhan hakkı kullanma maliyeti) toplamının, mevcut ve elde edilecek hisse senedi sayısına bölünmesi sonucu bulunacak tutarla rüçhan hakkı kullanma fiyatı arasındaki farkın sermaye artırım oranıyla çarpılması suretiyle hesaplanacaktır.

$$\text{Kupon Maliyeti} = \left(\frac{\text{Mev. hisse senet. alış bedeli} + \text{rüçhan hakkı kul. maliyeti}}{\text{Mev. hisse senet. sayısı} + \text{elde edilecek hisse senet. sayısı}} - \text{Rüçhan hakkı kullanma fiyatı} \right) * \text{Sermaye Artırım oranı}$$

Kupon maliyeti, hisse senedinin orijinal maliyetinden düşülerek elde tutulmaya devam edilen hisse senetlerinin maliyeti izlenebilecektir.

Örnek

Bayan (X), (Z) A.Ş.'ye ait hisse senetlerinden 1.000 adedini 06.02.2006 tarihinde 10.000 YTL ödemek suretiyle satın almıştır. (Z) A.Ş., 01.07.2006 tarihinde % 50 oranında bedelli sermaye artırımına gitmiştir. Rüçhan hakkı kullanım fiyatı ise 1 YTL olarak açıklanmıştır.

Bayan (X)'in sermaye artırımını nedeniyle elde ettiği rüçhan hakkı kuponunu satması halinde kupon maliyeti $\{ [(10.000+500)/(1.000+500)] - 1 \} * \% 50 = 3$ YTL olacaktır.

Elde tutulmaya devam edilen hisse senetlerinin maliyeti ise (10-3=) 7 YTL'dir.

Kupon maliyetinin baz/referans fiyat formülleri kullanılarak aşağıdaki şekilde hesaplanması da mümkündür.

$$\begin{aligned} \text{Kupon maliyeti} &= (\{ [10 + (1 * \% 50)] / (1 + 0,5) \} - 1) * \% 50 \\ &= 3 \text{ YTL} \end{aligned}$$

Bu kapsamda tevkifat matrahının tespitinde özellik arz eden hususlar aşağıda açıklanmaktadır

Kuponlu Tahvillerde Alış Bedeli

Kuponlu bir tahvilin satın alınmasında, işlemiş faizin bulunması halinde işlemiş faiz tutarı kupon alış bedeli, temiz işlem fiyatı (Temiz Fiyat=Sözleşme fiyatı-İşlemiş faiz) ise tahvilin alış bedeli olarak kabul edilir.

Bir tahvil için işlemiş faiz, temiz işlem fiyatı üzerine eklenmesi gereken ve son kupon tarihinden sonra tahvili elde tutma süresiyle orantılı kupon faizini ifade eder ve son kupon tarihinden valör tarihine kadar geçen gün sayısının kupon dönemi gün sayısına oranı ile ödenecek kupon faizinin çarpılması suretiyle hesaplanır Söz konusu hesaplama, İMKB tarafından kabul edilen esaslar çerçevesinde yapılır İMKB tarafından açıklanan işlemiş faiz tutarları dikkate alınarak da işlem yapılabilir.

Örnek

Hazine tarafından 06.12.2006 ihraç tarihli 100.000 YTL nominal bedelli 3 yıl vadeli ve 6 ayda bir % 7.5 kupon ödemeli Devlet tahviline ait nakit akımları aşağıdaki gibidir.

DEVLET TAHVİLİNİN	KUPON ÖDEME/ VALÖR TARİHİ	KUPON ÖDEMESİ (YTL)	TEVKİFAT MATRAHI (YTL)
<i>1.Kupon</i>	<i>06/06/2007</i>	<i>7.500</i>	<i>-</i>
<i>2.Kupon</i>	<i>05/12/2007</i>	<i>7.500</i>	<i>-</i>
3.Kupon	04/06/2008	7.500	3.420,33
4.Kupon	03/12/2008	7.500	7.500
Kıymet Satışı	10/02/2009	-----	3.079,67
<i>5.Kupon</i>	<i>03/06/2009</i>	<i>7.500</i>	<i>7.500</i>
6.Kupon+Anapara	02/12/2009	7.500+100.000	8.579,67 (7.500+1.079,67)

Bay (A), (X) Bankası aracılığıyla 13.03.2008 valör tarihli olarak söz konusu menkul kıymetten 103.000 YTL (kirli fiyat) tutarında alım yapmış olup, bu tahvili itfaya kadar elinde tutması durumunda her bir kupon dönemi itibarıyla tevkifat matrahı aşağıdaki gibi hesaplanacaktır.

<i>Son kupon tarihi</i>	: 05.12.2007
<i>Valör tarihi</i>	: 13.03.2008
<i>Ödenecek ilk kupon tarihi</i>	: 04.06.2008
<i>Kupon dönemi gün sayısı</i>	: 182
<i>Geçen gün sayısı</i>	: 99
<i>Kupon Faizi</i>	: 7.500
<i>İşlemiş Faiz</i>	: 4.079,67 (99/182)*7.500
<i>Kirli Fiyat</i>	: 103.000
<i>Temiz Fiyat</i>	: 98.920,33 (103.000 – 4.079,67)

İlk Kupon Ödemesinde Tevkifat Matrahı= Kupon ödemesi - İşlemiş Faiz

$$= 7.500 - 4.079,67$$

$$= 3420,33 \text{ YTL}$$

4. ve 5. kupon ödemelerinde matrah, kupon ödemesi olan 7.500 YTL olacaktır.

Son dönem kupon ödemesinde ise tevkifat matrahı şöyle hesaplanacaktır.

Son dönem tevkifat matrahı = Kupon ödemesi +(Ana para – Alış Temiz Fiyatı)

$$= 7.500+ (100.000- 98.920,33)$$

$$= 7.500+ 1.079,67$$

$$= 8.579,67$$

Bu hesaplamalar çerçevesinde tevkifat matrahları yukarıdaki tabloda yer almaktadır.

Bay (A)'nın, söz konusu menkul kıymeti, 10.02.2009 valör tarihli olarak 102.000 YTL'ye (X) Bankasına geri satması halinde ise tevkifat matrahı aşağıdaki gibisaplanacaktır.

$$\text{Tevkifat Matrahı} = \text{Satış Fiyatı} - \text{Alış Temiz Fiyatı}$$

$$= 102.000 - 98.920,33$$

$$= 3.079,67 \text{ YTL}$$

Tahvil Alış Bedelinin İtfa Bedeli ve İşlemiş Faiz Tutarının Üzerinde Olması

Kuponlu bir tahvilin satın alınmasında, satın alma bedelinin itfa bedeli ile varsa işlemiş faiz tutarının üzerinde olması, başka bir deyişle temiz fiyatın itfa bedelini aşması durumunda fazla olan kısım izleyen dönemlere ilişkin faiz kuponlarının maliyeti (alış bedeli) olarak dikkate alınacaktır.

Örnek

Hazine tarafından 06.12.2006 ihraç tarihli 100.000 YTL nominal bedelli 3 yıl vadeli ve 6 ayda bir % 7.5 kupon ödemeli Devlet tahviline ait nakit akımları aşağıdaki gibidir.

DEVLET TAHVİLİNİN	KUPON ÖDEME/ VALÖR TARİHİ	KUPON ÖDEMESİ (YTL)	TEVKİFAT MATRAHI (YTL)
<i>1.Kupon</i>	<i>06/06/2007</i>	<i>7.500</i>	<i>-</i>
<i>2.Kupon</i>	<i>05/12/2007</i>	<i>7.500</i>	<i>-</i>
<i>3.Kupon</i>	<i>04/06/2008</i>	<i>7.500</i>	<i>2.940,25</i>
<i>4.Kupon</i>	<i>03/12/2008</i>	<i>7.500</i>	<i>7.019,92</i>
<i>Kıymet Satışı</i>	<i>10/02/2009</i>	<i>-----</i>	<i>1.039,83</i>
<i>5.Kupon</i>	<i>03/06/2009</i>	<i>7.500</i>	<i>7.019,92</i>
<i>6.Kupon+Anapara</i>	<i>02/12/2009</i>	<i>7.500+100.000</i>	<i>7.019,92</i>

Bay (A), (X) Bankası aracılığıyla 13.03.2008 valör tarihli olarak söz konusu menkul kıymetten 106.000 YTL (kirli fiyat) tutarında alım yapmış olup, bu tahvili ifaya kadar elinde tutması durumunda her bir kupon dönemi itibarıyla tevkifat matrahı aşağıdaki gibi hesaplanacaktır.

<i>Son kupon tarihi</i>	<i>: 05.12.2007</i>
<i>Valör tarihi</i>	<i>: 13.03.2008</i>
<i>Ödenecek ilk kupon tarihi</i>	<i>: 04.06.2008</i>
<i>Kupon dönemi gün sayısı</i>	<i>: 182</i>
<i>Geçen gün sayısı</i>	<i>: 99</i>
<i>Kupon Faizi</i>	<i>: 7.500</i>
<i>İşlemiş Faiz</i>	<i>: 4.079,67 (99/182)*7.500</i>
<i>Kirli Fiyat</i>	<i>: 106.000</i>

<i>Temiz Fiyat</i>	: 101.920,33 (106.000 – 4.079,67)
<i>Nominal fiyat üzeri ödeme</i>	: 1.920,33 (101.920,33 – 100.000)
<i>Kalan Kupon sayısı</i>	: 4
<i>Kupon başına fazla ödeme</i>	: 480,08 (1.920,33/4)

İlk Kupon Ödemesinde Matrah= Kupon Ödemesi-(İşlemiş Faiz+ Kupon Başına Fazla Ödeme)

$$= 7.500 - (4.079,67 + 480,08)$$

$$= 2.940,25 \text{ YTL}$$

Sonraki Kupon Ödemelerinde Matrah= Kupon Ödemesi – Kupon Başına Fazla Ödeme

$$= 7.500 - 480,08$$

$$= 7.019,92 \text{ YTL}$$

Bay (A)'nın, söz konusu menkul kıymeti, 10.02.2009 valör tarihli olarak 102.000 YTL'ye (X) Bankasına geri satması halinde ise tevkifat matrahı aşağıdaki gibi hesaplanacaktır.

Tevkifat Matrahı = Satış Fiyatı – (Alış Temiz Fiyatı- Önceki kupon ödemelerinde dikkate alınan kupon başına fazla ödeme tutarı)

$$= 102.000 - [101.920,33 -(480,08*2)]$$

$$= 1.039,83 \text{ YTL}$$

MALİYE BAKANLIĞI'NA YAPILACAK BİLDİRİMLER

Aşağıda belirtilen durumlarda banka veya aracı kurumun yapılan işlem ile ilgili olarak Maliye Bakanlığına bilgi vermesi gerekmektedir:

- ❖ Bir menkul kıymet veya diğer sermaye piyasası aracının başka bir kişi veya kurum adına nakledilmesi (aynı banka veya aracı kurum nezdinde veya bir başka banka veya aracı kuruma).
- ❖ Bir menkul kıymet veya diğer sermaye piyasası aracının sahibi tarafından fiziken teslim alınması.
- ❖ Bir menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası aracının sahibi tarafından fiziken teslim edilmesi.

Söz konusu bildirimler, üçer aylık tevkifat dönemlerini izleyen ayın sonuna kadar internet ortamında yapılacaktır. Bildirim sorumluluğu, bankalar ve aracı kurumların genel müdürlükleri (merkezleri) tarafından yerine getirilecektir.

Ancak, menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası araçlarının müşterilerin talimatıyla mülkiyet devrini öngörecektir şekilde diğer bir müşteri hesabına aktarılması işlemleri alım-satım işlemi kabul edilerek tevkifata tabi tutulacağından, tevkifata tabi tutulan bu işlemlerin ayrıca Maliye Bakanlığına bildirilmesine gerek bulunmamaktadır.

SAKLAMACI KURULUŞLARCA YAPILACAK VERGİ TEVKİFATI

Menkul kıymet veya diğer sermaye piyasası araçlarına yatırım yapan kişi veya kurumlar, satın aldıkları kıymete ilişkin saklama hizmetini, Takasbank-Merkezi Kayıt Kuruluşu dışında saklama hizmeti veren saklamacı kuruluşlardan sağlayabilmektedir. Bu kuruluşlar müşterilerinin menkul kıymet hareketlerinin kaydının tutulması, bunların maliyet ve satış fiyatı bilgileri ile dönemsel getirilerinin takip ve tahsiline ilişkin işlemlerin yürütülmesini onlardan aldıkları yetki çerçevesinde ve müşterileri adına yürütmektedirler.

Özellikle yurt dışında yerleşik yatırımcıların kullandığı saklamacı kuruluşların taraf olduğu işlemlerde; müşterisinin talimatı üzerine, herhangi bir menkul kıymet işlemini gerçekleştiren aracı kurum, alımı yapılan kıymetleri müşterinin belirttiği saklamacı kuruluşa virman etmekte ve bu işlemle ilgili kendi uhdesindeki hesapların bakiyeleri kapanmaktadır. Müşteri, sahip olduğu kıymetleri satmak istediğinde herhangi bir aracı kuruma talimat vermekte ve satış işlemi gerçekleştiğinde ise satışı yapılan kıymetler müşterinin talimatı üzerine kendisine saklama hizmeti veren saklamacı kuruluş tarafından satışı yapan aracı kuruma virman edilmektedir.

Saklamacı kuruluşların taraf olduğu işlemlerde, müşterilere ait menkul kıymetlere ilişkin maliyet ve fiyat bilgilerinin en sağlıklı şekilde saklamacı kuruluşlar tarafından izlenebiliyor olması ve aracı kurumların bilgisi dahiline girmeden, bazı tezgah üstü işlemlerin saklamacı kuruluşlar nezdinde gerçekleşiyor olması nedenleriyle; Takasbank-Merkezi Kayıt Kuruluşu dışındaki saklamacı kuruluşlardan saklama hizmeti alan yatırımcılar açısından, tevkifatın bu yatırımcıların varlıklarının bulunduğu saklamacı kuruluşlarca yapılması uygun bulunmuştur.

TEVKİFATIN KAPSAMI

Takasbank- Merkezi Kayıt Kuruluşu dışındaki saklamacı kuruluşlardan saklama hizmeti alan yatırımcıların alım ve satım işlemlerine aracılık eden banka ve aracı kuruluşlar, müşterinin işlem talimatı verirken Takasbank- Merkezi Kayıt Kuruluşu dışında bir saklamacı kuruluştan saklama hizmeti aldığını ve yaptığı işleme ilişkin tevkifatın kendisinin saklamacı kuruluşu tarafından yerine getirileceğini *yazılı olarak belirtmesi* halinde; gerçekleştirdikleri işlemlere ilişkin kendilerinin aldıkları komisyonlar da dahil fiyat ve maliyet bilgilerini ve bu işlemde doğabilecek tevkifatın saklamacı kuruluşça yapılacağını işlemin gerçekleştiği tarih itibarıyla müşterilerin belirttiği saklamacı kuruluşlara bildireceklerdir. Bu müşteriler bakımından tevkifat sorumluluğu ilgili saklamacı kuruluşlarda olup, banka ve aracı kuruluşların tevkifat sorumluluğu bulunmamaktadır İşlem yapan yatırımcı tarafından yazılı bir bildirim yapılmaması halinde ise tevkifat sorumluluğu ilgili banka ya da aracı kurumda olacaktır

Saklamacı kuruluşlar, saklama hizmeti verdikleri müşterileri hesabına bir alış ya da satış bilgisi geldiğinde, her bir müşteri için, gelen bilgileri işlem tarihi, maliyeti ve satış fiyatı verilerini izleyecek şekilde kayda alacaktır. Alım-satım işleminin tamamlanması sonucunu doğuran ikinci işleme ilişkin bilgiler saklamacı kuruluşu bildirildiğinde ise, saklamacı kuruluşça, ilk giren ilk çıkar yöntemi veya gün içi işlemlerde ağırlıklı ortalama fiyat bilgisi kullanılarak tespit edilecek kazanç üzerinden tevkifat yapılacaktır

Saklama hizmeti veren kuruluşların bu kapsamda yapacakları vergi tevkifatıyla ilgili sorumlulukları kendilerine gelen bilgi ve belge ile sınırlı olacaktır

ÖZELLİKLİ DURUMLAR

Başka Bir Saklamacı Kuruluşa Virman

Menkul kıymet veya diğer sermaye piyasası aracının başka bir saklamacı kuruma naklinin istenmesi halinde, nakli gerçekleştirecek saklamacı kurum nakli istenen kıymetle ilgili alış bedeli ve alış tarihini naklin yapılacağı kuruma bildirecektir. Bildirilecek alış bedelinin komisyon tutarlarını da içermesi gerekmektedir. Bildirilecek tarih ve bedel, kıymetin satılması halinde tevkifat matrahının tespiti için esas alınacak bedel ve tarih olacaktır.

Kuponlu menkul kıymetlerde ise bildirilecek bedel kirli alış fiyatı olacaktır, söz konusu menkul kıymetlerle ilgili olarak virmandan sonra yapılacak işlemlerde işleme aracılık yapan saklamacı kurum, kendisine virman edilen kirli fiyat üzerinden temiz işlem fiyatı ve varsa kupon başına fazla ödeme tutarını hesaplamak suretiyle tevkifat matrahına ulaşacaktır. Naklin yapıldığı saklamacı kurumun tevkifat matrahının tespitinde bu tarih ve bedeli kullanmak zorunluluğu bulunmaktadır.

01.01.2006 tarihinden önce ihraç edilen tahvil ve bonolar ile bu tarihten önce iktisap edilmiş olan menkul kıymet veya diğer sermaye piyasası araçları ile ilgili virman işlemlerinde, söz konusu menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası aracının 01.01.2006 tarihinden önce ihraç veya iktisap edilmiş olduğunun belirtilmesi yeterli bulunmaktadır.

Tezgah Üstü İşlemlerde Tevkifat

Saklamacı kuruluşlar nezdinde saklanan menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası araçlarının müşterilerin talimatıyla mülkiyet devrini öngörecektir şekilde, hukuki ve ekonomik tasarruf imkanının ay-

nı veya başka bir saklamacı kuruluş nezdindeki diğer bir müşteri hesabına aktarılması işlemleri alım-satım işlemi olarak kabul edilecektir. Bu işlemler teşkilatlanmış piyasalarda tescil edilip edilmediğine bakılmaksızın alım-satım işlemlerinde olduğu gibi tevkifata tabi tutulacaktır.

Toplam bir bedel karşılığı yapılan virman işlemlerinde; toplam bedelin, aktarılan menkul kıymet adedine bölünmesi ile bulunacak tutar, bedelsiz virmanlarda ise müşterinin yazılı olarak bildirdiği fiyat işlem fiyatı olarak kabul edilecektir. Aynı zamanda müşterinin bildirdiği bu fiyat alıcı için de söz konusu menkul kıymetin alış maliyeti kabul edilecektir. Müşterinin herhangi bir fiyat bildirmedeği işlemlerde, saklamacı kuruluşlar; menkul kıymetler için bu kıymetlerin İstanbul Menkul Kıymetler Borsasında işlem gördüğü ilk seansta (ilk seansta işlem görmemesi halinde ikinci seansta) oluşan ağırlıklı ortalama fiyatlara göre tevkifat matrahını hesaplayacaklar ve ta kas günü itibarıyla tevkifatı yapacaklardır Esas alınan bu fiyatlar aynı zamanda alıcının maliyet fiyatı olacaktır

Menkul kıymetlerin, mülkiyetin şekil değiştirerek devri sonucunu doğuran, American Depository Receipt (ADR), Global Depository Receipt (GDR) ya da Depository Receipt (DR) gibi yurt dışı piyasalarda menkul kıymet olarak işlem görebilecek özel amaç araçları haline getirilerek bu araçların yurt dışındaki başka bir yatırımcı hesabına gönderilmesi tarihine kadar oluşan elde tutma kazancı, yine bu araçların tekrar yurda getirilerek menkul kıymetlere dönüştürülmesi tarihinden bunların satışına kadar oluşan elde tutma kazançları, diğer tezgah üstü işlemlerde oluşan kazançlar gibi tevkifata tabi tutulacaktır. Bu işlemlere ilişkin tevkifat matrahının tespitinde; söz konusu menkul kıymetlerin, özel amaçlı bu araçlar haline getirildiği tarihte elden çıkarılmış olduğu kabul edilecek olup, yukarıdaki

esaslara göre belirlenecek fiyat bilgileri bu tarihten önceki maliyetler için hasılat kabul edilecektir. Bunların yeniden yurda getirilerek menkul kıymetlere dönüştürülmesinde ise; geldiği gün iktisap tarihi olarak kabul edilecek ve bu günün ilk seansında (ilk seansta işlem görmemesi halinde ikinci seansta) oluşan ağırlıklı ortalama fiyat bilgileri bundan sonraki elden çıkarmalar için maliyet olarak dikkate alınacaktır.

Yukarıda belirtilen tezgah üstü işlemlerin, saklamacı kuruluşlar dışındaki herhangi bir banka ya da aracı kurum nezdinde yapılmış olması halinde de, yukarıda belirtilen esaslara göre tevkifat yapılacaktır.

Tahsiline Aracılık Edilen Gelirler Bakımından Sorumluluk

İtfa ve/veya kupon ödemesine konu tahvil ve bonolarda, bu menkul kıymetlere ilişkin itfa gelirlerinin, fiziken veya hesaben nezdinde bulunduran Takasbank-Merkezi Kayıt Kuruluşu dışındaki saklamacı kuruma ödenmesi esnasında, ödemeyi yapanlarca tevkifat yapılmayacaktır. Saklamacı kuruluşlarca, tahsil edilen bu gelirler üzerinden nihai sahibine ödeme aşamasında tevkifat yapılacaktır.

Saklamacı kurum veya kuruluşların tahsiline aracılık ettikleri gelirler üzerinden, ilgili menkul kıymet de dikkate alınarak genel esaslar çerçevesinde tevkifat yapılacaktır.

Ayrıca, Takasbank nezdindeki hesaplarda bulunan tahvil ve bonoların itfa ve kupon ödemelerinde tahsile aracılık eden başka bir aracı kurum, banka veya saklamacı kuruluşun bulunmaması durumunda, söz konusu menkul kıymetlerle ilgili itfa ve kupon ödemelerindeki tevkifat kendisine bildirilen alış maliyeti bilgisi esas alınarak Takasbank tarafından yapılacaktır.

BEYAN VE ÖDEME

Saklamacı kuruluşlarca, banka ve aracı kurumlarda olduğu gibi, takvim yılının üçer aylık dönemleri itibarıyla tevkif edilecek vergi, bu kuruluşların bağlı oldukları vergi dairesine beyan edilerek ödenecektir.

Üçer aylık dönemler itibarıyla yapılacak söz konusu tevkifat, ilgili üç aylık dönemleri izleyen ayın 20'nci günü akşamına kadar beyan edilip, 26'ncı günü akşamına kadar ödenecektir.

Ancak, yurtdışında yerleşik yabancı yatırımcılar açısından saklama hizmeti veren kuruluşlarca yapılacak tevkifat tutarları, 2006 takvim yılının ilk üç aylık dönemine münhasır olmak üzere Haziran ayının 20'nci günü akşamına kadar beyan edilip, 26'ncı günü akşamına kadar ödenecektir.

DİĞER KİŞİ VEYA KURUMLARCA YAPILACAK VERGİ TEVKİFATI

01.01.2006 tarihinden itibaren yatırım araçlarının vergilendirilmesi konusunda başlayan yeni dönemde, yalnızca banka ve aracı kurum aracı kılınmak suretiyle elde edilecek getiriler tevkif suretiyle vergilendirilmeyecek ve yine yalnızca banka ve aracı kurumlar vergininin tevkif edilmesinden ve ödenmesinden sorumlu olmayacaklardır.

Gelir Vergisi Kanunu Geçici 67'nci madde hükmü uyarınca bir banka ya da aracı kurum vasıtasıyla elde edilmese de bir kısım finansal araçlar tevkif suretiyle vergiye tabi olacak ve tevkifat sorumlu sıfatıyla ve ödemeleri yapanlar tarafından yapılacaktır.

TAHVİL VE HAZİNE BONOSU FAİZ ÖDEMELERİNDE VERGİ TEVKİFATI

Tevkifatın Kapsamı ve Tevkifat Yapacaklar

01.01.2006 tarihinden itibaren uygulamaya giren yeni düzenleme ile aşağıda sayılan menkul sermaye iratları tevkif suretiyle vergilendirilecektir:

- ❖ Her nevi tahvil faizleri,
- ❖ Hazine bonusu faizleri,
- ❖ Toplu Konut İdaresi, Kamu Ortaklığı İdaresi ve Özelleştirme İdaresince çıkarılan menkul kıymetlerden sağlanan gelirler.

Bu bölümde açıklayacağımız esaslara göre tevkifata tabi tutulacak olan söz konusu gelirler, bir banka veya aracı kurum aracı kılınmak suretiyle elde edilmemiş gelir unsurlarıdır. Bir başka deyişle, itfa bedeli veya dönemsel getirinin tahsilinde banka veya aracı kurum kullanılmadığı durumlarda elde edilen getiriler üzerinden bu bölümde açıklayacağımız esaslara göre tevkifat yapılacaktır.

Bu kapsamda, örneğin; Hazine Müsteşarlığı, Toplu Konut İdaresi, Kamu Ortaklığı İdaresi, Özelleştirme İdaresi gibi kurumlar ile tahvil ihraç eden şirketler yukarıda sayılan ödemeleri yapmaları halinde, yaptıkları ödemeler üzerinden tevkifat yapmakla sorumlu olacaklardır.

Bunun yanı sıra, yapılan düzenleme sonucunda Hazinece ihraç edilen tahvillerden sağlanan getirilerle özel sektör tahvillerinden sağlanan getirilerin aynı esaslar çerçevesinde vergilendirilmesi de sağlanmaktadır.

Dolayısıyla, yeni düzenleme ile bir banka aracılığıyla elde edilsin ya da edilmesin yukarıda sayılan gelir unsurları her şekilde tevkifat kapsamına alınmış bulunmaktadır

Örnek

Bay (M), 2006 yılı içerisinde banka aracılığı olmaksızın halka açık bir anonim şirketin tahvilini 150.000 YTL bedelle satın almıştır. Satın alınan tahvillerin itfa tarihi 13.09.2007 olup, itfa tutarı 250.000 YTL'dir.

Bu durumda, Bay (M)'nin itfa kazancı olan (250.000 YTL-150.000 YTL=) 100.000 YTL üzerinden A.Ş. tarafından % 15 oranında tevkifat yapılması gerekmektedir. Ödeme banka veya aracı kurum aracılığıyla yapılırsa dahi tevkifat, tahvili ihraç edenlerce yapılacaktır.

Tevkifata Tabi Olmayan Bono ve Tahvil Faizleri

Yukarıda belirtilen gelir unsurlarından, yurt dışında ihraç edilen menkul kıymetlerden elde edilen gelirlere ait olanlar ile söz konusu gelir unsurları nedeniyle banka veya aracı kurumlara veya bunlar aracılığıyla diğer gerçek ve tüzel kişilere ödenen tutarlar tevkifat kapsamı dışında bırakılmıştır

Buna göre, Hazine tarafından yurt dışında ihraç edilen menkul kıymetlerden (Eurobondlar) elde edilen gelirler ile banka veya aracı kurumlara kendi portföylerinde yer alan kıymetler dolayısıyla yapılan ödemeler üzerinden tevkifat yapılmayacaktır

Öte yandan, yukarıda sayılan gelir unsurları nedeniyle banka veya aracı kurumlar aracılığıyla diğer gerçek ve tüzel kişilere yapılan ödemeler, yukarıda da belirtildiği üzere tevkifatın banka veya aracı kurum aracılığıyla yapılacak olması nedeniyle tevkifat kapsamı dışında tutulmuşlardır.

Örnek

(X) Bankası, 06.03.2007 ihraç tarihli Hazine bonosunu 3.000.000 YTL karşılığında satın almış ve söz konusu bonoyu itfa tarihi olan 04.03.2008 tarihine kadar elinde tutmak suretiyle 350.000 YTL faiz geliri elde etmiştir.

Hazine bonusu faiz ödemesinin (X) Bankasına Hazine Müsteşarlığı tarafından yapılmış olması nedeniyle Hazine'ce tevkifat yapılması gerekmekte birlikte, banka veya aracı kurumlara kendi portföyle - rinde yer alan kıymetler dolayısıyla yapılan ödemeler istisna kapsamı içerisinde bulunduğundan elde edilen gelir için tevkifat uygulanmayacaktır.

Tevkifat Matrahı

Tevkifatın yapılmasında esas alınacak matrah;

- ❖ Her nevi tahvil faiz geliri,
- ❖ Hazine bonusu faiz geliri,
- ❖ Toplu Konut İdaresi, Kamu Ortaklığı İdaresi ve Özelleştirme İdaresince çıkarılan menkul kıymetlerden sağlanan gelirdir.

Öte yandan; döviz cinsinden yahut dövize, altına veya başka bir değere endeksli menkul kıymetlerin itfası sırasında oluşan değer artışları matrahın hesaplanmasında dikkate alınmayacaktır

Bununla beraber menkul kıymetin bir banka veya aracı kurum aracılığıyla alınmış olması halinde tevkifatta, itfa bedeli ile alış bedeli arasındaki fark tevkifat matrahı olarak dikkate alınacaktır

Tevkifat Oranı

Banka veya aracı kurumlara veya bunlar aracılığıyla diğer gerçek ve tüzel kişilere ödenenler hariç olmak üzere, tevkifat, ödemeyi yapanlar tarafından ve % 15 oranında yapılacaktır

Beyan ve Ödeme

Yukarıdaki kapsamda banka ve aracı kurumlar haricinde ödemeyi yapanlarca yapılan tevkifatlar, ödemeyi yapanlar tarafından aylık olarak ve muhtasar beyanname ile beyan edilecek olup Gelir Vergisi Kanunu'nun 94'üncü ve Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 24'üncü maddeleri uyarınca söz konusu gelirler üzerinden ayrıca tevkifat yapılmayacaktır

MEVDUAT FAİZLERİ ve REPO GELİRLERİNDE VERGİ TEVKİFATI

Tevkifatın Kapsamı ve Tevkifat Yapacaklar

Uygulamaya giren yeni düzenlemede aşağıda sayılan menkul sermaye iratları da tevkif suretiyle vergilendirilecek olup, tevkifat söz konusu ödemeyi yapanlar tarafından gerçekleştirilecektir.

- ❖ Bankalara, bankerlere, tasarruf sandıklarına, tevdiat kabul eden diğer müesseselere yatırılan vadeli, vadesiz paralara ödenen faizler,
- ❖ Yukarıda sayılanlar dışında kalan kişi ve kuruluşlardan devamlı olarak para toplama işi ile uğraşanların her ne şekilde ve ad altında olursa olsun topladıkları paralara sağladıkları gelirler ve menfaatler,
- ❖ Faizsiz olarak kredi verenlere ödenen kar payları,

- ❖ Kar ve zarar ortaklığı belgesi karşılığı ödenen kar payları,
- ❖ Özel finans kurumlarınca kar ve zarara katılma hesabı kar şılığında ödenen kar payları,
- ❖ Döviz tevdiat hesaplarına yürütülen faizler
- ❖ Repo gelirleri.

Yeni düzenleme 01.01.2006 tarihinde yürürlüğe girdiğinden bu tarihten sonra yapılacak ödemeler % 15 oranında vergi tevkifatına tabi olacaktır. Bir başka deyişle, 01.01.2006 tarihinden sonra vadesi sona eren mevduat faizleri ve repo gelirleri,

- ❖ Mevduat hesabının ne zaman açıldığına, veya
 - ❖ Repoya konu kıymetlerin ne zaman alındığına
- bakılmaksızın % 15 oranında tevkifata tabi tutulacaktır

Dolayısıyla, 1 Ocak 2006 tarihinden itibaren, mevduat hesaplarına ödenecek faizlerden, % 15 oranında tevkifat yapılacak olup, söz konusu hesapların açılış tarihinin 2005 yılı olması veya 2005 yılında vadesinin yenilenmiş bulunması durumu değiştirmeyecektir.

Tevkifata Tabi Olmayan Mevduat Faizi

Bankalar arasındaki mevduat hesaplarına yürütülen faizler ile 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanununa göre kurulan aracı kurumların borsa para piyasasında değerlendirdikleri kendi paralarına ödenen faizler Gelir Vergisi Kanununun 75/7'nci maddesi uyarınca mevduat faizi sayılmış olmakla birlikte, bu gelirler üzerinden yeni düzenleme uyarınca tevkifat yapılmayacaktır

Banka ve aracı kurumlarca bu tür işlemlerden elde edilen faiz gelir-

leri, kurum kazancına dahil edilerek beyan edilecek ve vergilendirileceklerdir.

Ancak, bankalar ve aracı kurumlar arasındaki borsa para piyasasında değerlendirilen banka ve aracı kurum müşterilerine ait paralara ödenen faizlerdeki vergi tevkifatı, kazancı nihai olarak elde eden kişi veya kuruma ödemeyi gerçekleştiren, piyasa üyesi aracı kurumlar ve bankalar tarafından yapılacaktır Aynı uygulama, nakit teminatlarından elde edilen faizler için de geçerli olacaktır.

Öte yandan, Sermaye Piyasası Kanununa göre kurulan borsa yatırım fonları ve emeklilik yatırım fonlarının elde ettikleri ve yukarıda sıraladığımız kazançlar üzerinden tevkifat yapılmayacaktır

Tevkifat Oranı

Tevkifat, bahsi geçen ödemeleri yapanlar tarafından % 15 oranında yapılacaktır

Beyan ve Ödeme

Yapılan tevkifatlar, tevkifatın yapıldığı ayı izleyen ayın yirminci günü akşamına kadar muhtasar beyanname ile beyan edilerek yirmialtıcı günü akşamına kadar ödenecektir

Bu gelirler üzerinden Gelir Vergisi Kanunu'nun 94'üncü maddesi ve Kurumlar Vergisi Kanununun 24'üncü maddesi uyarınca ayrıca tevkifat yapılmayacaktır

Örnek

Kamuya yararlı vakıf statüsünü haiz (X) Vakfı, bankada bulunan mevduatı nedeniyle 2006 yılı içerisinde 50.000 YTL faiz geliri elde etmiştir.

Tevkifatın gerçekleştirilmesinde, gelir sahibinin gerçek veya tüzel kişi ya da dar veya tam mükellef olmasının, vergi mükellefiyeti bulunup bulunmamasının, vergiden muaf olup olmamasının veya elde edilen gelirlerin vergiden istisna olup olmamasının bir önemi bulunmamaktadır. Dolayısıyla, kamuya yararlı vakıf statüsünü haiz olsa dahi, (X) Vakfi'nin elde etmiş olduğu mevduat faiz geliri tevki - fata tabi olacaktır.

Kamuya yararlı vakıflarda olduğu gibi, elde etmiş olduğu faiz ve repo kazançları üzerinden 2006 yılı öncesinde tevkif suretiyle vergilendirilmeyen kamu menfaatine yararlı dernekler, odalar, borsalar, meslek örgütleri ve bunların üst kuruluşları, siyasi partiler, emekli ve yardım sandıkları gibi kurum ve kuruluşlar da 01.01.2006 tarihi itibarıyla söz konusu kazançları üzerinden tevkif suretiyle vergilendirileceklerdir.

Örnek

Bay (B) 01.12.2005 tarihinde (Z) Bankasında 6 ay vadeli döviz tevdiat hesabı açtırmış olup, vade sonu olan 01.06.2006 tarihinde 20.000 YTL faiz geliri elde etmiştir.

Bay (B)'nin 6 ay vadeli döviz tevdiat hesabı nedeniyle elde etmiş olduğu faiz geliri, hesabın 2005 yılı içerisinde açılmış olması nedeniyle 2005 yılı için geçerli % 24 oranı üzerinden değil, vadenin olduğu 2006 yılı için geçerli olacak % 15'lik oran üzerinden tevkifata tabi tutulacaktır.

TEVKİFATA TABİ TUTULMUŞ GELİRLERİN BEYANI

GERÇEK KİŞİLER

01.01.2006 tarihi itibarıyla yürürlüğe giren ve esaslarını yukarıda açıkladığımız yeni düzenleme ile, para ve sermaye piyasası yatırım araçlarının vergilendirilmesi konusunda tevkifat esaslı öngörölmüş ve ticari faaliyet kapsamında gelir elde etmeyen gerçek kişiler açısından tevkif suretiyle ödenen vergilerin nihai vergi olması amaçlanmıştır.

Gerçek kişiler açısından, tevkif suretiyle ödenen vergilerin nihai vergi haline gelip gelmesi hususu, gelirin ticari faaliyet kapsamında elde edilip edilmediğine göre değişmektedir.

Ticari Faaliyeti Bulunan Gerçek Kişiler

Ticari faaliyeti bulunan ve tevkifata tabi tutulmuş gelirini de ticari faaliyeti kapsamında elde eden gerçek kişiler, söz konusu gelirini ticari kazancın tespitinde dikkate alacak, dolayısıyla elde edilen gelir ticari kazanç nedeniyle verilecek beyannameye dahil edilmiş olacaktır.

Bu durumda; tevkif suretiyle ödenmiş olan vergiler, genel hükümler çerçevesinde ticari kazançla ilgili olarak verilen beyanname üzerinden hesaplanan gelir vergisinden mahsup edilebilecektir. Mahsup sonrası arta kalan bir tutarın bulunması halinde ise bu tutar genel hükümler çerçevesinde kendilerine red ve iade edilecektir.

Ancak, tevkif suretiyle ödenen verginin işlemde doğan kazancın tabi olduğu tevkifat oranı ile çarpımı sonucu bulunacak tutarı aşan kısmı, beyanname üzerinden hesaplanan vergiden mahsup edilemeyecektir.

Görüleceği üzere, ticari faaliyeti bulunan ve tevkifata tabi tutulmuş gelirini de ticari faaliyeti kapsamında elde eden gerçek kişiler açısından, beyanname verme hakkının bulunması nedeniyle, bilhassa zarar elde edilmiş olunması durumunda tevkif suretiyle ödenmiş bulunan vergileri nihai vergi haline getirmeyebilecektir.

Ticari faaliyeti bulunmakla beraber, gelirini ticari faaliyeti kapsamında elde etmeyen gerçek kişiler bu kapsama girmeyecektir. Söz konusu ticaret erbabı için beyan durumu, “Diğer Gerçek Kişiler” başlıklı kısımda belirteceğimiz esaslara göre belirlenecektir

Diğer Gerçek Kişiler

Ticari faaliyeti bulunmayan ya da ticari faaliyeti bulunmakla beraber menkul kıymet gelirini ticari faaliyeti kapsamında elde etmeyen gerçek kişiler tevkifata tabi tutulan kazançları için tutarı ne olursa olsun yıllık veya münferit beyanname vermeyeceklerdir. Başka gelir unsurları için gelir vergisi beyanname verilmesi gerekse bile, verilecek beyannameye bu gelirler dahil edilmeyecektir. Geliri elde edenin tam veya dar mükellef olması da durumu değiştirmeyecektir.

Genel vergileme prensipleri içerisinde; vergisi kaynakta kesinti suretiyle ödenmiş bir gelir için beyanname verilememesi, tevkif suretiyle ödenmiş bulunan vergilerin beyanname verilmek suretiyle beyan edilecek net kazanç tutarı üzerinden hesaplanacak vergiden mahsup olanağını ortadan kaldırmakta ve ödenen vergileri nihai vergi haline getirmektedir.

Gerçek kişiler açısından, beyanname verme hakkı yalnızca menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası araçlarının elden çıkarılmasından doğan kazançlar için mümkün bulunmaktadır. Dolayısıyla, ödediği vergi nihai vergi olma özelliği kazanmayabilecek gerçek kişiler sa-

dece menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası aracı alım-satım kazancı elde edenler olabilecektir.

Konuyla ilgili açıklamalara “*Takvim Yılı İtibariyle Yapılabilecek Zarar Mahsubu*” başlıklı bölümümüzde yer verilmiştir.

KURUMLAR

Kurumların tevkifata tabi tutulmuş olan gelirleri kural olarak kurum kazancının tespitinde dikkate alınacak ve tevkif yoluyla alınan vergiler genel hükümler çerçevesinde verilen beyanname üzerinden hesaplanan vergiden mahsup edilecektir. Bununla beraber, kurumlar vergisinden muaf bulunan kurumlar için, tevkif suretiyle ödenmiş bulunan vergiler nihai vergi olacaktır.

Ancak, dar mükellef kurumların,

- ❖ Türkiye'deki işyerlerine atfedilmeyen veya daimi temsilcilerinin aracılığı olmaksızın elde edilen ve Gelir Vergisi Kanununun Geçici 67'nci maddesi kapsamında tevkifata tabi tutulmuş kazançları,
- ❖ Daimi temsilcileri aracılığıyla elde ettikleri ve tamamı Gelir Vergisi Kanunu'nun Geçici 67'nci maddesi kapsamında tevkifata tabi tutulmuş kazançları,

için yıllık veya özel beyanname verilmeyecektir. Diğer bir ifadeyle bu durumlarda tevkif suretiyle yapılan vergileme nihai vergileme olacaktır.

Bununla birlikte, yıllık beyanname vermeyeceği belirtilen dar mükellef kurumlar için söz konusu beyannameyi verme konusunda seçimlik bir hak mevcut bulunmaktadır. Mükellefler istedikleri takdirde, tevkifata tabi tutulmuş ve yıllık beyanname ile beyan edilmeye-

ceği belirtilen menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası araçlarının elden çıkarılmasından doğan kazançları için takvim yılı itibariyle yıllık beyanname verebileceklerdir.

MENKUL KIYMETLER YATIRIM FON VE ORTAKLIKLARININ VERGİLENDİRİLMESİ

TAM MÜKELLEFLERİN YATIRIM FON VE ORTAKLIKLARININ VERGİLENDİRİLMESİ

Tevkifatın Kapsamı

01.01.2006 tarihinden itibaren, Gelir Vergisi Kanununun Geçici 67'nci maddesinin (8) numaralı fıkrası uyarınca; Sermaye Piyasası Kanununa göre kurulan menkul kıymetler yatırım fonları (borsa yatırım fonları hariç) ile menkul kıymetler yatırım ortaklıklarının, portföylerindeki hisse senedi oranına bakılmaksızın, kurumlar vergisinden istisna edilmiş olan tüm portföy kazançları, dağıtılsın veya dağıtılmasın % 15 oranında veyi tevkifatına tâbi tutulacaktır. Bu kazançlar üzerinden Gelir Vergisi Kanununun 94'üncü maddesi uyarınca ayrıca bir tevkifat yapılmayacaktır.

Söz konusu fon ve ortaklıkların, 01.01.2006 tarihinden itibaren ihraç / iktisap edilen menkul kıymetlerin elden çıkarılması veya elde tutulması sonucu elde edilen ve kurumlar vergisinden istisna olan portföy kazançları üzerinden bahsi geçen Geçici 67'nci madde kapsamında % 15 oranında tevkifat yapılacaktır.

Burada dikkat edilmesi gereken nokta, menkul kıymetler yatırım fonları ile menkul kıymetler yatırım ortaklıklarının, 2005 yılında olduğu gibi yalnızca portföy kazançlarının tevkifata tabi tutulacağı, diğer arzi kazançları yönünden tevkifata tabi tutulmayacaklarıdır.

Dolayısıyla arızı kazançlar yönünden tevkifat söz konusu olmayacak, kurumlar vergisi mükellefiyeti devam edecektir.

Buna karşılık, menkul kıymetler yatırım fonları (borsa yatırım fonları hariç) katılma belgelerinin fona iadesi ile menkul kıymetler yatırım ortaklıklarının hisse senetlerinin alım satımından elde edilen gelirler tevkifata tabi bulunmamaktadır. Bu fon veya ortaklıklarının katılma belgelerinin ilgili fona iadesinden elde edilen gelirler ile hisse senetlerinin alım satımından elde edilen kazançlar (ticari faaliyet kapsamında elde edilenler hariç) için yıllık beyanname verilmeyecek, diğer gelirler nedeniyle beyanname verilmesi halinde de bu gelirler beyannameye dahil edilmeyecektir. Bu düzenlemeler uyarınca, Sermaye Piyasası Kanununa göre kurulan menkul kıymetler yatırım fonları (borsa yatırım fonları hariç) ile menkul kıymetler yatırım ortaklıklarının katılma belgesi veya hisse senetleri sahipleri için kurumlar bünyesinde yapılacak vergileme nihai vergileme olacaktır.

Menkul kıymet yatırım fonlarından olan borsa yatırım fonlarının kurumlar vergisinden istisna edilmiş olan portföy kazançları ise Gelir Vergisi Kanununun Geçici 67'nci maddesinin (8) numaralı fıkrası kapsamında tevkifata tabi bulunmamaktadır. Bu fonların katılma belgelerinin alım-satımında ortaya çıkan kazanç üzerinden bankalar veya aracı kurumlarca Geçici 67'nci maddenin (1) numaralı fıkrası kapsamında ve 01.01.2006 tarihi sonrası iktisap edilen katılma belgeleri için % 15 oranında tevkifat yapılacaktır. 01.01.2006 tarihinden itibaren Borsa Yatırım Fonlarının katılma belgelerinin ilgili fona iadesinden elde edilen gelirler %15 oranında tevkifata tabidir. Tevkifat 01.01.2006 tarihi sonrası iktisap edilen katılma belgelerini kapsayacaktır. Ancak Borsa Yatırım Fonlarının gelirleri üzerinden herhangi bir tevkifat yapılmayacaktır.

Buna karşılık menkul kıymet yatırım fon ve ortaklıkları dışında kalan risk sermayesi ve gayrimenkul yatırım fon ve ortaklıklarının tüm kazançları üzerinden GVK'nun 94'üncü maddesinin 6/a bendi uyarınca % 0 oranında tevkifat uygulamasına devam edilecek, emeklilik yatırım fonlarının kazançları üzerinden ise eski sistemde olduğu gibi tevkifat yapılmayacaktır

31.12.2005 İtibariyle Mevcut Portföye Ait Kazançlarda Tevkifat

01.01.2006 tarihinden önce iktisap edilen hisse senetleri ile bu tarihten önce ihraç edilen tahvil ve Hazine bonolarının elden çıkarılması veya elde tutulması sürecinde doğan ve kurumlar vergisinden istisna olan portföy kazançlarının bu kısım için; bu kısım portföyün en az % 25'i hisse senetlerinden oluşması halinde öteden beri devam ettiği üzere Gelir Vergisi Kanununun 94 üncü maddesine göre % 0 (Sıfır), aksi durumda ise % 10 oranında tevkifat yapılacaktır. Dolayısıyla, 01.01.2006 tarihinden önce ihraç edilmiş olan her nevi tahvil ve Hazine bonoları ile Toplu Konut İdaresi ve Özelleştirme İdaresince çıkartılan menkul kıymetlerin elde tutulması veya elden çıkartılması suretiyle sağlanan gelirler için Geçici 67'nci maddeye göre tevkifat yapılmayacak, .Gelir Vergisi Kanununun 94 üncü madde hükümleri tevkifat açısından geçerli olacaktır

Bu fon ve ortaklıklar 31.12.2005 tarihinde mevcut olan portföylerini, bu tarihten sonra alıp satacakları menkul kıymetlerden ayrı olarak izleyeceklerdir. Bu fon ve ortaklıklar tarafından, 01.01.2006 tarihinden itibaren alınacak hisse senetleri portföyün bu kısmına dahil edilemeyeceği gibi bu tarihten sonra yapılacak hisse senetleri satışları da öncelikle portföyün 31.12.2005 tarihindeki mevcut kısmından yapılmış kabul edilecektir. Ancak, 31.12.2005 tarihinden önce ihraç edilmiş tahvil ve Hazine bonolarının elden çıkarılması veya el

de tutulmasından elde edilen kazançlar, bu senetler tamamen itfa edilinceye kadar portföyün bu kısmında izlenecektir

Sermaye Piyasası Kanununa göre kurulan menkul kıymetler yatırım fonları (borsa yatırım fonları hariç) ve ortaklıklarının 31.12.2005 tarihi itibarıyla portföylerinde bulunan ve İMKB’de işlem gören hisse senetleri, 2005 yılında işlem gördüğü son günde oluşan ağırlıklı ortalama fiyat veya alış bedelinden yüksek olmasıyla değerlendirilecektir. Bu değer izleyen dönemlerde söz konusu senetlerin alış bedeli olarak kabul edilecektir.

Örnek:

Türkiye’de faaliyet gösteren (Z) Menkul Kıymet Yatırım Fonu/Ortaklığının 15.02.2006 tarihindeki portföy bileşimi 01.01.2006 tarihinden önce ihraç/iktisap edilmiş menkul kıymetleri de izleyecek şekilde I. Kısım ve II. Kısım olmak üzere aşağıdaki gibi oluşmuştur.

I. Kısım				II. Kısım				
31.12.2005 tarihinden önce ihraç/iktisap edilmiş kıymetleri gösteren portföy				01.01.2006 tarihinden itibaren ihraç/iktisap edilmiş kıymetleri gösteren portföy				
Menkul Kıymet	Adedi (1.000)	Fiyat (YTL)	Tutarı (1.000)	Menkul Kıymet	Adedi (1.000)	Fiyatı (YTL)	Tutarı (1.000)	Alım tarihi/İhraç Tarihi
A hisse senedi	1.000	50	50.000	A hisse senedi	2.000	40	80.000	16.01.2006
B hisse senedi	4.000	50	200.000	B hisse senedi	3.000	50	150.000	17.01.2006
Devlet Tahvili	2.000	95	190.000	Devlet Tahvili	200	100	20.000	17.01.2006
Hazine bonusu	3.000	90	270.000	Hazine Bonusu	1.000	90	90.000	18.01.2006
TOPLAM			710.000	TOPLAM			340.000	

(Z) Menkul Kıymet Yatırım Fonu/Ortaklığı, 01.01.2006 tarihinden önce ihraç/iktisap edilmiş menkul kıymetler ile bu tarihten itibaren ihraç/iktisap edilmiş menkul kıymetlere sahip olduğundan bu iki portföy bileşimini ayrı ayrı izlemesi gerekmektedir. Söz konusu Fon/Ortaklığın 01.01.2006 tarihinden sonra hisse senedi satın alması durumunda, bu hisse senetlerinin I. Kısım portföye dahil edilmesi mümkün bulunmamakta olup, her halükarda II. Kısım portföyde izlenmesi gerekmektedir.

Söz konusu Fon/Ortaklığın 20.01.2006 tarihinde (B) hisse senedinden 3.000 adedini satması durumunda, söz konusu hisse senetleri hem I. Kısım hem de II. Kısım portföyde bulunmasına rağmen I. Kısımdan çıktığı varsayılacaktır. Bu durumda I-Kısım portföyün bileşimi değişerek (A) tipinden (B) tipine dönüşecek olup, vergilemede bu hususun dikkate alınması gerekmektedir.

Örnek:

Türkiye’de yerleşik (X) Menkul Kıymet Yatırım Fonu/Ortaklığı, 2006 yılında aşağıdaki gelirleri elde etmiştir. (Fon yönetim gider payları ihmal edilmiştir.)

	<i>Açıklama</i>	<i>A Tipi Portföy Kazançları</i>	<i>B Tipi Portföy Kazançları</i>
1	01.01.2006 tarihinden önce iktisap edilen hisse senetlerinin satımından	15.000 YTL	95.000 YTL
2	01.01.2006 tarihinden önce ihraç edilen tahvil ve Hazine bonolarının elden çıkarılmasından	30.000 YTL	40.000YTL
3	01.01.2006 tarihinden önce ihraç edilen tahvil ve Hazine bonolarının elde tutulmasından	45.000 YTL	65.000 YTL
4	01.01.2006 tarihinden önce ihraç edilen tahvilin 2006 yılı içinde alım-satımından	25.000 YTL	35.000 YTL
5	01.01.2006 tarihinden sonra iktisap edilen hisse senetlerinin satımından	60.000 YTL	70.000 YTL
6	01.01.2006 tarihinden sonra ihraç edilen tahvil ve Hazine bonolarının elden çıkarılmasından	75.000 YTL	80.000YTL
7	01.01.2006 tarihinden sonra ihraç edilen tahvil ve Hazine bonolarının elde tutulmasından	90.000 YTL	20.000 YTL

Buna göre, Türkiye’de yerleşik (X) Menkul Kıymet Yatırım Fonu - nun/Ortaklığının 2006 yılında elde ettiği portföy kazançları üzerinden yapılacak tevkifat aşağıdaki gibi hesaplanacaktır.

<i>01.01.2006 tarihinden önce iktisap veya ihraç edilen menkul kıymetin</i>					<i>01.01.2006 tarihinden sonra iktisap veya ihraç edilen menkul kıymetin</i>				
	<i>A Tipi</i>		<i>B Tipi</i>		<i>Hesaplanan Vergi</i>		<i>Tevkifat Matrahı (A+B) Tipi</i>	<i>Tevkifat Oranı</i>	<i>Hesaplanan Vergi (A+B)</i>
	<i>Tevkifat Matrahı</i>	<i>Tevkifat Oranı</i>	<i>Tevkifat Matrahı</i>	<i>Tevkifat Oranı</i>					
<i>1</i>	<i>15.000</i>	<i>0</i>	<i>95.000</i>	<i>10</i>	<i>9.500</i>	<i>5</i>	<i>130.000</i>	<i>15</i>	<i>19.500</i>
<i>2</i>	<i>30.000</i>	<i>0</i>	<i>40.000</i>	<i>10</i>	<i>4.000</i>	<i>6</i>	<i>155.000</i>	<i>15</i>	<i>23.250</i>
<i>3</i>	<i>45.000</i>	<i>0</i>	<i>65.000</i>	<i>10</i>	<i>6.500</i>	<i>7</i>	<i>110.000</i>	<i>15</i>	<i>16.500</i>
<i>4</i>	<i>25.000</i>	<i>0</i>	<i>35.000</i>	<i>10</i>	<i>3.500</i>				
<i>Toplam</i>	<i>115.000</i>	<i>0</i>	<i>235.000</i>	<i>10</i>	<i>23.500</i>	<i>Toplam</i>	<i>395.000</i>	<i>15</i>	<i>59.250</i>

Bu durumda, (X) Menkul Kıymet Yatırım Fonu Kurumlar Vergisin - den istisna olan portföy kazançları üzerinden menkul kıymetin ih - raç/iktisap tarihine bağlı olarak Gelir Vergisi Kanununun 94 ve Geçici 67 nci maddelerine göre yukarıdaki gibi tevkifat yapması ge - rekmektedir.

Mahsup ve İade

Portföy kazançları üzerinden yapılan tevkifat tutarından, bu kurum - ların menkul kıymetlerin alım-satımı ve elde tutulması nedeniyle el - de ettikleri gelirler üzerinden tevkif suretiyle alınmış vergiler mah - sup edilecek, mahsup edilemeyen bir tutarın kalması halinde de bu tutar kendilerine red ve iade edilecektir. Bu uygulama, Geçici 67'nci maddeye göre yapılacak tevkifatlar için de geçerli bulun - maktadır.

DAR MÜKELLEFİYETE TABİ YATIRIM FONLARININ VERGİLENDİRİLMESİ

31.12.2005 İtibariyle Mevcut Portföye Ait Kazançlarda Tevki - fat Uygulaması

5281 sayılı Kanunla Kurumlar Vergisi Kanununun 2'nci maddesi - nin 2 numaralı fıkrasının kaldırılmasıyla,Türkiye'de münhasıran portföy işletmeciliği faaliyetinde bulunan dar mükellefiyete tabi yatırım fonlarının Gelir ve Kurumlar Vergisi Kanunu uygulamasın - da vergisel açıdan Sermaye Piyasası Kanununa göre kurulan yatırım fonu kabul edilmesine 01.01.2006 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere son verilmiştir.

Ancak, 31.12.2005 tarihine kadar Sermaye Piyasası Kanununa gö - re kurulan yatırım fonu addolunan dar mükellefiyete tabi söz konu - su yatırım fonlarının vergilendirme açısından bu statüleri;

31.12.2005 tarihinden önce ihraç edilen menkul kıymetlerle (hisse senetleri hariç) sınırlı olmak üzere bunların tamamen itfa edilip dağılımından kalktığı tarihe kadar, 31.12.2005 tarihinde portföylerinde bulunan hisse senetleri için ise bu menkul kıymetlerin bu tarihten sonra portföyden ilk çıkış tarihine kadar devam edecektir.

Dolayısıyla, dar mükellef yatırım fonlarının;

- ❖ 31.12.2005 tarihinden önce ihraç edilen menkul kıymetlerden, bu menkul kıymetlerin itfasına kadar elde edecekleri kazançlar, ile
- ❖ 31.12.2005 tarihinde portföylerinde bulunan hisse senetlerinin satışından elde edecekleri kazançları,

tevkifat kapsamı dışında kalacak ve söz konusu kazançlar üzerinden %15 oranındaki tevkifat hesaplanmayacak, vergilendirme 31.12.2005 tarihinde geçerli olan hükümlere göre yapılacaktır.

Dolayısıyla, dar mükellefiyete tabi yatırım fonlarının 31.12.2005 tarihi itibarıyla portföylerinde bulunan menkul kıymetlere ilişkin portföy işletmeciliği kazançları kurumlar vergisinden istisna olup, bu kurumlar portföylerindeki hisse senedi ağırlığına göre öteden beri olduğu üzere Gelir Vergisi Kanununun 94 üncü maddesine göre % 0 veya % 10 oranında vergilendirilmeye devam edilecektir.

Geçiş dönemi için ve yalnızca vergilendirme bakımından fon statüleri devam ettirilen dar mükellefiyete tabi yatırım fonlarının, portföy yönetim şirketi statüsünde değerlendirilen portföylerine, 01.01.2006 tarihinden itibaren alınan hisse senetleri ile bu tarihten sonra ihraç edilecek menkul kıymetlerin dahil edilmesi mümkün olmadığı gibi bu fonlarca bu tarihten sonra yapılacak hisse senetleri satışları da öncelikle fon statüsünde değerlendirilen portföye

01.01.2006 tarihinden önce alınmış hisse senetlerinden yapılmış kabul edilecektir. Ancak, 31.12.2005 tarihinden önce ihraç edilmiş tahvil ve Hazine bonolarının elden çıkarılması veya elde tutulmasından elde edilen kazançlar, bu senetler tamamen itfa edilinceye kadar fon statüsünde değerlendirilen portföy kısmında izlenecektir.

01.01.2006 Tarihi İtibariyle Dar Mükellef Yatırım Fonlarının Durumu

Yukarıda da belirtildiği üzere, 5281 sayılı Kanunla, Türkiye’de münhasıran portföy işletmeciliği faaliyetinde bulunan dar mükellefiyete tabi yatırım fonlarının Gelir ve Kurumlar Vergisi Kanunu uygulamasında vergisel açıdan Sermaye Piyasası Kanununa göre kurulan yatırım fonu kabul edilmesine 01.01.2006 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere son verilmiştir.

31.12.2005 tarihi itibarıyla fon portföyünde herhangi bir menkul kıymet bulunmayan dar mükellef yatırım fonları, bu tarih itibarıyla tasfiye edilmiş kabul edilecektir. Söz konusu tarih itibarıyla portföyde menkul kıymet bulunmakla birlikte, portföyün 01.01.2006 tarihinden sonra boşalması durumunda fon statüsü kalkmış olacaktır.

Bu kurumlar aracılığı ile müşterileri adına alınan menkul kıymetler doğrudan adına işlem yapılan müşteri tarafından alım-satımı yapılmış veya elde tutulmuş kabul edilecektir. Bu nedenle, söz konusu kişilerin, Gelir Vergisi Kanununun Geçici 67’nci maddesinin (13) numaralı fıkrasında tanımlanan menkul kıymetlerin alım-satımı ve elde tutulması nedeniyle elde ettikleri kazançlar üzerinden aynı maddenin (1) ve (4) numaralı fıkraları uyarınca tevkifat yapılacaktır. Dolayısıyla, dar mükellefiyete tabi yatırım fonlarının 01.01.2006 tarihinden sonra müşterileri adına alım-satımını yapacakları 01.01.2006 tarihinden itibaren ihraç edilecek menkul kıymetler ve

bu tarihten itibaren satın alacakları hisse senetlerini fon portföylerine almaları da mümkün olmayacağından, fon nezdinde herhangi bir tevkifat da söz konusu olmayacaktır.

Buna göre, 31.12.2005 tarihinden önce ihraç edilen menkul kıymetlerin, gerek bu tarih itibarıyla dar mükellef yatırım fonlarının portföylerinde bulunması, gerekse bu tarihten sonra portföye dahil edilmesi durumunda, bu kağıtların dolaşımdan kalktığı tarihe kadar mezkur fonlarca elde edilen gelirler üzerinden Geçici 67'nci maddede kapsamında tevkifat yapılmayacaktır

Örnek

Türkiye’de faaliyette bulunan (Y) Dar Mükellef Menkul Kıymet Yatırım Fonu/Ortaklığı, 2006 yılında aşağıdaki gelirleri elde etmiştir.

	<i>Açıklama</i>	<i>A Tipi Portföy Kazançları</i>	<i>B Tipi Portföy Kazançları</i>
1	01.01.2006 tarihinden önce iktisap edilen hisse senetlerinin satımından	25.000 YTL	105.000 YTL
2	01.01.2006 tarihinden önce ihraç edilen tahvil ve Hazine bonolarının elden çıkarılmasından	40.000YTL	50.000 YTL
3	01.01.2006 tarihinden önce ihraç edilen tahvil ve Hazine bonolarının elde tutulmasından	55.000 YTL	75.000 YTL
4	01.01.2006 tarihinden önce ihraç edilen tahvilin 2006 yılı içinde alım-satımından	35.000 YTL	45.000 YTL

Buna göre, Dar Mükellef (Y ve Z) Menkul Kıymet Yatırım Fonu - nun/Ortaklığının 2006 yılında elde ettiği portföy kazançları üzerin - den yapılacak tevkifat aşağıdaki gibi hesaplanacaktır.

<i>01.01.2006 tarihinden önce iktisap veya ihraç edilen menkul kıymetin (A Tipi)</i>				<i>01.01.2006 tarihinden önce iktisap veya ihraç edilen menkul kıymetin (B Tipi)</i>			
	<i>Tevkifat Matrahı</i>	<i>Tevkifat Oranı</i>	<i>Hesaplanan Vergi</i>		<i>Tevkifat Matrahı</i>	<i>Tevkifat Oranı</i>	<i>Hesaplanan Vergi</i>
<i>1</i>	<i>25.000</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>1</i>	<i>105.000</i>	<i>10</i>	<i>10.500</i>
<i>2</i>	<i>40.000</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>2</i>	<i>50.000</i>	<i>10</i>	<i>5.000</i>
<i>3</i>	<i>55.000</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>3</i>	<i>75.000</i>	<i>10</i>	<i>7.500</i>
<i>4</i>	<i>35.000</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>4</i>	<i>45.000</i>	<i>10</i>	<i>4.500</i>
<i>Toplam</i>	<i>130.000</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>Toplam</i>	<i>275.000</i>	<i>10</i>	<i>27.500</i>

Bu durumda, Dar Mükellef Menkul Kıymet Yatırım Fonu/Ortaklığı - nin kurumlar vergisinden istisna olan portföy kazançları üzerinden Gelir Vergisi Kanununun 94 üncü maddesine göre yukarıdaki gibi tevkifat yapılması gerekmektedir.

ÇİFTE VERGİLEMEYİ ÖNLEME ANLAŞMALARININ UYGULANMASI

Geçici 67'nci maddede düzenlenmiş olan tevkifat uygulamalarında, tevkifata konu geliri elde etmiş olan kişinin mukim olduğu ülke ile yapılmış ve yürürlükte olan Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşması hükümleri önem arz etmektedir.

Dar mükellef kişi/kurumların, Geçici 67'nci madde kapsamında Türkiye'deki finansal araçlara kendileri veya yurt dışındaki portföy

yönetim şirketleri vasıtasıyla yatırım yapabilmeleri ve çifte vergilendirmeyi önleme anlaşmaları hükümlerinden yararlanabilmeleri için vergi kimlik numarası almaları gerekmektedir

Vergi kimlik numarası alınabilmesi için dar mükellef gerçek kişilerin pasaportlarının noter onaylı bir örneği ya da vergi dairesi yetkililerince onaylanmak üzere, aslı ve fotokopisini, dar mükellef kurumların ise kendi ülkelerinde geçerli kuruluş belgesinin Türkiye'nin o ülkede bulunan temsilciliğince onaylı Türkçe bir örneğini veya yabancı dilde onaylı kuruluş belgesinin tercüme bürolarınca tercüme edilmiş Türkçe bir örneğini ilgili vergi dairesine ibraz etmeleri gerekmektedir. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti vatandaşları için nüfus cüzdanının ibrazı yeterli olacaktır

Ayrıca, bankalar ve aracı kurumlar ile saklamacı kuruluşlar kendilerine işlem yapmak için müracaat eden ancak vergi kimlik numarası ibraz edemeyen yabancı müşterileri için, "*Yabancılar İçin Vergi Kimlik Numarası Talep Formu*"nu doldurmak suretiyle toplu olarak vergi kimlik numarası alabileceklerdir.

Bankalar ve aracı kurumların bu şekilde toplu olarak vergi kimlik numarası alabilmeleri için, dar mükellef gerçek kişi ve kurumlarca vergi dairesine sunulması gereken bu belgeleri, "*Yabancılar İçin Vergi Kimlik Numarası Talep Formu*"na ekleyerek İstanbul Vergi Dairesi Başkanlığı Boğaziçi Vergi Dairesi Müdürlüğü'ne göndermeleri gerekmektedir.

Çifte vergilendirmeyi önleme anlaşmaları hükümlerinden yararlanabilmesi için ise ilgili ülkenin yetkili makamları tarafından düzenlenerek imzalanmış mukimlik belgesinin aslının ve tercüme bürolarınca tercüme edilmiş örneğinin ilgili vergi dairesine, banka ve aracı kurumlar vasıtasıyla veya doğrudan ibraz edilmesi gerekmektedir

Bir takvim yılına ilişkin mukimlik belgesi, izleyen yılın dördüncü ayına kadar geçerli olup, söz konusu belgenin her yıl yenilenmesi gerekmektedir.

Vergi dairesince, kişi/kurumun hangi ülkenin mukimi olduğunu da gösterecek şekilde bir kodlama yapılmak suretiyle vergi kimlik numarası oluşturulacak, bu şekilde çifte vergilendirmeyi önleme anlaşmalarının hükümlerinden yararlanılması mümkün olacaktır

Ülkemiz ile yapılan Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşmasının hükümlerinden yararlanmak suretiyle Türkiye’de elde ettiği kazançta tevkifat uygulanmamasını veya düşük oranda tevkifat uygulanmasını talep eden diğer ülke mukiminin, Anlaşmaya taraf devlette o dönemde mukim olarak tam mükellefiyet esasında tüm dünya kazançları üzerinden vergilendirildiğini belirten, Anlaşmanın 3’üncü maddesinde tanımlanan yetkili makam tarafından düzenlenerek imzalanmış mukimlik belgesinin aslını ve tercüme bürolarınca tercüme edilmiş örneğini tevkifat uygulamasından önce ilgili vergi dairesine, banka ve aracı kurumlar vasıtasıyla veya doğrudan ibraz etmesi gerekmektedir. Tevkifat uygulamasından önce bu belgenin ibraz edilmemesi halinde Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşması hükümleri dikkate alınmadan % 15 oranı uygulanmak suretiyle tevkifat yapılacaktır. Ancak bu durumda dahi sonradan söz konusu Mukimlik Belgesinin ibrazı ile Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşması hükümleri ve iç mevzuatımız hükümleri doğrultusunda yersiz olarak tevkif suretiyle alınan verginin iadesi talep edilebilecektir.

Bu durumda iade işlemi, vergi dairesince, gelir sahibine ödenmek üzere tevkifatı yapmakla sorumlu olan banka ve aracı kurum adına yapılacaktır.

Maliye Bakanlığı gerekli gördüğü hallerde, Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşmaları hükümlerinden yararlanacak kişi ve kurumlardan, alım-satımını yaptıkları veya getirisini tahsil ettikleri Türk menkul kıymetleri bakımından, uygulanacak anlaşma hükümlerine göre gerçek hak sahibi (Beneficial owner) olduklarına dair ilgili ispat edici belgelerin ibrazını da isteyebilecektir. Bu belgeleri Maliye Bakanlığının tayin edeceği sürede ibraz etmeyen veya bu belgeler ile veya başkaca bir suretle gerçek hak sahibi olmadığı tespit edilenler bakımından zamanında tahakkuk ve tahsil edilmeyen vergiler için vergi ziyayı doğmuş sayılacaktır.

Ülkemizin bugüne kadar akdettiği anlaşmalar ve anlaşmaların Türkçe metinleri Gelir İdaresi Başkanlığı'nın www.gelirler.gov.tr web sayfasında yer almaktadır.

YETKİLER

MALİYE BAKANLIğI'NIN YETKİSİ

Maliye Bakanlığı'nın tevkifat uygulamasına ilişkin esas ve usulleri belirlemeye, vergiye tabi işlemlere taraf veya aracı olanları verginin ödenmesinden sorumlu tutmaya yetkili bulunmaktadır.

BAKANLAR KURULU'NUN YETKİSİ

Bunun yanı sıra, Bakanlar Kurulu'nun; yabancı para cinsinde ihraç edilen menkul kıymetlerden sağlanan getiriler ile döviz cinsinden açılmış hesaplardan elde edilen faiz gelirleri için tevkifat oranlarını beş puana kadar artırmaya veya kanunî oranına kadar indirmeye yetkili bulunmaktadır.

BÖLÜM II

2005 ve 2006 YILLARINDA MENKUL KIYMET GELİRLERİNİN VERGİLENDİRİLMESİ

GENEL ESASLAR

Menkul kıymetlerden ve diğer sermaye piyasası araçlarından sağlanan gelir unsurlarını, menkul sermaye iradı ile diğer kazanç ve iratlar kapsamında değer artış kazancı olarak ikiye ayırabiliriz. Ancak ticari faaliyet bünyesindeki menkul kıymetlerden sağlanan gelirler ile kurumların sağladığı menkul kıymet gelirleri ticari kazanç kapsamında Menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası araçlarından gerçek kişilerin elde ettiği gelirler ile ticari işletmelerin ve kurumların elde ettiği gelirler vergilendirme de farklı esaslara tabidir. Bu nedenle bu gelirlerin ayrıştırılması gerekir

Ticari işletme bünyesinde elde edilen menkul kıymet gelirleri ticari kazançta dönüşmekte ve ticari faaliyet kapsamı dışında elde edilen menkul kıymet gelirlerine sağlanan vergi kolaylıklarından yararlandırılmayarak ticari kazançta dahil edilip vergilendirilmektedir. Kurum bünyesinde elde edilen menkul kıymet gelirleri de ticari kazanç olarak nitelendirilmekte ve kurum kazancına dahil edilip vergilendirilmektedir.

Bu bölümde menkul sermaye iratları ve menkul kıymetlerin elden çıkartılmasından sağlanan kazançların 2005 yılında nasıl vergilendirildiği, 2006 ve izleyen yıllarda ise nasıl vergilendirileceği konusunda açıklama yapılacaktır

MENKUL SERMAYE İRADINININ TANIMI VE MENKUL SERMAYE İRADI SAYILAN HALLER

Gelir Vergisi Kanununun 75'inci maddesi uyarınca, sahibinin ticari, zirai veya mesleki faaliyeti dışında nakdi sermaye veya para ile temsil edilen değerlerden müteşekkil sermaye dolayısıyla elde ettiği kar payı, faiz, kira ve benzeri iratlar menkul sermaye iradıdır

Buna göre menkul sermaye iradından söz edebilmek için;

- a) Elde edilen iradın ticari, zirai veya mesleki faaliyet dışındaki nakdi sermayeden sağlanması,
- b) İradın nakdi sermaye dışında para ile temsil edilebilen değerlerden (hisse senedi, bono, tahvil vs) elde edilmiş olması,
- c) İradın; faiz, kar payı, kira veya benzeri şekilde elde edilmiş olması gerekir.

Kanun maddesinden de görüleceği üzere tüm şartların bir arada gerçekleşmesi şarttır.

Kanun maddesinde geçen “ticari, zirai veya mesleki faaliyeti dışında” ibaresi, ticari, zirai veya mesleki faaliyetlerde kullanılan yani bu alanlarda değerlendirilen sermaye ile menkul kıymetlere veya faiz karşılığı borç verme alanlarına yöneltilen sermayeyi birbirinden ayırmak için kullanılmıştır Çünkü ticari faaliyette kullanılan sermayenin de bir nakitten karşılanmış olduğu, dolayısıyla ticari faaliyetten elde edilen karın da menkul sermaye iradı sayılması gerektiği iddia edilebilecektir. Bu tereddütü engellemek amacıyla hem maddenin başında hem de son fıkrasında belirleme yapılmıştır Ticari faaliyet kapsamında elde edilen menkul sermaye iratları ticari kazancın tespitinde dikkate alınacaktır

Menkul sermaye iratlarının tanımı Gelir Vergisi Kanununun 75'inci maddesinde yapıldıktan sonra maddenin izleyen kısmında bentler halinde bazı gelirler sayılmıştır. Bu gelirler kaynağı ne olursa olsun menkul sermaye iradı olarak kabul edilmiştir. Kanundaki sırasına göre menkul sermaye iradı sayılan iratlar aşağıdaki gibidir:

1. Her nevi hisse senetlerinin kâr payları
2. İştirak hisselerinden doğan kazançlar
3. Kurumlar idare meclisi başkan ve üyelerine verilen kâr payları;
4. Kurumlar Vergisi Kanunu uyarınca yıllık veya özel beyanname veren dar mükellef kurumların, indirim ve istisnalar düşülmeden önceki kurum kazancından, hesaplanan kurumlar vergisi düşüldükten sonra kalan kısmı,
5. Her nevi tahvil ve Hazine bonosu faizleri ile Toplu Konut İdaresi, Kamu Ortaklığı İdaresi ve Özelleştirme İdaresince çıkarılan menkul kıymetlerden sağlanan gelirler
6. Her nevi alacak faizleri
7. Mevduat faizleri
8. Hisse senetleri ve tahvillerin vadesi gelmemiş kuponların satışından elde edilen bedeller;
9. İştirak hisselerinin sahibi adına henüz tahakkuk etmemiş kâr paylarının devir ve temlik karşılığında alınan para ve ayınlar;
10. Her çeşit senetlerin iskonto edilmesi karşılığında alınan iskonto bedelleri;
11. Faizsiz olarak kredi verenlere ödenen kâr ve zarar ortaklığı bel-

gesi karşılığı ödenen kâr payları ve özel finans kurumlarınca kâr ve zarara katılma hesabı karşılığında ödenen kâr payları.

12. Menkul kıymetlerin geri alım veya satım taahhüdü ile iktisap veya elden çıkarılması karşılığında sağlanan menfaatler

13. Tüzel kişiliği haiz emekli sandıkları, yardım sandıkları ile emeklilik ve sigorta şirketleri tarafından;

a) On yıl süreyle prim, aidat veya katkı payı ödemediği ayrılanlara yapılan ödemeler,

b) On yıl süreyle katkı payı ödemiş olmakla birlikte bireysel emeklilik sisteminden emeklilik hakkı kazanmadan ayrılanlar ile diğer sandık ve sigortalardan on yıl süreyle prim veya aidat ödeyenlere ve vefat, malûliyet veya tasfiye gibi zorunlu nedenlerle ayrılanlara yapılan ödemeler,

c) Bireysel emeklilik sisteminden emeklilik hakkı kazananlar ile bu sistemden vefat, malûliyet veya tasfiye gibi zorunlu nedenlerle ayrılanlara yapılan ödemeler

MENKUL KIYMETLERİN ELDEN ÇIKARTILMASINDAN SAĞLANAN GELİRLER

Gelir Vergisi Kanununun 5281 sayılı Kanunla değişmeden önceki mükerrer 80/1'inci maddesi uyarınca "İvazsız olarak iktisap edilenler, Türkiye'de kurulu menkul kıymet borsalarında işlem gören ve üç aydan fazla süreyle elde tutulan hisse senetleri ile tam mükellef kurumlara ait olan ve bir yıldan fazla süreyle elde tutulan hisse senetleri hariç, menkul kıymetlerin elden çıkarılmasından sağlanan kazançlar" değer artış kazancı olarak vergilendirilmektedir.

Buna göre;

- ❖ İvazsız olarak iktisap edilen hisse senetleri,
- ❖ Türkiye’de kurulu menkul kıymet borsalarında işlem gören ve üç aydan fazla elde tutulan hisse senetleri
- ❖ Tam mükellef kurumlara ait olup bir yıldan fazla elde tutulan hisse senetleri

Elden çıkartıldığında kazanç elde edilse dahi vegilendirilmeyecektir.

5281 sayılı Kanunla 01.01.2006 tarihinden itibaren Gelir Vergisi Kanununun mükerrer 80/1’inci maddesi “İvazsız olarak iktisap edilenler ile tam mükellef kurumlara ait olan ve iki yıldan fazla süreyle elde tutulan hisse senetleri hariç, menkul kıymetlerin ve diğer sermaye piyasası araçlarının elden çıkarılmasından sağlanan kazançlar” şeklinde değiştirilmiştir.

Buna göre;

- ❖ İvazsız olarak iktisap edilen hisse senetleri,
- ❖ Tam mükellef kurumlara ait olup iki yıldan fazla elde tutulan hisse senetleri

Elden çıkartıldığında kazanç elde edilse dahi vegilendirilmeyecektir.

MENKUL KIYMETLERDEN ELDE EDİLEN GELİRLERDE UYGULANAN İNDİRİM VE İSTİSNALAR

Emeklilik ve Sigorta Şirketlerinden Elde Edilen Gelirlere İlişkin İstisna

Gelir Vergisi Kanununun 22'nci maddesinin birinci fıkrası uyarınca, bireysel emeklilik sisteminden emeklilik hakkı kazananlar ile bu sistemden vefat, malûliyet veya tasfiye gibi zorunlu nedenlerle ayrılanlara yapılan ödemelerin % 25'i, Türkiye'de kâin ve merkezi Türkiye'de bulunan diğer sigorta şirketlerinden on yıl süreyle prim ödeyenler ile vefat, malûliyet veya tasfiye gibi zorunlu nedenlerle ayrılanlara yapılan ödemelerin % 10'u ve tek primli yıllık gelir sigortalarından yapılan ödemelerin tamamı gelir vergisinden müstesnadır.

İstisna edilen tutar üzerinden 94'üncü maddenin birinci fıkrasının (15) numaralı bendine göre tevkifat yapılmaz.

Kar Paylarına İlişkin İstisna

Gelir Vergisi Kanununun 22'nci maddesi uyarınca, tam mükellef kurumlardan elde edilen, 75'inci maddenin ikinci fıkrasının (1), (2) ve (3) numaralı bentlerinde yazılı kar paylarının yarısı gelir vergisinden müstesnadır. İstisna edilen tutarlar üzerinden 94'üncü madde uyarınca tevkifat yapılır ve tevkif edilen veginin tamamı, kar paylarının yıllık beyanname ile beyan edilmesi durumunda yıllık beyanname üzerinden hesaplanan vergiden mahsup edilir.

Maddeden de anlaşılacağı üzere, tam mükellef kurumlardan alınan kar paylarının yarısı gelir vergisinden müstesnadır. Ancak istisna edilen tutar üzerinden 94'üncü madde uyarınca tevkifat yapılacak, tüm kar payı üzerinden yapılan tevkifat, kar paylarının yıllık beyan

name ile beyan edilmesi durumunda yıllık beyanname üzerinden hesaplanan vergiden mahsup edilecektir. Menkul sermaye iradı olarak elde edilen bu kar paylarının brüt tutarının yarısı istisnaya konu edilecektir.

GVK'nun Geçici 55'inci Maddesinde Yer Alan Süreli İstisna

01.01.1999 - 31.12.2005 tarihleri arasında elde edilen ve tevkif suretiyle vergilendirilmiş bulunan Gelir Vergisi Kanununun 75'inci maddesinin 7, 12 ve 14 numaralı bentlerinde yazılı menkul sermaye iratları, menkul kıymetler yatırım fonları katılma belgelerine ödenen kar payları veya bu fonların katılma belgelerinin İstanbul Menkul Kıymetler Borsasında alım satımından elde edilen kazançlar ile Türkiye'de kurulu vadeli işlem ve opsiyon borsalarında yapılan işlemler sonucunda elde edilen kazançlar için yıllık beyanname verilmez. Diğer gelirler nedeniyle beyanname verilmesi halinde de bu gelirler beyannameye dahil edilmez.

Buna göre tevkif suretiyle vergilendirilmiş;

- ❖ Mevduat faizleri
- ❖ Faizsiz olarak kredi verenlere ödenen kar ve zarar ortaklığı belgesi karşılığı ödenen kar payları ve özel finans kurumlarında kar ve zarara katılma hesabı karşılığında ödenen kar payları
- ❖ Menkul kıymetlerin geri alım veya satım taahhüdü ile iktisap veya elden çıkarılması karşılığında sağlanan menfaatler (Repo Gelirleri)
- ❖ Menkul kıymetler yatırım fonları katılma belgelerine ödenen kar payları

- ❖ Menkul kıymetler yatırım fonlarının katılma belgelerinin İstanbul Menkul Kıymetler Borsasında alım satımından elde edilen kazançlar
- ❖ Türkiye’de kurulu vadeli işlem ve opsiyon borsalarında yapılan işlemler sonucunda elde edilen kazançlar

Tutarları ne olursa olsun 2005 takvim yılında gelir vergisinden istisnadır ve beyan edilmeyecektir.

Söz konusu istisna hükmü 31.12.2005 tarihi itibarıyla sona ermiş bulunmaktadır.

Devlet Tahvili ve Hazine Bonosundan Elde Edilen Gelirlerde İstisna

Gelir Vergisi Kanununa 4710 sayılı Kanunla eklenen geçici 59’uncu madde ile 31.12.2007 tarihine kadar, 26.7.2001-31.12.2005 tarihleri arasında ihraç edilen Devlet tahvilleri ve Hazine bonolarının faiz gelirleri ve elden çıkarılmasından sağlanan diğer kazançlar toplamının; 2001 yılında 50 milyar lirası, 2002 ve izleyen yıllarda bu tutarın veya artırılmış tutarın her yıl için belirlenen yeniden değerlendirme oranında artırılmasıyla bulunacak tutar gelir vergisinden müstesnadır. Bu istisnadan yararlananlar, mükerrer 80’inci ve geçici 56’ncı maddelerde yer alan istisnalardan ayrıca yararlanamaz.

İstisna; faiz gelirleri açısından indirim oranı uygulandıktan, elden çıkarılma dolayısıyla elde edilen diğer kazançlar açısından ise maliyet bedelinin endekslenmesinden sonra bulunan tutara uygulanacaktır.

İstisna; faiz gelirleri ile elden çıkarılma dolayısıyla elde edilen diğer kazançlar toplamına uygulanacaktır. Bir gerçek kişinin, hem faiz hem de elden çıkarılma dolayısıyla elde ettiği kazancın bulunması ve

gelir toplamının istisna sınırını aşması halinde, istisnanın hangi ka-
zanca uygulanacağı mükellefçe serbestçe belirlenecektir.

Bu hükme göre, 2005 yılında söz konusu gelirlere uygulanacak is-
tisna tutarı; 2004 yılı istisna tutarı olan 156.505,29YTL'nin 2004 yı-
lı için belirlenen yeniden değerlendirme oranında artırılması sonucu
(156.505,29 x % 11,2=) 174.033,88 YTL olmaktadır. İstisna kapsa-
mına giren söz konusu kazançlar için yıllık beyanname verilmeye-
ceği gibi, diğer gelirler dolayısıyla verilecek yıllık beyannameye de
bu kazançlar dahil edilmeyecektir.

Menkul Kıymetlerin Elden Çıkarılmasından Sağlanan Gelir- lerde İstisna

Gelir Vergisi Kanununun mükerrer 80'inci maddesinin 1 numaralı
bendinde de "ivazsız olarak iktisap edilenler, Türkiye'de kurulu
menkul kıymet borsalarında işlem gören ve üç aydan fazla elde tu-
tulan hisse senetleri ile tam mükellef kurumlara ait olan ve bir yıl-
dan fazla süreyle elde tutulan hisse senetleri hariç, menkul kıymet-
lerin elden çıkarılmasından sağlanan kazançlar" değer artış kazancı
sayılmıştır

Bir takvim yılında elde edilen değer artışı kazancının 2005 yılında
13.000.-Yeni Türk Liralık kısmı gelir vergisinden müstesnadır.

Menkul kıymetlerin elden çıkarılmasından doğan kazançların tespit
edilmesinde, alış bedeli toptan eşya fiyat endeksine göre endeksle-
nebilecektir. Buna göre kazancın tespitinde satış bedelinden indiri-
lecek iktisap bedeli, menkul kıymetin elden çıkarıldığı ay hariç ol-
mak üzere Devlet İstatistik Enstitüsü'nce belirlenen toptan eşya fi-
yat endeksindeki artış oranında artırılarak tespit edilecektir

01.01.2006 tarihinden sonra menkul kıymetlerin elden çıkartılma

sından sağlanan kazançlarda uygulanan istisna yürürlükten kaldırılmıştır. Ancak 01.01.2006 tarihinden önce iktisap edilen bazı menkul kıymetlerin vergilendirilmesinde bu hüküm uygulanabilecektir. Bu konuda izleyen bölümlerde ayrıntılı açıklama yapılacaktır

İndirim Oranı Uygulaması

Gelir Vergisi Kanununun 76'ncı maddesi hükmüne göre, aynı Kanunun 75'inci maddesinin ikinci fıkrasının 5, 6, 7, 12 ve 14 numaralı bentlerinde yer alan menkul sermaye iratlarına (döviz cinsinden açılan hesaplara ödenen faiz ve kar payları, dövize, altına veya başka bir değere endeksli menkul kıymetler ile döviz cinsinden ihraç edilen menkul kıymetlerden elde edilenler hariç) indirim oranının uygulanması suretiyle bulunacak kısım, bu iratların beyanı sırasında indirim olarak dikkate alınacaktır.

İndirim oranı; Vergi Usul Kanununa göre o yıl için tespit edilmiş olan yeniden değerlendirme oranının, aynı dönemde Devlet tahvili ve Hazine bonusu ihalelerinde oluşan bileşik ortalama faiz oranına bölünmesi suretiyle tespit edilmektedir.

Vergi Usul Kanunu hükümlerine göre 2005 yılı için tespit edilmiş olan yeniden değerlendirme oranı % 9,8'dir. Bu dönemde Devlet tahvili ve Hazine bonusu ihalelerinde oluşan bileşik ortalama faiz oranı ise % 18,25'dir.

Buna göre, 2005 yılı gelirlerine uygulanacak indirim oranı ($\% 9,8 / \% 18,25 =$) % 53,7 olmaktadır.

2005 takvim yılında elde edilen menkul sermaye iratlarından;

- ❖ Gelir Vergisi Kanununun 75'inci maddesinin ikinci fıkrasının 5 numaralı bendinde sayılan her nevi tahvil ve Hazine

bonosu faizleri ile Toplu Konut İdaresi ve Özelleştirme İdaresince çıkarılan menkul kıymetlerden sağlanan gelirler

- ❖ Her nevi alacak faizleri,
- ❖ Menkul kıymetler yatırım ortaklıklarından sağlanan kar payları

indirim oranı uygulanmak suretiyle beyan edilecektir.

Döviz, altına veya başka bir değere endeksli menkul kıymetler ile döviz cinsinden ihraç edilen menkul kıymetlerden elde edilen menkul sermaye iratlarının beyanında indirim oranı uygulanmayacaktır.

İndirim oranına ilişkin düzenleme 01.01.2006 tarihinden itibaren yürürlükten kaldırılmış olmakla birlikte 2005 yılı gelirlerine ve 31.12.2005 tarihinde geçerli olan mevzuat hükümlerine göre vergilendirilecek gelirlere uygulanabilecektir.

2005 VE İZLEYEN YILLARDA MENKUL SERMAYE İRATLARININ VERGİLENDİRİLME ESASLARI

Kurumlardan Elde Edilen Kar Paylarının Vergilendirilmesi (GVK 75/1,2,3)

Gelir Vergisi Kanununun 75'inci maddesinin 1, 2 ve 3 numaralı bentlerinde kurumlardan elde edilen kar payları sayılmıştır.

Buna göre;

1. Her nevi hisse senetlerinin kar payları, (kurucu hisse senetleri ve diğer intifa hisse senetlerine verilen kar payları ve pay sahiplerine hazırlık dönemi için faiz olarak veya başka adlarla yapılan her tür-

l demeler ile Sermaye Piyasası Kanununa göre kurulan yatırım fonları katılma belgelerine ödenen kar payları dahil.)

2. İştirak hisselerinden doğan kazançlar, (Limited Şirket ortaklarının, iş ortaklıklarının ortakları ve komanditerlerin payları ile kooperative ratiflerin dağıttıkları kazançlar bu zümreye dahildir Kooperatiflerin ortakları ile yaptıkları muamelelerden doğan karların ortaklara, kooperative yaptıkları muameleler nispetinde tevzii, kazanç dağıtımını sayılmaz.)

3. Kurumların idare meclisi başkan ve üyelerine verilen kar payları menkul sermaye iradıdır

Kar Dağıtımında Tevkifat

4842 sayılı Kanunla Gelir Vergisi Kanununun 94'üncü maddesinin 6/b bendinde yapılan değişiklikler ile kurum kazançları üzerinden kar dağıtımına bağlı olarak yapılacak gelir vergisi tevkifatı anılan bendin (i), (ii) ve (iii) alt bentlerinde yeniden düzenlenmiştir. Buna göre GVK'nun 94'üncü maddesinin 4842 sayılı Kanunla değişik 6/b-i ve ii alt bentleri şu şekildedir;

"b) i) Tam mükellef kurumlar tarafından; tam mükellef gerçek kişilere, gelir ve kurumlar vergisi mükellefi olmayanlara ve bu vergilerden muaf olanlara dağıtılan, 75'inci maddenin ikinci fıkrasının (1), (2) ve (3) numaralı bentlerinde yazılı kar paylarından (karın sermayeye eklenmesi kar dağıtımını sayılmaz.),

ii) Tam mükellef kurumlar tarafından; dar mükellef gerçek kişilere, dar mükellef kurumlara (Türkiye'de bir işyeri veya daimi temsilci aracılığıyla kar payı elde edenler hariç) ve gelir ve kurumlar vergisinden muaf olan dar mükelleflere dağıtılan, 75'inci maddenin ikin-

ci fıkrasının (1), (2) ve (3) numaralı bentlerinde yazılı kar paylarından (Karın sermayeye eklenmesi kar dağıtımı sayılmaz.),

Yapılan bu düzenleme ile gelir vergisi tevkifatı açısından kurumların istisna kazançları ile normal kazançları ayırımına son verilerek istisna olsun olmasın tevkifat, karın dağıtılması aşamasına bırakılmış, ayrıca halka açık şirket ile halka açık olmayan şirketten elde edilen kar payı ayırımı da kaldırılmak suretiyle, her iki tür şirket tarafından dağıtılan kar paylarının aynı oranda veyilendirilmesi öngörülmüştür. Bu kapsamda kar dağıtımında tevkifat oranı %10 olarak belirlenmiştir.

1- Tam mükellef kurumlarca yapılacak gelir vergisi tevkifatı:

Gelir Vergisi Kanununun 4842 sayılı Kanunla değişik 94/6-b maddesinin (i) ve (ii) alt bentleri uyarınca, tam mükellef kurumlar tarafından;

- ❖ Tam mükellef gerçek kişilere,
- ❖ Gelir ve kurumlar vergisi mükellefi olmayanlara,
- ❖ Gelir ve kurumlar vergisinden muaf olanlara,
- ❖ Dar mükellef gerçek kişilere,
- ❖ Dar mükellef kurumlara,
- ❖ Gelir ve kurumlar vergisinden muaf olan dar mükelleflere,

dağıtılan, anılan Kanunun 75'inci maddesinin ikinci fıkrasının (1), (2) ve (3) numaralı bentlerinde yazılı kar payları üzerinden gelir vergisi tevkifatı yapılması öngörülmüştür

Buna göre, tam mükellef kurumlarca;

- ❖ Tam mükellef kurumlara,
- ❖ Türkiye'de bir işyeri veya daimi temsilci aracılığıyla kar payı elde eden dar mükellef kurumlara,

dağıtılan kar payları üzerinden gelir vergisi tevkifatı yapılmayacak, bu şekilde kar payı elde eden tam mükellef kurumun söz konusu kar paylarını yukarıda sayılan gerçek veya tüzel kişilere dağıtması aşamasında, dağıtılan kısım üzerinden tevkifat yapılacaktır

Diğer yandan, tam mükellef kurumlarca karın dağıtılmayıp şirket sermayesine eklenmesine karar verilmesi halinde, Gelir Vergisi Kanununun 94/6-b maddesinin (i) ve (ii) alt bentlerinin parantez içi hükmü uyarınca, karın sermayeye eklenmesi kar dağıtımını sayılmadığından, sermayeye ilave edilen bu tutar üzerinden gelir vergisi tevkifatı yapılmayacaktır

Bununla birlikte tam mükellef kurumlar tarafından gerek dar mükellef gerekse tam mükelleflere yapılan kar dağıtımlarının gelir vergisi tevkifatına tabi olması için, söz konusu kar dağıtımının Gelir Vergisi Kanununun 75'inci maddesinin 1, 2 ve 3 numaralı bentleri çerçevesinde yapılması gerekmektedir. Aksi takdirde GVK'nun 75'inci maddesinin 1, 2 ve 3 numaralı bentlerinde yer almayan kişilere dağıtılan kar payları üzerinden gelir vergisi tevkifatı yapılması mümkün değildir. Örneğin, kurumlar tarafından dönem dağıtılabılır karının bir kısmının personele temettü olarak dağıtılması durumunda, söz konusu dağıtılan kar payları üzerinden GVK'nun 94'üncü maddesinin 6/b-i ve ii bentleri uyarınca gelir vergisi tevkifatı yapılmayacaktır. Ancak söz konusu personele dağıtılan kar payları elde eden açısından ücret geliri niteliğinde olduğundan mezkur Kanu-

nun 94'üncü maddesinin (1) numaralı bendi hükmü uyarınca gelir vergisi tevkifatına tabi tutulacaktır

4842 sayılı Kanunla yapılan değişikliklerin uygulanmasındaki karışıklıkları engellemek amacıyla Gelir Vergisi Kanununa geçici 62'nci madde eklenmiştir. Buna göre;

Kurumlar vergisi mükelleflerinin;

- a) 31/12/1998 veya daha önceki tarihlerde sona eren hesap dönemlerinde elde ettikleri kazançlarının,
- b) (a) bendi kapsamı dışında kalan ve 31/12/2002 veya daha önceki tarihlerde sona eren hesap dönemlerinde elde edilen, kurumlar vergisinden istisna edilmiş kazançlarının,
- c) Geçici 61'inci madde kapsamında tevkifata tabi tutulmuş kazançlarının,

Dağıtım halinde 94'üncü madde uyarınca tevkifat yapılmaz.

1998 ve önceki yıllara ait karlar, dağıtılsın dağıtılmasın tevkifata tabi tutulduğundan bu karların 2003 ve müteakip yıllarda dağıtılması durumunda, bu karlar üzerinden tevkifat yapılmayacaktır. 1999-2002 yılları arasında elde edilen ve üzerinden tevkifat yapılan istisna kazançlar ile aynı dönemlere ait olup üzerinden tevkifat yapılmamış istisna kazançların dağıtılması halinde de tevkifat yapılmayacaktır.

Bedelsiz Alınan İştirak Hisseleri ve Hisse Senetlerinin Durumu

Şirketlerin karlarını sermayelerine ilave ettiklerinde bedelsiz alınan hisse senetleri şirketler açısından kar dağıtımı, ortaklar açısından ise kar payıdır. Ancak bu kar paylarının beyan edilip edilemeyeceği hu-

susunun açıklanması gerekir. Konu ile ilgili açıklama 243 seri No'lu Gelir Vergisi Genel Tebliğinde² yapılmıştır. Söz konusu tebliğdeki açıklamalar aynen aşağıdaki gibidir:

“Kurumların karlarını sermayeye eklemek suretiyle gerçekleştirdikleri kar dağıtım işlemlerinde gerçek kişi ortaklarca elde edilen kar paylarının menkul sermaye iradı olarak beyanına ilişkin açıklamalar 231 Seri No'lu Gelir Vergisi Genel Tebliğinde³ yapılmıştır.

Danıştay 4.Dairesi 06/12/2000 tarih ve Esas No:2000/1307, Karar No:2000/5053 sayılı kararı ile 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 94 üncü maddesinin birinci fıkrasının 6/b-i numaralı bendinde karın sermayeye ilavesinin kar dağıtımı sayılmayacağından bahisle ortaklar açısından da elde edilmiş bir kar payından söz edilemeyeceği belirtilerek bu gelirlerin beyanına ilişkin 231 Seri No.lu Tebliğin iptaline karar vermiş olup, bu karar Vergi Dava Daireleri Genel Kurulu'nun 8.6.2001 tarih ve Esas No: 2001/180, Karar No:2001/224 sayılı kararı ile kesinleşmiş bulunmaktadır.

Bu durumda, gerçek kişi ortaklar tarafından karın sermayeye ilavesi suretiyle elde edilen kar paylarının beyan edilmemesi, yargıya intikal eden uyuşmazlıklarda tarhiyatı kaldıran vergi mahkemesi kararları üzerine Danıştay'da temyiz yoluna gidilmemesi gerekmektedir.”

Bu durumda, gerçek kişi ortaklar tarafından karın sermayeye ilavesi suretiyle elde edilen kar paylarının beyan edilmemesi gerekmektedir.

2 20.12.2001 tarih ve 24616 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmıştır

3 06.02.2000 tarih ve 23956 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmıştır

2005 Yılında Elde Edilen Kar Paylarının Beyanı

Gelir Vergisi Kanununun 22'nci maddesi uyarınca, tam mükellef kurumlardan elde edilen ve 75'inci maddenin ikinci fıkrasının 1, 2 ve 3'üncü bentlerinde belirtilen kar paylarının yarısı vergiden istisna edilirken, elde edilen gelirin beyan edilmesi halinde bu kar payları üzerinden yapılan vergi tevkifatının tamamının yıllık beyanname üzerinden hesaplanan vergiden mahsubu öngörülmektedir. Dolayısıyla elde edilen kar payının yarısı 15 binYTL'yi aşar ise yıllık gelir vergisi beyannamesi verilecektir.

Ancak karın dağıtıldığı yılın ve dağıtılan karın kaynağının değerlendirilmede önemi bulunmaktadır. Buna göre;

- ❖ Kurumlar vergisi mükelleflerinin; 31/12/1998 veya daha önceki tarihlerde sona eren hesap dönemlerinde elde ettikleri kazançlarının dağıtımına tabi tutmaları halinde kişilerin elde ettiği kar payı gelir vergisinden müstesnadır.
- ❖ 31/12/2002 veya daha önceki tarihlerde sona eren hesap dönemlerinde elde edilen, kurumlar vergisinden istisna edilmiş kazançlar ile Gelir Vergisi Kanununun Geçici 61'inci maddesi kapsamında tevkifata tabi tutulmuş kazançların dağıtımını halinde elde edilen kar payı beyana tabidir. Bu kapsamdaki kar paylarının beyanında herhangi bir istisna hükmü söz konusu olmayıp beyan aşağıdaki şekilde yapılacaktır:

Elde edilen kar paylarının net tutarına elde edilen kar payının 1/9'u eklendikten sonra, bulunan tutarın yarısı vergiye tabi gelir olarak dikkate alınır. Bu gelirler ile ilgili olarak yıllık beyanname verilmesi halinde, beyannameye intikal ettirilen tutarın 1/5'i beyanname üzerinden hesaplanan gelir vergisinden mahsup edilir.

24.04.2003 tarihinden önce yapılan müracaatlara istinaden düzenlenen yatırım teşvik belgeleri kapsamındaki yatırımlarla ilgili yatırım harcamaları (teşvik belgelerine bu tarihten sonra ilave edilen iktisadi kıymetler için yapılan harcamalar hariç), yatırım indirimi istisnasından faydalanacaktır. Ancak belirtilen şekilde yatırım indirimi istisnasından yararlanan kazançlar ile 24.04.2003 tarihinden önce gerçekleşen yatırımlar üzerinden hesaplanan ve kazancın yetersiz olması nedeniyle sonraki dönemlere devreden yatırım indiriminden yararlanan kazançlar üzerinden dağıtılsın, dağıtılmasın GVK'nun geçici 61'inci maddesi uyarınca %19,8 oranında gelir vergisi tevkifatı yapılacaktır. Bu nedenle bu istisna kazancın dağıtılması halinde elde edilen kar payının beyanı da 31.12.2002 ve daha önceki yıllar da sona eren hesap dönemlerinde elde edilen ve kurumlar vergisinden istisna edilen kazançlarla paralellik arz etmektedir.

Son olarak, gerçek kişi ortaklar tarafından karın sermayeye ilavesi suretiyle elde edilen kar paylarının beyan edilmeyecektir.

2006 yılında Elde Edilen Kar Payları

Hisse senetleri kar payları geçici 67'nci madde kapsamında olmadığından dolayı söz konusu madde uyarınca tevkifata tabi değildirler. Hisse senetleri kar paylarının vergilendirilmesi ile ilgili olarak 2005 yılında geçerli olan ve yukarıda ayrıntılı olarak açıklanan hükümler 2006 yılında da yürürlükte olacaktır. Ancak beyanname verme sınırı GVK'nun 86'ncı maddesi uyarınca gelir vergisi tarifesinin ikinci gelir dilimine bağlı olduğu için 2006 yılı tarifesinde geçerli dilimin dikkate alınması gerekir. İstisna uygulandıktan sonra kalan tutar beyanname verme sınırını aştığı takdirde istisnayı aşan kısım yıllık gelir vergisi beyanname ile beyan edilecektir.

01.01.2006 Tarihinden Önce İktisap Edilen Yatırım Fonu Katılma Belgeleri Kar Payları

Sermaye Piyasası Kanununa göre kurulan yatırım fonları katılma belgelerine ödenen kar payları hisse senetlerinden elde edilen kar payı olarak kabul edilmektedir. Yatırım fonları esas olarak kar payı dağıtmamaktadırlar. Katılma belgelerinin değerleri günlük olarak tespit edilip ilan edilmektedir. Katılımcı katılma belgesini elden çıkardığında alış bedeli ile satış bedeli arasındaki fark kar payı olarak kabul edilmektedir.

01.01.2006 tarihinden önce iktisap edilmiş menkul kıymet yatırım fonu katılma belgelerinin elden çıkartılmasından sağlanan gelirler için yıllık beyanname verilmesi gerekir. Ancak söz konusu gelirler Gelir Vergisi Kanununun geçici 55'inci maddesi uyarınca 31.12.2005 tarihine kadar vergiden müstesna tutulmuştur. Geçici 67'nci maddenin 10 numaralı bendinde bu tür gelirlerin vergilendirilmesinde 31.12.2005 tarihinde geçerli olan mevzuatın uygulanacağı belirtilmiştir. Bu nedenle bu gelirler için tutarı ne olursa olsun yıllık beyanname verilmeyecektir.

31.12.2005 tarihi itibarıyla; fon bünyesinde olmak üzere, A tipi menkul kıymet yatırım fonlarının portföy işletmeciliği kazançları %0, B tipi menkul kıymet yatırım fonlarının portföy işletmeciliği kazançları %15 oranında tevkifata tabi bulunmaktadır.

01.01.2006 Tarihinden Sonra İktisap Edilen Yatırım Fonu Katılma Belgeleri Kar Payları

Gelir Vergisi Kanununun geçici 67'nci maddesi uyarınca Sermaye Piyasası Kanununa göre kurulan menkul kıymet yatırım fonlarının katılma belgelerinin ilgili fona iadesinden elde edilen kar payları tevkifata tabi değildir. Söz konusu gelirler tevkifata tabi olmadığı

gibi bu gelirler için yıllık gelir vergisi beyannamesi verilmeyecek, başka gelirler nedeniyle beyanname verilmesi halinde de beyannameye dahil edilmeyecektir.

Bununla birlikte, eskiden olduğu gibi söz konusu kazançlar fon bünyesinde ve tevkif suretiyle vergilendirilecek olup, 01.01.2006 tarihinden itibaren herhangi bir ayırım yapılmaksızın menkul kıymet yatırım fonlarının portföy işletmeciliği kazançları üzerinden %15 oranında tevkifat yapılacaktır

Her Nevi Tahvil, Hazine Bonosu Faizleri İle TOKİ, Kamu Ortaklığı İdaresi Ve Özelleştirme İdaresince Çıkarılan Menkul Kıymetlerden Sağlanan Gelirler (GVK 75/5)

Genel Esaslar

Gelir Vergisi Kanununun 75'inci maddesinin 5'inci bendi uyarınca "Her nevi tahvil ve Hazine bonusu faizleri ile Toplu Konut İdaresi, Kamu Ortaklığı İdaresi ve Özelleştirme İdaresince çıkarılan menkul kıymetlerden sağlanan gelirler (Döviz cinsinden yahut dövize, altına veya başka bir değere endeksli menkul kıymetlerin itfası sırasında oluşan değer artışları irat sayılmaz.)" menkul sermaye iradidir

Döviz cinsinden yahut dövize, altına veya başka bir değere endeksli menkul kıymetlerin itfası sırasında oluşan değer artışları irat sayılmayacaktır. Gelir Vergisi Kanununun 76'ncı maddesi uyarınca YTL bazındaki bazı menkul kıymetlerden elde edilen iratlara indirim oranı uygulanmak suretiyle enflasyondan kaynaklanan iratlar vergilendirilmemektedir. Böylelikle bu tür menkul kıymetlerde vergilendirilme reel irat üzerinden yapılmaktadır

Bu bentte belirtilen tahvil ifadesi; anonim şirketler ile Devlet ve diğer kamu tüzel kişilerinin finansman ihtiyaçlarını karşılamak ama-

cıyla çıkardıkları borç senetlerini ifade etmektedir Uygulamada rastlanılan tahvil türleri ise aşağıda yer aldığı gibidir:

- ❖ Devlet Tahvilleri-Özel Sektör Tahvilleri,
- ❖ Primli Tahviller-Başabaş Tahviller,
- ❖ İkramiyeli Tahviller,
- ❖ Nama ve Hamiline Yazılı Tahviller,
- ❖ Paraya Çevrilme Kolaylığı Olan Tahviller,
- ❖ Garantili ve Garantisiz Tahviller,
- ❖ Sabit ve Değişken Faizli Tahviller,
- ❖ İndeksli Tahviller,

Uygulamada mevcut olan her türlü tahvilin faizleri bu bent uyarınca menkul sermaye iradı sayılmaktadır

Tevkifat Uygulaması

Gelir Vergisi Kanununun 94'üncü maddesinin 7 numaralı bendi uyarınca, Kanunun 75'inci maddesinin ikinci fıkrasının 5 numaralı bendinde yazılı menkul sermaye iratlarından aşağıda belirtilen oranlarda tevkifata tabidir.

- a) Devlet tahvili faizlerinden, %0
- b) Hazine bonosu faizlerinden, %0
- c) Toplu Konut İdaresi, Kamu Ortaklığı İdaresi ve Özelleştirme İdaresince çıkarılan menkul kıymetlere sağlanan gelirlerden, %0

d) Nama yazılı tahvil faizlerinden, %10

e) Hamiline yazılı tahvil faizlerinden, %10

f) Diğerlerinden, %10

01.01.2006 tarihinden itibaren tevkifat oranı Gelir Vergisi Kanununun geçici 67'nci maddesi uyarınca %15 olarak uygulanacaktır. Ancak yukarıda sayılı menkul kıymetler 01.01.2006 tarihinden önce ihraç edilmiş ise 31.12.2005 tarihi itibarıyla geçerli olan hükümler vergilendirmede geçerli olacaktır.

Gelir Vergisi Kanununun 75/5'inci maddesinde yazılı menkul sermaye iratlarının en yaygın olanları, TL ve yabancı para cinsinden ihraç edilen devlet tahvili hazine bonolarıdır. Bu nedenle öncelikle devlet tahvili hazine bonolarından elde edilen gelirleri, daha sonra TOKİ, Kamu Ortaklığı İdaresi ve Özelleştirme İdaresi tarafından çıkartılan menkul kıymetlerden gelirleri, son olarak özel sektör tahvillerinden elde edilen gelirlerin vergilendirilmesini ele alacağız.

01.01.2006 Tarihinden Önce TL Cinsinden İhraç Edilen Devlet Tahvili Hazine Bonolarından Elde Edilen Faiz Gelirleri

Gelir Vergisi Kanununun 75/5'inci maddesi uyarınca Devlet tahvilleri ve Hazine Bonolarının itfasından elde edilen kazançlar menkul sermaye iradıdır. Bu iratların vergilendirilmesinde bono ve tahvillerin ihraç tarihi önem arz etmektedir.

Buna göre;

- ❖ 26.07.2001 tarihinden önce TL cinsinden ihraç edilen hazine bonusu ve devlet tahvillerinden elde edilen faiz gelirleri tevkif suretiyle vergilendirilmiş menkul sermaye iradı olup beyan edilmesi gerekir. Söz konusu gelirler için her-

hangi bir istisna hükmü söz konusu değildir. Ancak bu gelirlere GVK'nun 76'ncı maddesi uyarınca %53,7 oranında indirim uygulanacaktır. İndirim oranı uygulandıktan sonra kalan tutar GVK'nun 86/1-c bendi uyarınca 2005 yılında tevkif suretiyle vergilendirilmiş menkul sermaye iratları için belirlenen 15.000.-YTL sınırını aşmadığı takdirde beyan edilmeyecektir. 15.000.-YTL sınırı aşıldığı takdirde, indirim oranı uygulandıktan sonra kalan kısmın tamamı beyan edilecektir.

- ❖ Yukarıda belirtilen hazine bonusu devlet tahvilleri 01.01.2006 tarihinden sonra iktisap edilmiş olsa bile, bu menkul kıymetlerden elde edilen faiz gelirleri 31.12.2005 tarihinde geçerli olan hükümlere göre vergilendirilecektir. Söz konusu gelirlere 2006 yılı için belirlenecek indirim oranı uygulanacaktır. Kalan tutarın GVK'nun 86/1-c maddesi uyarınca 2006 yılı gelir vergisi tarifesinin ikinci gelir dilimini aşıp aşmadığına bakılacaktır
- ❖ 26.07.2001-31.12.2005 tarihleri arasında TL cinsinden ihraç edilen hazine bonusu ve devlet tahvillerinden elde edilen faiz gelirleri tevkif suretiyle vergilendirilmiş menkul sermaye iradı olup beyan edilmesi gerekir. Elde edilen faiz gelirin GVK'nun 76'ncı maddesi uyarınca %53,7 oranında indirim uygulanacaktır. İndirim oranı uygulandıktan sonra kalan tutardan GVK'nun geçici 59'uncu maddesindeki 174.033,88.-YTL istisna düşülecektir. Kalan tutar 2005 yılı için uygulanan 15.000.-YTL beyan sınırını aştığı takdirde istisnadan sonra kalan tutarın tamamı beyan edilecektir.
- ❖ 26.07.2001-31.12.2005 tarihleri arasında TL cinsinden ih-

raç edilen hazine bonusu ve devlet tahvilleri 01.01.2006 tarihinden sonra iktisap edilmiş olsa bile, bu menkul kıymetlerden elde edilen faiz gelirleri 31.12.2005 tarihinde geçerli olan hükümlere göre vergilendirilecektir. Ancak bu gelirlere uygulanan indirim oranı, istisna tutarı ve beyanname verme sınırı 2006 yılına göre tespit edilecektir. Söz konusu gelirlere 2006 yılı için belirlenecek indirim oranı uygulanacaktır. İndirim uygulandıktan sonra kalan tutardan $(174.033,88 * 1,098 =)$ 191.089,20.-YTL istisna düşülecektir. İstisnadan sonra kalan tutarın GVK'nun 86/1-c maddesi uyarınca 2006 yılı gelir vergisi tarifesinin ikinci gelir dilimini aşıp aşmadığına bakılacaktır

01.01.2006 Tarihinden Sonra TL Cinsinden İhraç Edilen Hazine Bonusu Devlet Tahvillerinden Elde Edilen Faizler

Gelir Vergisi Kanununun geçici 67'nci maddesi uyarınca Bankalar ve aracı kurumlar takvim yılının üçer aylık dönemleri itibariyle;

- ❖ Alımına aracılık ettikleri menkul kıymet veya diğer sermaye piyasası araçlarının itfası halinde alış bedeli ile itfa bedeli arasındaki fark,
- ❖ Menkul kıymetlerin veya diğer sermaye piyasası araçlarının tahsiline aracılık ettikleri dönemsel getirileri (herhangi bir menkul kıymet veya diğer sermaye piyasası aracına bağlı olmayan)

Üzerinden % 15 oranında vergi tevkifatı yaparlar.

Gelir Vergisi Kanununun geçici 67'nci maddesinin 7 numaralı fıkrası uyarınca yukarıda belirtilen ve tevkifata tâbi tutulan kazançlar için gerçek kişilerce yıllık veya münferit beyanname verilmez. Di-

ğer gelirler dolayısıyla verilecek yıllık beyannameye bu gelirler dahil edilmeyecektir.

01.01.2006 Tarihinden Önce Yabancı Para Cinsinden Türkiye’de İhraç Edilen Devlet Tahvili Hazine Bonolarından Elde Edilen Faiz Gelirleri

Gelir Vergisi Kanununun 75/5’inci maddesi uyarınca Devlet tahvilleri ve Hazine Bonolarının itfasından elde edilen kazançlar menkul sermaye iradıdır. Bu iratların vergilendirilmesinde bono ve tahvillerin ihraç tarihi önem arz etmektedir.

Buna göre;

- ❖ 26.07.2001 tarihinden önce yabancı para cinsinden Türkiye’de ihraç edilen hazine bonosu ve devlet tahvillerinden elde edilen faiz gelirleri tevkif suretiyle vergilendirilmiş menkul sermaye iradı olup beyan edilmesi gerekir. Söz konusu gelirler için herhangi bir istisna hükmü söz konusu değildir. Elde edilen faiz tutarı GVK’nun 86/1-c bendi uyarınca 2005 yılında tevkif suretiyle vergilendirilmiş menkul sermaye iratları için belirlenen 15.000.-YTL sınırını aşmadığı takdirde beyan edilmeyecektir. 15.000.-YTL sınırı aşıldığı takdirde, tamamı beyan edilecektir.
- ❖ Yukarıda belirtilen hazine bonosu devlet tahvilleri 01.01.2006 tarihinden sonra iktisap edilmiş olsa bile, bu menkul kıymetlerden elde edilen faiz gelirleri 31.12.2005 tarihinde geçerli olan hükümlere göre vergilendirilecektir. Söz konusu gelirlerin GVK’nun 86/1-c maddesi uyarınca 2006 yılı gelir vergisi tarifesinin ikinci gelir dilimini aşmadığına bakılacaktır.

- ❖ 26.07.2001-31.12.2005 tarihleri arasında yabancı para cinsinden Türkiye’de ihraç edilen hazine bonosu ve devlet tahvillerinden elde edilen faiz gelirleri tevkif suretiyle vergilendirilmiş menkul sermaye iradı olup beyan edilmesi gerekir. Elde edilen faiz gelirinden GVK’nun geçici 59’uncu maddesindeki 174.033,88.-YTL istisna düşülecektir. Kalan tutar 2005 yılı için uygulanan 15.000.-YTL beyan sınırını aştığı takdirde istisnadan sonra kalan tutarın tamamı beyan edilecektir.
- ❖ 26.07.2001-31.12.2005 tarihleri arasında yabancı para cinsinden Türkiye’de ihraç edilen hazine bonosu ve devlet tahvilleri 01.01.2006 tarihinden sonra iktisap edilmiş olsa bile, bu menkul kıymetlerden elde edilen faiz gelirleri 31.12.2005 tarihinde geçerli olan hükümlere göre vergilendirilecektir. Ancak bu gelirlere uygulanan istisna tutarı ve beyanname verme sınırı 2006 yılına göre tespit edilecektir. Söz konusu gelirlere 2006 yılında 191.089,20.-YTL istisna düşülecektir. İstisnadan sonra kalan tutarın GVK’nun 86/1-c maddesi uyarınca 2006 yılı gelir vergisi tarifesinin ikinci gelir dilimini aşp aşmadığına bakılacaktır

01.01.2006 Tarihinden Sonra Yabancı Para Cinsinden Türkiye’de İhraç Edilen Hazine Bonosu Devlet Tahvillerinden Elde Edilen Faizler

Gelir Vergisi Kanununun geçici 67’nci maddesi uyarınca Bankalar ve aracı kurumlar takvim yılının üçer aylık dönemleri itibariyle;

- ❖ Alımına aracılık ettikleri menkul kıymet veya diğer sermaye piyasası araçlarının itfası halinde alış bedeli ile itfa bedeli arasındaki fark

- ❖ Menkul kıymetlerin veya diğer sermaye piyasası araçlarının tahsiline aracılık ettikleri dönemsel getirileri (herhangi bir menkul kıymet veya diğer sermaye piyasası aracına bağlı olmayan)

Üzerinden % 15 oranında vergi tevkifatı yaparlar.

Geçici 67'nci maddenin 6 numaralı fıkrası uyarınca Bakanlar Kurulu tevkifat oranını yabancı para cinsinde ihraç edilen menkul kıymetlerden sağlanan getiriler için beş puana kadar artırmaya veya kanunî oranına kadar indirmeye yetkilidir.

Yabancı para cinsinden ihraç edilen hazine bonosu ve devlet tahvillerinin alış ve satış bedeli olarak işlem tarihindeki Yeni Türk Lirası karşılıkları esas alınarak tevkifat matrahı tespit edilir. Yabancı bir para cinsinden ihraç edilmiş Hazine bonosu veya devlet tahvilleri vadesinde itfa edildiğinde tevkifat matrahının tespitinde kur farkı dikkate alınmaz. İtfa tarihinde elde edilen faiz gelirin Yeni Türk Lirası karşılığı tevkifat matrahı olarak dikkate alınır.

Gelir Vergisi Kanununun geçici 67'nci maddesinin 7 numaralı fıkrası uyarınca yukarıda belirtilen ve tevkifata tâbi tutulan kazançlar için gerçek kişilerce yıllık veya münferit beyanname verilmez. Diğer gelirler dolayısıyla verilecek yıllık beyannameye bu gelirler dahil edilmeyecektir.

01.01.2006 Tarihinden Önce İhraç Edilen Eurobondlardan Elde Edilen Faiz Gelirleri

Devletlerin, yabancı para cinsinden finansman ihtiyacını karşılamak amacıyla, yurt dışında yabancı para cinsinden ihraç ettikleri uzun vadeli finansman araçlarına eurobond denmektedir. Eurobondların vadeleri uzun olduğu için genelde 6 aylık dönemlerde faiz ödemeli

olarak ihraç edilmektedir. Eurobondlar sabit faizli olabildiği gibi değişken faizli olarak da ihraç edilebilmektedir. Devletin yabancı para cinsinden finansman ihtiyacını karşılamak amacıyla yurtdışı piyasalarda ihraç edilen eurobondlar da devlet tahvili niteliğindedir. Eurobondların kuponlarından elde edilen faiz gelirleri kuponların vadesindeki yabancı paranın Yeni Türk Lirası karşılığıdır Eurobondların nominal bedelinin üzerinde oluşan kıymet artışları menkul sermaye iradı olarak kabul edilmeyecektir. Yatırımcı vade sonunda menkul kıymetin nominal bedeli ile dönem faizini elde etmektedir. Eurobondlar ile yabancı para cinsinden ihraç edilen devlet iç borçlanma senetleri 31.12.2005 tarihi itibarıyla istisna ve beyan hükümleri açısından benzer hükümlere tabidir Bu iratların vergilendirilmesinde bono ve tahvillerin ihraç tarihi önem arz etmektedir.

Buna göre;

- ❖ 26.07.2001 tarihinden önce ihraç edilen eurobondlardan elde edilen faiz gelirleri tevkif suretiyle vergilendirilmiş menkul sermaye iradı olup beyan edilmesi gerekir. Söz konusu gelirler için herhangi bir istisna hükmü söz konusu değildir. Elde edilen faiz tutarı GVK'nun 86/1-c bendi uyarınca 2005 yılında tevkif suretiyle vergilendirilmiş menkul sermaye iratları için belirlenen 15.000.-YTL sınırını aşmadığı takdirde beyan edilmeyecektir. 15.000.-YTL sınırı aşıldığı takdirde, tamamı beyan edilecektir
- ❖ Yukarıda belirtilen eurobondlar 01.01.2006 tarihinden sonra iktisap edilmiş olsa bile, bu menkul kıymetlerden elde edilen faiz gelirleri 31.12.2005 tarihinde geçerli olan hükümlere göre vergilendirilecektir. Söz konusu gelirlerin GVK'nun 86/1-c maddesi uyarınca 2006 yılı gelir vergisi tarifesinin ikinci gelir dilimini aşp aşmadığına bakılacaktır

- ❖ 26.07.2001-31.12.2005 tarihleri arasında ihraç edilen euro-bondlardan elde edilen faiz gelirleri tevkif suretiyle vergilendirilmiş menkul sermaye iradı olup beyan edilmesi gerekir. Elde edilen faiz gelirinden GVK'nun geçici 59'uncu maddesindeki 174.033,88.-YTL istisnanın düşülebileceği kanaatindeyiz. Kalan tutar 2005 yılı için uygulanan 15.000.-YTL beyan sınırını aştığı takdirde istisnadan sonra kalan tutarın tamamı beyan edilecektir
- ❖ 26.07.2001-31.12.2005 tarihleri arasında ihraç edilen euro-bondlar 01.01.2006 tarihinden sonra iktisap edilmiş olsa bile, bu menkul kıymetlerden elde edilen faiz gelirleri 31.12.2005 tarihinde geçerli olan hükümlere göre vergilendirilecektir. Ancak bu gelirlere uygulanabilecek istisna tutarı ve beyanname verme sınırı 2006 yılına göre tespit edilecektir. Söz konusu gelirlerden 2006 yılında 191.089,20.-YTL istisna tutarının düşülebileceği kanaatindeyiz. İstisnadan sonra kalan tutarın GVK'nun 86/1-c maddesi uyarınca 2006 yılı gelir vergisi tarifesinin ikinci gelir dilimini aşp aşmadığına bakılacaktır

01.01.2006 Tarihinden Sonra İhraç Edilen Eurobondlardan Elde Edilen Faizler

Gelir Vergisi Kanununun geçici 67'nci maddesi uyarınca bazı menkul kıymetlerden elde edilen gelirler tevkifat kapsamı dışında tutulmuştur. Geçici 67'nci maddenin 1 numaralı fıkrasında hükmolunan tevkifat, Hazine tarafından yurt dışında ihraç edilen menkul kıymetlerin alım satımı, itfası sırasında elde edilen getirileri ile bunların dö-nemsel getirilerinin tahsilinde uygulanmayacaktır.

Dolayısıyla eurobondlardan elde edilen gelirlerin vergilendirilmesinde yukarıda açıkladığımız genel hükümler uygulanacaktır. Ancak Gelir Vergisi Kanununun Geçici 59'uncu maddesinde yer alan istisna hükmü 31.12.2005 tarihinden sonra ihraç edilecek devlet tahvili ve hazine bonolarından elde edilen faiz gelirlerine uygulanamayacaktır. Bu nedenle 01.01.2006 tarihinden sonra ihraç edilecek eurobondlardan elde edilen faiz gelirleri GVK'nun 86'ncı maddesinin 1/c bendi uyarınca gelir vergisi tarifesinin ikinci gelir dilimini aştığı takdirde tamamı beyan edilecektir.

01.01.2006 Tarihinden Önce İhraç Özel Sektör Tahvil Faizleri

Gelir Vergisi Kanununun 75/7'nci maddesi uyarınca özel sektör tarafından ihraç edilen tahvillerden elde edilen faizler de menkul sermaye iradıdır. Söz konusu iratlar üzerinden aynı Kanunun 94'üncü maddesi uyarınca %10 oranında tevkifat yapılmaktadır.

01.01.2006 tarihinden önce ihraç edilmiş olan her nevi tahvillerin elde tutulması veya elden çıkarılması suretiyle sağlanan gelirlerin vergilendirilmesinde, 31.12.2005 tarihi itibarıyla geçerli olan hükümler uygulanacaktır. Yani tahvillerinin iktisap tarihi vergilendirmeye etki etmeyecektir. 01.01.2006 tarihinden sonra iktisap edilen tahvillerden 2006 yılı içinde faiz geliri elde edildiğinde 2006 yılında da geçerli olan indirim oranı ve beyan sınırı dikkate alınacaktır.

01.01.2006 tarihinden önce ihraç edilmiş özel sektör tahvil faizleri Türk Lirası ve yabancı para cinsinden ihraç edilmelerine göre farklı hükümlere tabidir. Döviz, altına veya bir başka değere endeksli olarak ihraç edilen özel sektör tahvil faizlerine indirim oranı uygulanmayacaktır. Türk lirası cinsinden ihraç edilen özel sektör tahvil faizlerine indirim oranı uygulanacaktır. 2005 yılı için indirim oranı %53,7 olarak belirlenmiştir.

Döviz, altına veya başka bir değere endeksli olarak ihraç edilen özel sektör tahvil faizleri GVK'nun 86/1-c maddesinde belirlenen 15.000.-YTL sınırını aşarsa yıllık gelir vergisi beyannamesi ile tamamı beyan edilecektir. Döviz cinsinden elde edilen gelirlerde kur farkları dikkate alınmayacaktır Türk Lirası cinsinden ihraç edilen tahvil faizlerine %53,7 indirim oranı uygulandıktan sonra kalan kısım 15.000.-YTL'yi aşarsa, indirim oranı uygulandıktan sonra kalan kısmın tamamı beyan edilecektir Özel sektör tahvil faizleri üzerinden %10 oranında tevkifat yapıldığı için, beyanname verilmesi halinde ödenen tevkifat mahsup edilebilecektir. İndirim uygulanmış faiz gelirin e isabet eden tevkifat mahsup edilemeyecektir.

01.01.2006 Tarihinden Sonra İhraç Edilen Özel Sektör Tahvil Faizleri

Gelir Vergisi Kanununun 75/7'nci maddesi uyarınca özel sektör tarafından ihraç edilen tahvillerden elde edilen faizler de menkul sermaye iradıdır Söz konusu iratlar 01.01.2006 tarihinden itibaren Gelir Vergisi Kanununun geçici 67'nci maddesi uyarınca %15 oranında tevkifata tabi olup, bu gelirler için beyanname verilmeyecektir.

01.01.2006 Tarihinden Önce İhraç Edilen TOKİ, Kamu Ortaklığı İdaresi Ve Özelleştirme İdaresince Çıkarılan Menkul Kıymetlerden Sağlanan Gelirler

Gelir Vergisi Kanununun 75/5'inci maddesi uyarınca TOKİ, Kamu Ortaklığı İdaresi Ve Özelleştirme İdaresince çıkarılan menkul kıymetlerden sağlanan gelirler menkul sermaye iradıdır Bu iratların vergilendirilmesinde söz konusu menkul kıymetlerin ihraç tarihi önem arz etmektedir.

Buna göre;

- ❖ 01.01.2006 cinsinden ihraç edilen TOKİ, Kamu Ortaklığı İdaresi Ve Özelleştirme İdaresince çıkarılan menkul kıymetlerden sağlanan gelirler tevkif suretiyle vergilendirilmiş menkul sermaye iradı olup beyan edilmesi gerekir. Söz konusu gelirler için herhangi bir istisna hükmü söz konusu değildir. Ancak bu gelirlere GVK'nun 76'ncı maddesi uyarınca %53,7 oranında indirim uygulanacaktır. İndirim oranı uygulandıktan sonra kalan tutar GVK'nun 86/1-c bendi uyarınca 2005 yılında tevkif suretiyle vergilendirilmiş menkul sermaye iratları için belirlenen 15.000.-YTL sınırını aşmadığı takdirde beyan edilmeyecektir. 15.000.-YTL sınırı aşıldığı takdirde, indirim oranı uygulandıktan sonra kalan kısmın tamamı beyan edilecektir.
- ❖ Yukarıda belirtilen menkul kıymetler 01.01.2006 tarihinden sonra iktisap edilmiş olsa bile, bu menkul kıymetlerden elde edilen faiz gelirleri 31.12.2005 tarihinde geçerli olan hükümlere göre vergilendirilecektir. Söz konusu gelirlere 2006 yılı için belirlenecek indirim oranı uygulanacaktır. Kalan tutarın GVK'nun 86/1-c maddesi uyarınca 2006 yılı gelir vergisi tarifesinin ikinci gelir dilimini aşp aşmadığına bakılacaktır.

01.01.2006 Tarihinden Sonra İhraç Edilen TOKİ, Kamu Ortaklığı İdaresi Ve Özelleştirme İdaresince Çıkarılan Menkul Kıymetlerden Sağlanan Gelirler

TOKİ, Kamu Ortaklığı İdaresi Ve Özelleştirme İdaresince çıkarılan menkul kıymetlerden sağlanan gelirler Geçici 67'nci madde kapsamında %15 oranında tevkifata tabidir.

Gelir Vergisi Kanununun geçici 67'nci maddesinin 7 numaralı fıkrası uyarınca yukarıda belirtilen ve tevkifata tâbi tutulan kazançlar için gerçek kişilerce yıllık veya münferit beyanname verilmez. Diğer gelirler dolayısıyla verilecek yıllık beyannameye bu gelirler dahil edilmeyecektir.

Alacak Faizleri (GVK 75/6)

2005 Yılında Elde Edilen Alacak Faizleri

Gelir Vergisi Kanununun 75'inci maddesinin 6'ncı bendi uyarınca her nevi alacak faizleri (Adi, imtiyazlı, rehinli, senetli alacaklarla cari hesap alacaklarından doğan faizler ve kamu tüzel kişilerince borçlanılan ve senede bağlanmış olan meblağlar için ödenen faizler dahil.) menkul sermaye iradı olarak kabul edilmiştir.

Alacak faizi kabul edilen menkul sermaye iratlarından uygulamada en sık karşılaşılanı ödünç para verilmesi suretiyle faiz elde edilmesidir. Ödünç para verme işinin sürekli veya geçici olmasına göre elde edilen gelirin mahiyeti değişebilmekte, sürekli olarak icra edenlerin bu faaliyet neticesinde elde ettikleri gelir ticari kazanç olarak kabul edilmektedir. Bu kapsamda süreklilikten bahsedebilmek için ödünç para verme işinin bir yıl içinde birden fazla yapılması gerekecektir. Ancak faaliyet yıl içinde bir defa yapılmış ise, elde edilen gelir menkul sermaye iradı olarak kabul edilecektir.

Alacak faizleri Gelir Vergisi Kanununun 94'üncü maddesi uyarınca tevkifata tabi değildirler. Ancak burada Gelir Vergisi Kanununun 86/1-d maddesi hükmünün dikkate alınması gerekir. Yani indirim oranı (%53,7) uygulandıktan sonra kalan tutar, tevkifata ve istisnaya tabi olmayan menkul ve gayrimenkul sermaye iratları ile birlikte toplam 800,00 YTL'yi aşıyorsa tamamı beyan edilecektir.

Yabancı para cinsinden elde edilen alacak faizleri indirim oranına tabi olmayıp, 800 YTL'yi aştığı takdirde beyan edilecektir. Gelirin tespitinde kur farkları dikkate alınmayacaktır

2006 Yılında Elde Edilen Alacak Faizleri

5281 sayılı Kanunla indirim oranı uygulaması 01.01.2006 tarihinden yürürlükten kaldırıldığından 2006 yılında elde edilen alacak faizlerine indirim oranı uygulanmayacaktır

Gelir Vergisi Kanununun geçici 67'nci maddesinde düzenlenen tevkifat alacak faizlerini kapsamamaktadır. 01.01.2006 tarihinden sonraki yeni dönemde alacak faizleri tevkifata tabi olmadığından, 2006 yılında alacak faizleri, tevkifata ve istisna uygulamasına konu olmayan menkul ve gayrimenkul sermaye iratları ile toplanacak ve toplam tutar 875 YTL'yi aşarsa tamamı beyan edilecektir.

Mevduat Faizleri (GVK 75/7)

Mevduat faizleri Gelir Vergisi Kanununun 75'inci maddesinin 7'nci bendinde menkul sermaye iradı olarak kabul edilmiştir. Bankalara, bankerlere, tasarruf sandıklarına, tevdiat kabul eden diğer müesseselere yatırılan vadeli, vadesiz paralara ödenen faizler, bunlar dışında kalan kişi ve kuruluşlardan devamlı olarak para toplama işi ile uğraşanların her ne şekil ve ad altında olursa olsun toplanan paralara sağladıkları gelirler ve menfaatler ile bankalar ve 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanununa göre kurulan aracı kurumlar arasındaki borsa para piyasasında değerlendirilen paralara ödenen faizlerde mevduat faizi sayılır

Söz konusu maddede bankalar ve 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanununa göre kurulan aracı kurumlar arasındaki Takasbank Borsa Para Piyasası'nda değerlendirilen paralara ödenen faizler mevduat faizi sayılmaktadır

Mevduat Faizinde Stopaj

Gelir Vergisi Kanununun 94'üncü maddesinin 8 numaralı bendi uyarınca mevduat faizlerinden tevkifat yapılacaktır Kanunla kurulan dernek ve vakıflar, Bakanlar Kurulunca vergi muafiyeti tanınan vakıflar, kamu menfaatine yararlı dernekler ile dernek ve vakıf olmakla birlikte; odalar, borsalar, meslek örgütleri ve bunların üst kuruluşları, siyasi partiler, emekli ve yardım sandıkları gibi vergi uygulamalarında dernek ve vakıf olarak kabul edilenler hariç, dernek ve vakıflar ile tam mükellef kurumlara ödenenler de mevduat faizi kabul edilmiştir.

a) Döviz tevdiat hesaplarına yürütülen faizler ile özel finans kurumlarının döviz katılma hesaplarına ödenen kar paylarından;

aa) 1 yıla kadar vadeli hesaplarda %24,

ab) 1 yıl ve daha uzun vadeli hesaplarda %18,

b) Nama yazılı mevduat hesaplarına yürütülen faizlerden;

ba) Vadesiz ve ihbarlı hesaplarda %18,

bb) 3 aya kadar (3 ay dahil) vadeli hesaplarda %18,

bc) 6 aya kadar (6 ay dahil) vadeli hesaplarda %16,

bd) 1 yıla kadar vadeli hesaplarda %12,

be) 1 yıl ve daha uzun vadeli hesaplarda %7,

c) Hamiline yazılı mevduat hesaplarına yürütülen faizlerden,

ca) Vadesiz ve ihbarlı hesaplarda %18,

cb) 3 aya kadar (3 ay dahil) vadeli hesaplarda %18

cc) 6 aya kadar (6 ay dahil) vadeli hesaplarda %16,

cd) 1 yıla kadar vadeli hesaplarda %12,

ce) 1 yıl ve daha uzun vadeli hesaplarda %7,

d) Diğerlerinden,

da) Bankalar ve 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanununa göre kurulan aracı kurumlar arasındaki borsa para piyasasında değerlendirilen paralara ödenen faizler %18,

db) (da) alt bendi dışında kalanlar %0,

Vadesi 01.01.2006 tarihinde ve daha sonraki tarihlerde dolan vadeli mevduat hesaplarından elde edilen faiz gelirlerinden GVK'nun geçici 67'nci maddesi uyarınca %15 oranında tevkifat yapılacaktır

01.01.2006 Tarihinden Önce Vadesi Dolan YTL ve Döviz Tevdiat Hesaplarından Elde Edilen Faizler

Vadesi 01.01.2006 tarihinden önce dolan YTL ve döviz tevdiat hesaplarından elde edilen faizler GVK'nun 94'üncü maddesi uyarınca tevkifata tabi tutulmaktadır. Yabancı para cinsinden açılan hesaplarda vade sonunda anapara ile birlikte faiz tahsil edildiğinde sadece faizin elde edildiği günkü Yeni Türk Lirası değeri menkul sermaye iradıdır. Anapara dolayısıyla oluşan kur farkı gelir gideri faiz tutarının tespitinde olumlu veya olumsuz dikkate alınmaz. Anapara ve faizin alınmayıp vadenin yenilenmesi halinde de mevduat faizi elde edilmiş sayılır. Yine bu durumda anaparada oluşan kur farkı gelir veya gideri menkul sermaye iradının tespitinde dikkate alınmaz.

2005 yılında elde edilen tevkif suretiyle vergilendirilmiş mevduat faizleri GVK'nun geçici 55'inci maddesi uyarınca tutarı ne olursa olsun beyan edilmeyecektir.

01.01.2006 Tarihinden İtibaren Vadesi Dolan YTL ve Döviz Tevdiat Hesaplarından Elde Edilen Faizler

Gelir Vergisi Kanununun Geçici 67'nci maddesinin 4 numaralı fıkrası uyarınca, bankalar arası mevduat ile aracı kurumların borsa para piyasasında değerlendirdikleri kendilerine ait paralarına yürütülen faizler hariç olmak üzere, mevduat faizleri üzerinden ödemeyi yapanlarca % 15 oranında vergi tevkifatı yapılır Bu iratlar üzerinden GVK'nun 94'üncü maddesi uyarınca ayrıca tevkifat yapılmaz.

Söz konusu tevkifat oranı vadesi 31.12.2005 tarihinden sonra dolan mevduatları kapsayacaktır. 01.01.2006 sonrasında vadeli mevduat faizleri tutarı ne olursa olsun Geçici 67'nci maddenin 7 numaralı fıkrası hükmü uyarınca beyan edilmeyecektir

Yukarıdaki tevkifat oranlarından da görüleceği üzere altı aya kadar olan vadeli mevduatlar ile vadesiz mevduatlar yeni düzenleme sonrasında daha düşük tevkifat oranına tabi bulunmaktadır Bununla birlikte, bir yıla kadar ve bir yıldan uzun vadeli mevduatlardan ise yeni düzenleme ile daha yüksek oranda tevkifat yapılacaktır

2005 Yılında Off-Shore Veya Yurt Dışı Hesaplardan Elde Edilen Faizler

Yukarıda sıralanan menkul sermaye iratlarına ilave olarak off-shore (kıyı bankacılığı) hesaplarından elde edilen gelirler ile yurtdışındaki hesaplardan elde edilen gelirlerin mahiyetine de değinmek gerekmektedir.

Menkul sermaye iratlarının Off shore hesaplarından ya da yurtdışı hesaplardan elde edilmesi durumunda mutlak suretle yıllık gelir vergisi beyannamesi ile beyan edilmesi gerekmektedir. Söz konusu iratlar yurt dışından elde edilmiş olması nedeniyle Türk vergi kanunlarına göre herhangi bir vergi kesintisine tabi bulunmamaktadır. Bu nedenle bu tür iratların tutarına bakılmaksızın beyan edilmesi gerekecektir.

Ancak Türkiye'nin imzaladığı çifte vergilendirmeyi önleme anlaşmalarının, yabancı memleketlerde elde edilen mevduat faizlerinin Türkiye'de vergilendirilmesine ve ödenen vergilerin mahsubuna ilişkin hükümleri, yukarıdaki hükümler çerçevesinde yapılan vergileme ve mahsup sırasında ayrıca dikkate alınmalıdır

Kıyı bankacılığında elde edilen mevduat faizlerinin Türk Parası cinsinden elde edilmesi halinde Gelir Vergisi Kanununun 76'ncı maddesinin ikinci fıkrasında belirtilen ve Maliye Bakanlığı'na belirlenecek indirim oranının uygulanıp enflasyondan arındırıldıktan sonra kalan kısım beyana tabi tutulması gereklidir. Ancak burada Gelir Vergisi Kanununun 86/1-d maddesi hükmünün dikkate alınması gerekir. Yani indirim uygulandıktan sonra kalan kısmın 800Yeni Türk Lirasını aşması gerekir. Aksi takdirde off-shore ve yurtdışı hesaplardan elde edilen gelir için beyanname verilmeyecek ya da söz konusu gelir verilecek beyannameye dahil edilmeyecektir.

800 YTL'lik tutar bir istisna olmayıp, gelirin beyan edilip edilmeyeceğine yönelik tespit dikkate alınacak bir haddedir. Bu tutarın hesabında vergi kesintisine tabi olmayan ve istisna uygulanmayan menkul ve gayrimenkul sermaye iratlarının toplam tutarı dikkate alınacaktır.

Diğer yandan döviz cinsinden açılan hesaplara ödenen faiz, indiri-

me tabi tutulmayacak ve 800 YTL'lik sınırın aşılması halinde tamamı beyan edilecektir.

2006 Yılında Off-Shore Veya Yurt Dışı Hesaplardan Elde Edilen Faizler

2006 yılında yurtdışı hesaplardan veya of-shore hesaplardan elde edilen faiz gelirleri 875 YTL'yi aştığı takdirde tamamı beyan edilecektir. Türk Lirası cinsinden elde edilen yurtdışı faizlere önceden indirim oranı uygulanmaktaydı.

Ancak, 01.01.2006 tarihinden itibaren indirim oranı uygulamasına son verilmiş olduğundan elde edilen faiz gelirlerinin Türk Lirası veya döviz cinsinden olmasının bir önemi kalmamıştır

Ancak Türkiye'nin imzaladığı çifte vergilendirmeyi önleme anlaşmalarının, yabancı memleketlerde elde edilen mevduat faizlerinin Türkiye'de vergilendirilmesine ve ödenen vergilerin mahsubuna ilişkin hükümleri, yukarıdaki hükümler çerçevesinde yapılan vergileme ve mahsup sırasında ayrıca dikkate alınmalıdır

2005 Yılında Borsa Para Piyasasında (Takasbank) Elde Edilen Faiz Gelirleri

Gelir Vergisi Kanununun 75'inci maddesinin 7 numaralı bendinin parantez içi hükmü uyarınca Bankalar ve 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanununa göre kurulan aracı kurumlar arasındaki borsa para piyasasında değerlendirilen paralara ödenen faizler de mevduat faizi sayılmaktadır

31.12.2005 tarihi itibarıyla, Bankalar ve 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanununa göre kurulan aracı kurumlar arasındaki borsa para piyasasında değerlendirilen paralara ödenen faizler %18 oranında tevkifata tabi bulunmaktadır.

2005 yılında elde edilen borsa para piyasasından elde edilen faizler Geçici 55'inci madde uyarınca vergiden istisna olduğu için tutar ne olursa olsun beyan edilmeyecektir.

2006 Yılında Borsa Para Piyasasında (Takasbank) Elde Edilen Faiz Gelirleri

Gelir Vergisi Kanununun Geçici 67'inci maddesinin 4 numaralı fıkrası uyarınca Bankalar ve 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanununa göre kurulan aracı kurumlar arasındaki borsa para piyasasında değerlendirilen paralara ödenen faizler için 01.01.2006 tarihinden itibaren tevkifat oranı %15 olarak uygulanacaktır. Dolayısıyla 01.01.2006 tarihinden sonra söz konusu kazançlar için % 3'lük bir vergisel bir avantaj söz konusu olmaktadır.

Hisse Senetleri Ve Tahvillerin Vadesi Gelmemiş Kuponlarının Satışından Elde Edilen Gelirler (GVK 75/8)

Hisse senetleri ve tahvillerin vadesi gelmemiş kuponlarının satışından elde edilen bedeller de Gelir Vergisi Kanununun 75'inci maddesinin 8 numaralı bendi uyarınca, menkul sermaye iradı olarak kabul edilmektedir. Menkul sermaye iradı sayılan gelir, sadece hisse senetleri ve tahvillerin vadesi gelmemiş kuponlarının hisse senedi ve tahvilden ayrı olarak satışından elde edilen gelirdir.

Hisse senetleri ve tahvillerin vadesi gelmemiş kuponlarının satışından elde edilen gelirlerde herhangi bir indirim, tevkifat ve istisna uygulaması söz konusu değildir. Bu nedenle hisse senetleri ve tahvillerin vadesi gelmemiş kuponlarının satışından elde edilen gelir, tevkifata tabi olmayan ve istisna uygulanmayan menkul ve gayrimenkul sermaye iratları ile birlikte 2005 yılında 800YTL'yi aşarsa tamamı yıllık gelir vergisi beyannamesi ile beyan edilecektir.

İstanbul Defterdarlığı verdiği bir muktezada konuya ilişkin şu şekilde bir açıklama yapmıştır

Bilindiği gibi, 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 75.maddesinde; "Sahibinin ticari, zirai veya mesleki faaliyeti dışında nakdi sermaye veya para ile temsil edilen değerlerden müteşekkül sermaye dolayısıyla elde ettiği kar payı, faiz, kira ve benzeri iratlar menkul sermaye iradidir.

Kaynağı ne olursa olsun aşağıda yazılı iratlar menkul sermaye iradisi sayılır.

.....

8)Hisse senetleri ve tahvillerin vadesi gelmemiş kuponlarının satışından elde edilen bedeller,

....."hükmü yer almıştır.

Öte yandan, aynı Kanun'un 76.maddesinin 2. paragrafında; " 75.maddenin ikinci fıkrasının 5,6,7 12 ve 14 numaralı bentlerinde yer alan menkul sermaye iratlarına (döviz cinsinden açılan hesaplara ödenen faiz ve kar payları, döviz, altına veya başka bir değere endeksli menkul kıymetler ile döviz cinsinden ihraç edilen menkul kıymetlerden elde edilenler hariç) aşağıda belirtilen indirim oranının uygulanması suretiyle bulunacak kısım, bu iratların beyanı sırasında indirim olarak dikkate alınır. Bu hükmün tevkif yoluyla kesilen vergiye şumulü yoktur. Bu indirim, menkul kıymetler yatırım fonları ve ortaklıkları, risk sermayesi yatırım fonları ve ortaklıkları ve gayrimenkul yatırım fonları ve ortaklıklarından sağlanan kar payları hakkında da uygulanır. Ticari işletmelere dahil bu tür gelirler hakkında indirim uygulanmaz. İndirim oranı, Vergi Usul Kanu -

nu hükümlerine göre o yıl için tespit edilmiş olan yeniden değerleme oranının, aynı dönemde Devlet tahvili ve Hazine bonosu ihalelerinde oluşan bileşik ortalama faiz oranına bölünmesi suretiyle Maliye Bakanlığı'nca tespit edilir" hükmü bulunmaktadır.

Buna göre, hisse senetlerinin ve tahvillerin vadesi gelmemiş kuponlarının satışından elde edilen bedeller, Gelir Vergisi Kanununun 76. maddesinde düzenlenen indirim oranına tabi değildir. Dolayısıyla bu gelirlerin tutarı ne olursa olsun yıllık beyanname ile beyan edilmesi gerekmektedir. Burada dikkat edilecek husus senet veya tahvilin kendisinin değil, kuponunun satılmış olmasıdır.

Bu durumda,'nın 1999 yılındaYatırımdan vadesi gelmemiş kuponların satışından elde ettiği 6.377.480.000 TL.'lık geliri, menkul sermaye iradı olarak değerlendirilip indirim oranı uygulanmaksızın tamamının, yıllık beyanname ile beyan edilmesi gerekmektedir.

Gelir Vergisi Kanununa eklenen geçici 67'nci maddede hisse senedi ve tahvillerin vadesi gelmemiş kuponlarının satışından elde edilen gelirlerin tevkifata tabi olduğu yönünde açık bir hüküm bulunmaktadır. Ancak rüçhan hakkı kuponlarının satışı için tevkifat uygulaması söz konusudur.

Yukarıda yer verdiğimiz muktezada belirtilen hususlar da dikkate alındığında, Geçici 67'nci madde kapsamında tevkifat yapmakla sorumlu olanlar aracılığıyla, vadesi gelmemiş kupon satışının yapılması durumunda ortaya çıkan satış kazancı üzerinden tevkifat yapılması gerektiği kanaatindeyiz.

Bununla birlikte, 257 seri No'lu Gelir Vergisi Genel Tebliğinde kuponlu tahvillerde alış bedelinin nasıl tespit edileceği, kirli ve temiz fiyatların nasıl hesaplanacağı hususları da açıklanmış bulunmaktadır

Buna göre tahvillerin vadesi gelmemiş kuponlarının satılması durumunda birinci bölümde yapılan açıklamalar çerçevesinde tevkifat kanaatimizce yapılması gerekecektir

İştirak Hisselerinin Sahibi Adına Henüz Tahakkuk Etmemiş Kar Paylarının Devir Ve Temlik Karşılığında Alınan Para Ve Ayınlar (GVK 75/9)

Gelir Vergisi Kanununun 75'inci maddesinin 9 numaralı bendinde, iştirak hisselerinin sahibi adına henüz tahakkuk etmemiş kar paylarının devir ve temlik karşılığında alınan para ve ayınlar menkul sermaye iradı olarak kabul edilmiştir.

Kar paylarının devir ve temlik karşılığında alınan paralarda herhangi bir indirim, tevkifat ve istisna uygulaması söz konusu değildir. Geçici 67'nci madde kapsamında da 01.01.2006 tarihinden sonra bu gelirlerin tevkifata tabi olduğu yönünde açık bir hüküm bulunmamaktadır.

Geçici 67'nci maddede ve bu maddeye ilişkin yayımlanan 257 seri No'lu Gelir Vergisi Genel Tebliğinde rüçhan hakkı kuponlarının satışının tevkifat kapsamında olduğu belirtilmiştir. İştirak hisselerinin sahibi adına henüz tahakkuk etmemiş kar paylarının devir ve temlik karşılığında alınan para ve ayınların rüçhan hakkı kupon satışı gibi değerlendirilemeyeceğini ve bu nedenle geçici 67'nci madde kapsamına girmediğini düşünüyoruz.

Bu nedenle tevkifata tabi olmayan ve istisna uygulanmayan menkul ve gayrimenkul sermaye iratları ile birlikte toplam tutarı 2005 yılında da 800 YTL'yi, 2006 yılında 875 YTL'yi aşan devir ve temlik bedelleri yıllık gelir vergisi beyannamesi ile beyan edilecektir.

Her Çeşit Senetlerin İskonto Edilmesi Karşılığında Alman İskonto Bedelleri (GVK 75/10)

Şahsıların nakit sıkıntısı nedeniyle ellerinde bulundurdukları bono ve poliçeleri iskonto ettirmeleri günlük hayatta sıklıkla karşılaşılan bir olaydır. Bu tür iskontolar karşılığında elde edilen iskontolar da Gelir Vergisi Kanununun 75'inci maddesinin 10 numaralı bendi uyarınca menkul sermaye iradı olarak kabul edilerek vergilendirilmektedir. Alacak senetlerinin vadesinden önce nakde çevrilmesi karşılığında ödenen iskonto bedeli, iskonto eden açısından menkul sermaye iradıdır.

İskonto bedellerinde herhangi bir indirim, tevkifat ve istisna uygulaması söz konusu değildir. Geçici 67'nci madde kapsamında da 01.01.2006 tarihinden sonra herhangi bir tevkifat öngörülmemiştir.

Bu nedenle tevkifata tabi olmayan ve istisna uygulanmayan menkul ve gayrimenkul sermaye iratları ile birlikte toplam tutarı 2005 yılında da 800 YTL'yi, 2006 yılında 875 YTL'yi aşan iskonto bedelleri yıllık gelir vergisi beyannamesi ile beyan edilecektir.

Faizsiz Olarak Kredi Verenlere Ödenen Kar Payları ile Kar - Zarar Ortaklığı Belgesi ve ÖFK'lar ca Kar ve Zarara Katılma Hesabı Karşılığında Ödenen Kar Payları (GVK 75/12)

Genel Esaslar

Faizsiz olarak kredi verenlere ödenen kar payları ile kar ve zarar ortaklığı belgesi karşılığı ödenen kar payları ve özel finans kurumlarınca kar ve zarara katılma hesabı karşılığında ödenen kar payları Gelir Vergisi Kanununun 75'inci maddesinin 12 numaralı bendi uyarınca menkul sermaye iradıdır.

Tevkifat Oranı

Gelir Vergisi Kanununun 94'üncü maddesinin 9 numaralı bendi uyarınca 75'inci maddenin ikinci fıkrasının 12 numaralı bendinde yer alan menkul sermaye iratlarından tevkifat yapılacaktır

- a) Faizsiz olarak kredi verenlere ödenen kar paylarından %0
- b) Kar ve zarar ortaklığı belgesi karşılığı ödenen kar paylarından %18
- c) Özel finans kurumlarının kar ve zarara katılma hesabı karşılığında ödenen kar paylarından;
 - ca) 3 aya kadar (3 ay dahil) vadeli hesaplarda %18
 - cb) 6 aya kadar (6 ay dahil) vadeli hesaplarda %16
 - cc) 1 yıla kadar vadeli hesaplarda %12
 - cd) 1 yıl ve daha uzun vadeli hesaplarda %7

2005 Yılı Gelirlerinde Durum

Gelir Vergisi Kanununun geçici 55'inci maddesi uyarınca faizsiz olarak kredi verenlere ödenen kar payları ile kar ve zarar ortaklığı belgesi karşılığı ödenen kar payları ve özel finans kurumlarının kar ve zarara katılma hesabı karşılığında ödenen kar payları 31.12.2005 tarihine kadar vergiden istisna olduğu için tutarı ne olursa olsun beyan edilmeyecektir.

2006 Yılı Gelirlerinde Durum

Gelir Vergisi Kanununun Geçici 67'nci maddesinin 4 numaralı fıkrası uyarınca 01.01.2006 tarihinden itibaren faizsiz olarak kredi ve-

renlere ödenen kar payları ile kar ve zarar ortaklığı belgesi karşılığı ödenen kar payları ve özel finans kurumlarınca kar ve zarara katılma hesabı karşılığında ödenen kar paylarından ödemeyi yapanlarca % 15 oranında vergi tevkifatı yapılır

Söz konusu gelirler için 01.01.2006 sonrasında tutar ne olursa olsun yıllık gelir vergisi beyannamesi verilmeyecektir.

Geçici 67'nci maddenin yürürlüğe girmesiyle Özel Finans Kurumlarında 1 yıla kadar ve 1 yıldan uzun vadeli kar zarara katılma hesaplarına ödenen kar payları ile faizsiz olarak kredi verenlere ödenen kar paylarının vergi yükü artmış olmaktadır. Bunun yanında Kar zarar ortaklığı belgesi ile 3 ve 6 aya kadar vadeli kar zarara katılma hesaplarına ödenen kar paylarının vergi yükü azalmaktadır.

Repo Kazançları (GVK 75/14)

Genel Esaslar

Gelir Vergisi Kanununun 75'inci maddesinin 14'üncü bendi uyarınca, anılan Kanun maddesinin 5 numaralı bendinde yer alan menkul kıymetlerin geri alım veya satım taahhüdü ile iktisap veya elden çıkarılması karşılığında sağlanan menfaatler menkul sermaye iradidir

Geri alım taahhüdü ile menkul kıymet satışı (repo) ve geri satım taahhüdü ile menkul kıymet alımı (ters repo) işlemleri olup; esas itibarıyla günün faiz koşullarında bir borç para alış verişi işlemidir. Söz konusu menkul kıymetler bu işlemlerde bir nevi teminat unsuru olarak kullanılmaktadır. Çünkü repo ve ters repo işlemlerinde kullanılan faiz oranı menkul kıymet üzerindeki faiz oranından bağımsız olarak günün piyasa koşullarına göre belirlenmekte, repo ve ters repoya konu menkul kıymetler üzerindeki gelirler repo ve ters repo yoluyla borç para veren tarafa aktarılmamakta ve dolayısıyla

repo ve ters repo yoluyla borç para alanlar bu işlemlerden elde ettikleri vergiye tabi kazançlarını bu işlemlere konu olan menkul kıymetlerin piyasa değerlerinden bağımsız olarak belirlemektedirler

Repo Kazançlarında Stopaj

Gelir Vergisi Kanununun 94'üncü maddesinin 14 numaralı bendi uyarınca 75'inci maddenin ikinci fıkrasının 14 numaralı bendinde yer alan menkul sermaye iratlarından %22 oranında gelir vergisi tevkifatı yapılmaktaydı.

2005 Yılı Gelirlerinde Durum

Gelir Vergisi Kanununun geçici 55'inci maddesi uyarınca repo gelirleri 31.12.2005 tarihine kadar vergiden istisna olduğu için tutarı ne olursa olsun beyan edilmeyecektir.

2006 Yılı Gelirlerinde Durum

Gelir Vergisi Kanununun Geçici 67'nci maddesinin 4 numaralı fıkrası uyarınca 01.01.2006 tarihinden itibaren repo gelirleri üzerinden ödemeyi yapanlarca % 15 oranında vergi tevkifatı yapılır

Söz konusu gelirler için 01.01.2006 sonrasında tutar ne olursa olsun yıllık gelir vergisi beyannamesi verilmeyecektir.

Geçici 67'nci maddenin yürürlüğe girmesiyle repo gelirlerinin vergi yükü azalmış olmaktadır

Tüzel Kişiliği Haiz Emekli Sandıkları, Yardım Sandıkları ile Emeklilik ve Sigorta Şirketleri Tarafından Yapılan Ödemeler (GVK 75/15)

Genel Esaslar

Gelir Vergisi Kanununun 75'inci maddesinin 15 numaralı bendinde tüzel kişiliği haiz emekli sandıkları, yardım sandıkları ile emeklilik ve sigorta şirketleri tarafından yapılan ödemelerin belli şartlarla menkul sermaye iradı olduğu belirtilmiştir. Anılan bentte üç alt bent olarak menkul sermaye iradı olan ödemeler sayılmıştır Buna göre emekli sandıkları, yardım sandıkları ile emeklilik ve sigorta şirketleri tarafından,

- a) 10 yıl süreyle prim, aidat veya katkı payı ödemediği ayrılanlara yapılan ödemeler,
- b) 10 yıl süreyle katkı payı ödemiş olmakla birlikte bireysel emeklilik sisteminden emeklilik hakkı kazanmadan ayrılanlar ile diğer sandık ve sigortalardan 10 yıl süreyle prim veya aidat ödeyenlere ve vefat, maluliyet veya tasfiye gibi zorunlu nedenlerle ayrılanlara yapılan ödemeler,
- c) Bireysel emeklilik sisteminden emeklilik hakkı kazananlar ile bu sistemden vefat, maluliyet veya tasfiye gibi zorunlu nedenlerle ayrılanlara yapılan ödemeler,

menkul sermaye iradıdır

Bu hüküm uyarınca sayılan ödemelerin, menkul sermaye iradı kabul edilebilmeleri aşağıdaki özelliklere sahip olması gerekmektedir:

- ❖ Ödemeyi yapan kuruluş tüzel kişiliği haiz olmalıdır,

- ❖ Kuruluş, emekli sandığı, yardım sandığı ile emeklilik ve sigorta şirketi olmalıdır,

Bireysel Emeklilik Sistemine ödenen katkı paylarının indirimi, sistemden elde edilen gelirlerin vergilendirilmesi konulu düzenlemeler 4697 sayılı Kanun ile vergi kanunlarındaki yerini almıştır. Emeklilik şirketleri tarafından, 10 yıl süreyle katkı payı ödemediği ayrılanlara, 10 yıl süreyle katkı payı ödemiş olmakla birlikte bireysel emeklilik sisteminden emeklilik hakkı kazanmadan ayrılanlara, bireysel emeklilik sisteminden emeklilik hakkı kazananlar ile bu sistemden vefat, maluliyet veya tasfiye gibi zorunlu nedenlerle ayrılanlara yapılan ödemeler menkul sermaye iradı sayılmıştır.

Stopaj Uygulaması

Gelir Vergisi Kanununun 94'üncü maddesinin 15 numaralı bendi uyarınca 75'inci maddenin ikinci fıkrasının (15) numaralı bendinde sayılı menkul sermaye iratlarından tevkifat yapılacaktır.

Buna göre;

- ❖ 10 yıl süreyle prim, aidat veya katkı payı ödemediği ayrılanlara yapılan ödemeler, %15
- ❖ 10 yıl süreyle katkı payı ödemiş olmakla birlikte bireysel emeklilik sisteminden emeklilik hakkı kazanmadan ayrılanlar ile diğer sandık ve sigortalardan 10 yıl süreyle prim veya aidat ödeyenlere ve vefat, maluliyet veya tasfiye gibi zorunlu nedenlerle ayrılanlara yapılan ödemeler, %10
- ❖ Bireysel emeklilik sisteminden emeklilik hakkı kazananlar ile bu sistemden vefat, maluliyet veya tasfiye gibi zorunlu nedenlerle ayrılanlara yapılan ödemeler, %5

Oranında tevkifata tabidir.

Ancak Gelir Vergisi Kanununun 22'nci maddesi uyarınca bireysel emeklilik sisteminden emeklilik hakkı kazananlar ile bu sistemden vefat, malûliyet veya tasfiye gibi zorunlu nedenlerle ayrılanlara yapılan ödemelerin % 25'i gelir vergisinden müstesnadır. Bu tutar üzerinden gelir vergisi tevkifatı da yapılmayacaktır

Burada dikkat çekilmesi gereken husus tüm tevkifatların katılımcılara yapılan ödemeler üzerinden yapılmasıdır Diğer menkul sermaye iratlarında tevkifat, faiz, kar payı gibi ödemeler üzerinden yapılmakta, anapara ödemeleri üzerinden tevkifat yapılmamaktadır

2005 Yılında Elde Edilen Gelirlerde Durum

Gelir Vergisi Kanununun 75'inci maddesinin 15 numaralı bendinde sayılan menkul sermaye iratları için tam bir istisna hükmü bulunmamaktadır. Ancak Gelir Vergisi Kanununun toplama yapılmayan haller başlıklı 86'ncı maddesinin 1/a bendi uyarınca Kanunun 75'inci maddesinin (15) numaralı bendinde yazılı menkul sermaye iratları için yıllık beyanname verilmeyecek, diğer gelirler için beyanname verilmesi halinde bu gelirler beyannameye dahil edilmeyecektir.

2006 Yılında Elde Edilen Gelirlerde Durum

Gelir Vergisi Kanununun geçici 67'nci maddesinde emeklilik ve sigorta şirketlerinden elde edilen gelirlere ilişkin bir tevkifat öngörülmemiştir. Bu nedenle bu gelirlerin vergilendirilmesinde genel hükümler uygulanmaya devam edilecektir.

Vadeli İşlem Ve Opsiyon Sözleşmeleri

2005 Yılı Gelirlerinde Durum

Türkiye'de kurulu vadeli işlem ve opsiyon borsalarında yapılan işlemler sonucunda elde edilen kazançlar menkul sermaye iradı ola-

arak kabul edilmektedir. Gelir Vergisi Kanununda açık olarak bu gelirlerin menkul sermaye iradı olduğu ve üzerlerinden yapılacak tevkifatlara ilişkin bir hüküm yer almıyordu. Ancak Gelir Vergisi Kanununun geçici 55'inci maddesinde 5281 sayılı Kanunla yapılan değişiklik ile 2005 yılında bu gelirlerin gelir vergisinden istisna olduğu belirtilmiştir.

2006 Yılı Gelirlerinde Durum

Geçici 67'nci madde hükmü ile 01.01.2006 tarihinden sonra Türkiye'de kurulu vadeli işlem ve opsiyon borsalarında yapılan işlemler tevkifat kapsamına alınmıştır Ancak;

- ❖ Türkiye'de kurulu vadeli işlem ve opsiyon borsalarında 2006 yılında yapılan işlemlerden elde edilen kazançlar için tevkifat oranı "sıfır" olarak uygulanacaktır
- ❖ Tam mükellef kurumlar ile Türkiye'de işyeri veya daimi temsilci aracılığıyla faaliyette bulunan dar mükellef kurumların 2006 yılında aralarında yaptıkları vadeli işlem ve opsiyon sözleşmelerinden doğan kazançları için tevkifat yapılmayacaktır. Söz konusu sözleşmelerin vadesinin 2007 ve sonraki yıllara sarkması durumunda, bu sözleşmelerden doğan kazançlar üzerinden de tevkifat yapılmayacaktır
- ❖ Türkiye'de işyeri veya daimi temsilci aracılığıyla faaliyette bulunmasalar dahi banka ve benzeri finans kurumlarınc bu kapsamda elde edilen gelirler tevkifata tabi olmayacaktır.

01.01.2006 sonrasında vadeli işlem ve opsiyon borsalarından elde edilen gelirler beyan edilmeyecektir.

2005 VE İZLEYEN YILLARDA MENKUL KIYMETLERİN VE DİĞER SERMAYE PİYASASI ARAÇLARININ ELDEN ÇIKARTILMASINDAN SAĞLANAN GELİRLERİN VERGİLENDİRİLME ESASLARI

HİSSE SENETLERİNİN ELDEN ÇIKARILMASI (GVK Mük.80/1)

01.01.2006 Tarihinden Önce İktisap Edilenlerde Durum

01.01.2006 tarihinden önce iktisap edilmiş olan hisse senetleri 2005 ve 2006 yıllarında elden çıkartıldığında sağlanan kazançlar değer artış kazancı olarak kabul edilmiş olup, geçici 67'nci maddedeki tevkifat kapsamına girmemektedir. Geçici 67'nci maddenin 10 numaralı fıkrası uyarınca 01.01.2006 tarihinden önce iktisap edilmiş olan menkul kıymet veya diğer sermaye piyasası araçlarının elden çıkarılmasından veya elde tutulma sürecinde elde edilen gelirlerin vergilendirilmesinde 31.12.2005 tarihi itibarıyla geçerli olan hükümler uygulanacaktır.

Buna göre, 01.01.2006 tarihinden önce iktisap edilen hisse senetlerinin elden çıkartılmasından sağlanan kazançlar Gelir Vergisi Kanununun mükerrer 80'inci maddesi uyarınca vergilendirilecek olup; İMKB'de işlem görmeyen tam mükellef kurumlara ait hisse senetlerinin bir yıl içinde, İMKB'de işlem gören hisse senetlerinin ise üç ay içinde elden çıkartılmasından sağlanan kazançlar vergiye tabi tutulacaklardır.

01.01.2006 tarihinden önce iktisap edilen hisse senetlerinin elden çıkarılmasından elde edilen kazancın tespit edilmesinde, alış bedeli endekslemeye tabi tutulacaktır. Buna göre kazancın tespitinde satış bedelinden indirilecek iktisap bedeli, hisse senedinin, elden çıkarıl-

dığı ay hariç olmak üzere Devlet İstatistik Enstitüsü'nce belirlenen TEFE artış oranında artırılarak tespit edilecektir

5281 sayılı Kanun ile getirilen düzenleme uyarınca, 01.01.2006 tarihinden itibaren iktisap bedelinin endekslenebilmesi için endeksleme süresindeki TEFE artış oranının % 10 veya üzerinde olması gerekmektedir. Ancak, 01.01.2006 öncesinde iktisap edilen ve 2006 takvim yılında da satışa konu edilen hisse senetlerinden elde edilen gelirlerin vergilendirilmesinde 31.12.2005 tarihi itibarıyla yürürlükte bulunan mevzuat hükümleri geçerli olacağından, söz konusu şartın bahsi geçen satış işlemi için geçerli olamayacağını düşünüyoruz.

2005 yılında hisse senetlerinin elden çıkartılmasından elde edilen gelirin (TEFE endekslemesinden sonra) 13 bin Yeni Türk Liralık kısmı vergiden istisna edilmiştir. Dolayısıyla bir yıl içinde elde edilen değer artışı kazancının 13 binYTL'yi aşmaması halinde bu gelirler yıllık beyanname ile beyan edilmeyecek, 13 binYTL'yi aşması halinde ise sadece aşan kısım yıllık gelir vergisi beyannamesi ile beyan edilecektir.

2006 yılında elden çıkartılan hisse senetlerinden sağlanan gelirlerde de istisna tutarının 13.000.-YTLolarak uygulanması gerektiğini düşünüyoruz.

01.01.2006 Tarihinden Sonra İktisap Edilenlerde Durum

01.01.2006 tarihinden sonra iktisap edilen hisse senetlerinin elden çıkartılmasından sağlanan gelirlerin vergilendirilmesinde Gelir Vergisi Kanununun geçici 67'nci maddesi hükmü uygulanacaktır.

Buna göre,

- ❖ Tam mükellef kurumlara ait olan
- ❖ İMKB’de işlem gören
- ❖ Bir yıldan az süre ile elde tutulan hisse senetlerinin

elden çıkartılmasından sağlanan kazançlar % 15 oranında ve tevkif suretiyle vergilendirilecektir. Tevkifatı ilgili banka, aracı kurum ya da saklamacı kurum yapacaktır

Buna karşılık, tam mükellef kurumlara ait olup, İstanbul Menkul Kıymetler Borsasında işlem gören ve bir yıldan fazla süreyle elde tutulan hisse senetlerinin elden çıkarılmasından elde edilen kazançları tevkifat kapsamına girmemektedir. Anılan şartlarda gerçekleşen hisse senedi alım-satım kazançları tevkifat kapsamına girmediği gibi, bunlar için Gelir Vergisi Kanununun mükerrer 80’inci madde hükümleri de uygulanmayacaktır. Bir başka deyişle, söz konusu kazançlar GVK Geçici 67’nci maddesinin yürürlükte kalacağı 2015 yılı sonuna kadar tutarı ne olursa olsun vergilendirilmeyecek, başka gelirler dolayısıyla beyanname verilmesi halinde dahi beyannameye dahil edilmeyecektir.

İMKB’de işlem görmeyen hisse senetlerinin, gerçek kişilerce elden çıkartılması durumunda;

- ❖ İktisap edilme tarihinden itibaren iki yıl içinde elden çıkarılan hisse senetlerinden sağlanan kazançlar, gelir vergisine tabidir.
- ❖ Söz konusu hisse senetlerinin elden çıkartılmasından sağlanan kazanç tevkifata tabi tutulmayacaktır.

- ❖ Devlet İstatistik Enstitüsünce belirlenen toptan eşya fiyat endeksindeki artış oranı %10'u aşarsa endeksleme yapılabilecektir.
- ❖ Bu kazanç için herhangi bir istisna tutarı söz konusu olmayıp, yıllık gelir vergisi beyannamesi ile beyan edilecektir.
- ❖ İktisap tarihinden itibaren iki yıllık süre geçtikten sonra elden çıkartılan hisse senetlerinden sağlanan kazanç tutarı ne olursa olsun beyan edilmeyecektir.

MKYO HİSSE SENETLERİNİN ELDEN ÇIKARILMASI (GVK Mük. 80/1)

01.01.2006 Tarihinden Önce İktisap Edilenlerde Durum

31.12.2005 tarihine kadar, Gelir Vergisi Kanununun 94/6-a maddesi uyarınca, kurum bünyesinde olmak üzere, A tipi menkul kıymet yatırım ortaklıklarının portföy işletmeciliği kazancından % 0 oranında, B tipi menkul kıymet yatırım ortaklıklarının portföy işletmeciliği kazancından ise % 10 oranında tevkifat yapılmaktaydı.

01.01.2006 tarihinden önce iktisap edilmiş olan menkul kıymet veya diğer sermaye piyasası araçlarının elden çıkarılmasından veya elde tutulma sürecinde elde edilen gelirler için geçici 67'nci madde hükümleri uygulanmayıp, bu gelirlerin vergilendirilmesinde 31.12.2005 tarihi itibarıyla geçerli olan hükümler uygulanacaktır.

Dolayısıyla 01.01.2006 tarihinden önce iktisap edilen menkul kıymet yatırım ortaklıklarının hisse senetlerinin elden çıkartılmasından sağlanan kazançlar Gelir Vergisi Kanununun mükerrer 80'inci maddesi uyarınca vergilendirilecektir. Mükerrer 80'inci maddeye ilişkin açıklamalar hisse senetlerinin elden çıkartılmasından sağlanan kazançlarla ilgili kısımda yapılmıştır.

2005 yılı için bu gelirlerin 13.000.-YTL'si gelir vergisinden müstesna tutulmuş bulunmaktadır. Bu istisnanın 2006 yılında da geçerli olması gerektiği kanaatindeyiz.

01.01.2006 Tarihinden Sonra İktisap Edilenlerde Durum

Menkul kıymetler yatırım ortaklıklarının hisse senetlerinin alım-satımından elde edilen gelirler Gelir Vergisi Kanununun geçici 67'nci maddesi uyarınca tevkifata tabi bulunmamaktadır.

Geçici 67'nci maddenin 8 numaralı fıkrası uyarınca, Sermaye Piyasası Kanununa göre kurulan menkul kıymetler yatırım ortaklıklarının Kurumlar Vergisinden istisna edilmiş olan portföy kazançları, dağıtılın veya dağıtılmasın % 15 oranında vergi tevkifatına tâbi tutulacaktır. Bu kazançlar üzerinden 94 üncü madde uyarınca ayrıca tevkifat yapılmaz. Bu fon veya ortaklıklarının katılma belgelerinin ilgili fona iadesinden elde edilen gelirler ile hisse senetlerinin alım-satımından elde edilen kazançlar için yıllık beyanname verilmeyecek, diğer gelirler nedeniyle beyanname verilmesi halinde de bu gelirler beyannameye dahil edilmeyecektir.

HER NEVİ TAHVİL, HAZİNE BONOSU VE DİĞER KAMU SENETLERİNİN ELDEN ÇIKARTILMASI(GVK Mük. 80/1)

01.01.2006 Tarihinden Önce İhraç Edilenlerden Elde Edilen Gelirler

Gelir Vergisi Kanununun mükerrer 80'inci maddesinin 1 numaralı bendi uyarınca menkul kıymetlerin elden çıkarılmasından sağlanan kazançlar değer artış kazancı olarak vergiye tabi tutulur. 5281 sayılı Kanunla söz konusu gelirler tevkifat kapsamına alınmış olmakla birlikte, 01.01.2006 tarihinden önce ihraç edilmiş olan her nevi tah-

vil ve Hazine bonoları ile Toplu Konut İdaresi ve Özelleştirme İdaresince çıkarılan menkul kıymetlerin elde tutulması veya elden çıkarılması suretiyle sağlanan gelirlerin vergilendirilmesinde 31.12.2005 tarihi itibarıyla geçerli olan hükümler uygulanacaktır. Dolayısıyla, söz konusu menkul kıymetlerden elde edilen gelirlerin vergilendirilmesinde, faiz gelirin ya da alım-satım kazancının elde edildiği takvim yılı değil ihraç tarihi önemli bulunmaktadır

5281 sayılı Kanun ile getirilen düzenleme uyarınca, 01.01.2006 tarihinden itibaren söz konusu menkul kıymetlerin alış bedelinin endekslenmesi için endeksleme süresindeki TEFE artış oranının % 10 veya üzerinde olması gerekmektedir. Ancak, 01.01.2006 öncesinde ihraç edilen ve 2006 takvim yılında elden çıkarılan menkul kıymetlerden elde edilen gelirlerin vergilendirilmesinde 31.12.2005 tarihi itibarıyla yürürlükte bulunan mevzuat hükümleri geçerli olduğundan, söz konusu şartın bahsi geçen satış işlemi için geçerli olmayacağını düşünüyoruz. Ayrıca kanunda açık bir hüküm olmamakla birlikte, yabancı para cinsinden ihraç edilen menkul kıymetlerin elden çıkartılmasında endeksleme yapılmayacağı yönünde görüşler olduğunu da hatırlatmak isteriz.

2006 yılı için istisna tutarı, 2005 yılı istisna tutarı olan 174.033,88 YTL'nin 2005 yılı için belirlenen yeniden değerlendirme oranında artırılması sonucu ($174.033,88 \times \% 9,8=$) 191.089,20 YTL olmaktadır. Söz konusu istisna uygulaması 31.12.2007 tarihi itibarıyla son bulacaktır.

Buna göre YTL ve yabancı para cinsinden ihraç edilen devlet tahvil-hazine bonoları ile diğer kamu senetleri ve özel sektör tahvillerinin elden çıkartılmasından sağlanan kazançların vergilendirilmesi aşağıdaki gibi olacaktır.

- ❖ 26/07/2001 tarihinden önce ihraç edilen Devlet Tahvili ve Hazine Bonolarının elden çıkartılmasından doğan kazançların 2005 yılı için 13.000.-YTL'si gelir vergisinden istisnadır. Vergiye tabi kazancın tespitinde satış bedelinden indirilecek iktisap bedeli, menkul kıymetin elden çıkarıldığı ay hariç olmak üzere Devlet İstatistik Enstitüsü'nce belirlenen TEFE artış oranında artırılarak tespit edilecektir 13.000.-YTL'yi aşan gelirler söz konusu ise aşan kısım için yıllık gelir vergisi beyannamesi verilecektir. Söz konusu istisna tutarı 2006 yılında da geçerlidir
- ❖ Gelir Vergisi Kanununun geçici 59'uncu maddesi uyarınca, 26/07/2001-31/12/2005 tarihleri arasında ihraç edilen Devlet tahvilleri ve Hazine Bonolarının elden çıkarılmasından sağlanan kazançlar toplamının 2005 yılında 174.033,88 YTL'si istisnadır. Söz konusu kazancın tespitinde menkul kıymetlerin maliyet bedelleri endeksleneyecektir. Endeksleme yapıldıktan sonra bulunan kazanç tutarı 174.033,88 YTL'yi aştığı takdirde aşan kısım yıllık gelir vergisi beyannamesi ile beyan edilecektir. 2006 yılında bu istisna tutarı yeniden değerlendirme oranında artırılarak uygulanabilecektir
- ❖ 26.07.2001 tarihinden önce yabancı para cinsinden ihraç edilen Devlet Tahvili ve Hazine Bonolarının elden çıkartılmasından doğan kazançların da 2005 yılı için 13.000.-YTL'si gelir vergisinden istisnadır. Vergiye tabi kazancın tespitinde satış bedelinden indirilecek iktisap bedeli, menkul kıymetin, elden çıkarıldığı ay hariç olmak üzere Devlet İstatistik Enstitüsü'nce belirlenen TEFE artış oranında artırılarak tespit edilebilecektir. 13.000.-YTL'yi aşan gelirler söz konusu ise aşan kısım için yıllık gelir vergisi beyanna-

mesi verilecektir. Söz konusu istisna tutarı 2006 yılında da geçerlidir. Değer artış kazancının tespitinde kur farkları dikkate alınmayacaktır

- ❖ Gelir Vergisi Kanununun geçici 59'uncu maddesi uyarınca, 26/07/2001-31/12/2005 tarihleri arasında yabancı para cinsinden ihraç edilen Devlet tahvilleri ve Hazine Bonolarının elden çıkarılmasından sağlanan kazançlar toplamının 2005 yılında 174.033,88 YTL'si istisnadır. Söz konusu kazancın tespitinde menkul kıymetlerin maliyet bedelleri endekslenebilecektir. Endeksleme yapıldıktan sonra bulunan kazanç tutarı 174.033,88 YTL'yi aştığı takdirde aşan kısım yıllık gelir vergisi beyannamesi ile beyan edilecektir. 2006 yılında bu istisna tutarı yeniden değerlendirilerek artırılarak uygulanabilecektir. Değer artış kazancının tespitinde kur farkları dikkate alınmayacaktır
- ❖ Hazine tarafından yabancı para cinsinden yurtdışında ihraç edilen tahviller de (Eurobond) elden çıkarıldığında sağlanan kazanç değer artış kazancı olmaktadır. Söz konusu kazançların vergilendirilmesinde de yabancı para cinsinden ihraç edilen devlet tahvili hazine bonolarının elden çıkartılmasından sağlanan kazançlarda yapılan açıklamalar geçerlidir. Yani ihraç tarihlerine göre istisna tutarları değişmektedir. Uygulamada eurobondların elden çıkartılmasından sağlanan kazançlarda endeksleme yapılmayacağı, bu kazançların geçici 59'uncu maddedeki istisnadan yararlanamayacağı şeklinde görüşler olduğunu da hatırlatmak isteriz.
- ❖ Yukarıda sayılanlar haricinde diğer kamu senetlerinin ve özel sektör tahvillerinin elden çıkartılmasından sağlanan

kazançların 2005 yılında 13.000.-YTL'si gelir vergisinden istisnadır. Söz konusu kazancın tespitinde menkul kıymetlerin maliyet bedelleri endekslenebilecektir. Endeksleme yapıldıktan sonra bulunan kazanç tutarı 13.000YTL'yi aşacağı takdirde aşan kısım yıllık gelir vergisi beyannamesi ile beyan edilecektir. 2006 yılında da bu hükümlerin geçerli olması gerektiğini düşünüyoruz.

01.01.2006 Tarihinden Sonra İhraç / İktisap Edilenlerden Elde Edilen Gelirler

Gelir Vergisi Kanununun geçici 67'nci maddesi uyarınca Bankalar, aracı kurumlar ve saklamacı kuruluşlar, alım satımına aracılık ettikleri menkul kıymetler ile diğer sermaye piyasası araçlarının alış ve satış bedelleri arasındaki fark üzerinden %15 oranında tevkifat yapacaklardır.

Geçici 67'nci maddenin 9 numaralı fıkrası uyarınca 01.01.2006 tarihinden sonra ihraç edilmiş olan menkul kıymetler, 10 numaralı fıkrası uyarınca 01.01.2006 tarihinden sonra iktisap edilmiş olan menkul kıymet veya diğer sermaye piyasası araçlarının elden çıkarılmasından veya elde tutulma sürecinde elde edilen gelirler tevkifat kapsamındadır

Buna göre;

- ✓ 01.01.2006 tarihinden sonra ihraç edilen her nevi tahvil, hazine bonosu ve diğer kamu borçlanma senetlerinin elden çıkartılmasından sağlanan kazançlar
- ✓ 01.01.2006 tarihsen sonra iktisap edilen hisse senetlerinin elden çıkartılmasından sağlanan kazançlar

üzerinden banka, aracı kurum, saklamacı kuruluşlar veya ödemeyi yapanlar tarafından %15 oranında tevkifat yapılacaktır

Ancak;

- ❖ Hazine tarafından yurt dışında ihraç edilen menkul kıymetlerin alım-satımından elde edilen gelirler
- ❖ Menkul kıymetler yatırım ortaklıklarının hisse senetlerinin alım-satımından elde edilen gelirler
- ❖ Tam mükellef kurumlara ait olup, İstanbul Menkul Kıymetler Borsasında işlem gören ve bir yıldan fazla süreyle elde tutulan hisse senetlerinin elden çıkarılmasından elde edilen gelirler,

Üzerinden tevkifat yapılmayacaktır

Hazine tarafından yurtdışında ihraç edilen menkul kıymetlerden (Eurobond) elde edilen gelirler hariç olmak üzere diğer gelirler için yıllık gelir vergisi beyannamesi de verilmeyecektir.

01.01.2006 tarihinden sonra ihraç edilen Eurobondların elden çıkarılmasından sağlanan gelirler ile dönemsel gelirleri genel hükümlere tabi olarak vergilendirilecek olup, özet olarak aşağıda genel esaslara değinilmiştir.

- ✓ 01.01.2006 tarihinden itibaren ihraç edilen Eurobondların elden çıkartılmasından sağlanan gelirlere GVK'nun geçici 59'uncu maddesinde yer alan istisna hükmü uygulanmayacaktır.
- ✓ 5281 sayılı Kanunla endeksleme uygulaması TEFE artış oranının yıllık %10'u aşması şartına bağlı olduğu için her hal ve takdirde maliyet bedeli endekslenemeyecektir.

- ✓ 5281 sayılı Kanunla menkul kıymetlerin elden çıkartılmasından sağlanan kazançlara uygulanan istisna menkul kıymetler bakımından kaldırıldığı için herhangi bir istisnaya tabi olmayacaktır.
- ✓ Elde edilen kazanç tutarı ne olursa olsun yıllık gelir vergisi beyannamesi ile beyan edilecektir.
- ✓ Kazancın tespitinde işlem tarihlerindeki Merkez Bankası döviz alış kurları kullanılacaktır Kur farkları değer artış kazancının tespitinde dikkate alınamayacaktır
- ✓ Elden çıkarma işlemi sonucunda zarar doğmuş ise bu zarar sadece diğer değer artış kazançlarından mahsup edilebilecektir.

MENKUL KIYMETLERİN ELDEN ÇIKARTILMASINDAN SAĞLANAN GETİRİLERİN TESPİTİNDE ÖZELLİK ARZ EDEN HUSUSLAR

01.01.2006 Tarihinden Önce İktisap / İhraç Edilenlerde Durum

01.01.2006 tarihinden önce iktisap edilen menkul kıymetler ile 01.01.2006 tarihinden sonra ihraç edilen menkul kıymetlerin elden çıkartılmasından sağlanan kazancın tespitinde 31.12.2005 tarihinde geçerli olan hükümler uygulanacaktır. Bu hükümler paralelinde aşağıdaki hususların da kazancın tespitinde dikkate alınması gerekir

- ❖ Aynı yıl içinde birden fazla menkul kıymet alım satım işlemi yapılması ve bu işlemlerin bir kısmının karlı bir kısmının ise zararlı olması halinde beyan edilecek diğer kazanç ve irat tutarının (değer artışı kazancı) belirlenmesinde, işlemin aynı yıl içinde yapılması koşuluyla bir işlem nedeniyle do-

ğan zarar, diğer işlemler dolayısıyla elde edilen kardan mahsup edilebilir.

- ❖ Diğer kazanç ve irat grupları içerisinde doğacak zararların diğer gelir kaynaklarından doğacak karlara mahsubu yapılamaz.
- ❖ Maliyet bedelinin endekslemeye tabi tutulması halinde oluşan zarar, zarar olarak kabul edilmemelidir.
- ❖ İktisap tarihindeki TEFE'nin elden çıkarma tarihindeki TEFE'den yüksek olması halinde iktisap bedeli endekslenmemelidir. Satış bedelinden iktisap bedeli düşülmelidir.
- ❖ Değer artış kazançları için uygulanan istisna tutarı 2005 yılı için 13.000 YTL olup, değer artış kazançlarının toplamına uygulanacaktır.
- ❖ Şayet değer artış kazançları toplamı 13 bin YTL'yı aşarsa aşan kısım beyan edilecektir.
- ❖ 01.01.2006 tarihinden önce iktisap edilen hisse senetlerinin elden çıkarılmasından sağlanan gelirlerin vergilendirilmesinde 31.12.2005 tarihli hükümler geçerli olduğundan, kazançların verginin konusuna girip girmediğinin de belirlenmesi gerekir.

01.01.2006 Tarihinden Sonra İktisap / İhraç Edilenlerde Durum

5281 sayılı Kanunla Gelir Vergisi Kanununa eklenen geçici 67'nci madde hükümleri 01.01.2006 tarihinden itibaren iktisap edilecek menkul kıymetler ile 01.01.2006 tarihinden sonra ihraç edilecek menkul kıymetlerden elde edilecek gelirleri kapsayacaktır. Buna göre 01.01.2006 tarihinden önce ihraç edilen menkul kıymetler ne

zaman iktisap edilirse edilsin eski hükümlere göre vergilendirilecektir.

01.01.2006 tarihinden sonra iktisap edilen hisse senetlerinin alım-satım işlemlerinde tevkifat matrahı esas itibariyle, alış bedeli ile satış bedeli arasındaki tutar olacaktır Bununla birlikte, alış ve satış işlemleri sırasında ödenen komisyonlar ile banka ve sigorta muameleleri vergisi de tevkifat matrahının tespitinde dikkate alınacak olup, bu giderler dışında başkaca bir giderin tevkifat matrahının tespitinde indirim konusu yapılması söz konusu olamayacaktır

01.01.2006 tarihinden sonra ihraç edilen tahvil ve bonoların elde tutulma süreci veya itfası sırasında elde edilen gelirler üzerinden, itfa bedeli veya dönemsel getirinin tahsiline aracılık eden banka veya aracı kurumlar tarafından tevkifat yapılacaktır İtfa bedeli veya dönemsel getirinin tahsilinde banka veya aracı kurum kullanılmadığı durumlarda elde edilen getiriler üzerinden yapılacak tevkifat ödemeyi yapanlarca yapılacaktır Banka veya aracı kurumlara kendi portföylerinde yer alan kıymetler dolayısıyla yapılan ödemeler üzerinden tevkifat yapılmayacaktır

Bu kapsamda tevkifat matrahının tespitinde özellik arz eden hususlar I'inci bölümde ayrıntılı olarak açıklanmıştır

BÖLÜM III

GELİRİN TOPLANMASI VE BEYAN

GENEL ESASLAR

Gelirin toplanması ve beyanı ile toplama yapılmayan haller Gelir Vergisi Kanununun 85 ve 86'ncı maddelerinde düzenlenmiştir. Gelir Vergisi Kanununun gelirin toplanması ve beyan başlıklı 85'inci maddesi uyarınca, mükellefler, ikinci maddede yazılı kaynaklardan bir takvim yılı içinde elde ettikleri kazanç ve iratları için bu Kanunda aksine hüküm olmadıkça yıllık beyanname verirler Bu Kanuna göre beyanı gereken gelirlerin yıllık beyannameye toplanması zorunludur.

Tacirlerle çiftçiler ve serbest meslek erbabı ticari, zira-i ve mesleki faaliyetlerinden kazanç temin etmemiş olsalar bile, yıllık beyanname verirler. Bu hüküm şirketlerin faaliyet ve tasfiye dönemlerine şamil olmak üzere kollektif şirket ortakları ile komanditeler hakkında da uygulanır.

Yabancı memleketlerde elde edilen kazanç ve iratlar:

1.Mükellefin bunları Türkiye'de hesaplarına intikal ettirdiği yılda;

2.Türkiye'de hesaplara intikal ettirilmemesinin mükellefin iradesi dışındaki sebeplerden ileri geldiği tevsik olunan hallerde, mükellefin bunlara tasarruf edebildiği yılda;

elde edilmiş sayılır.

TOPLAMA YAPILMAYAN HALLER

Gelir Vergisi Kanununun 86'ncı maddesi uyarınca aşağıda belirtilen gelirler için yıllık beyanname verilmez, diğer gelirler için beyanname verilmesi halinde bu gelirler beyannameye dahil edilmez.

1. Tam mükellefiyette;

a) Gerçek usulde vergilendirilmeyen zirai kazançlar, bu Kanunun 75'inci maddesinin (15) numaralı bendinde yazılı menkul sermaye iratları, kazanç ve iratların istisna hadleri içinde kalan kısmı,

b) Tek işverenden alınmış ve tevkif suretiyle vergilendirilmiş ücret - ler (birden fazla işverenden ücret almakla beraber birden sonraki işverenden aldıkları ücretlerinin toplamı, 103'üncü maddede yazılı tarifinin ikinci gelir diliminde yer alan tutarı aşmayan mükelleflerin, tamamı tevkif suretiyle vergilendirilmiş ücretleri dahil),

c) Vergiye tabi gelir toplamının [(a) ve (b) bentlerinde belirtilenler hariç] 103 üncü maddede yazılı tarifinin ikinci gelir diliminde yer alan tutarı aşmaması koşuluyla, Türkiye'de tevkifata tabi tutulmuş olan; birden fazla işverenden elde edilen ücretler, menkul sermaye iratları ve gayrimenkul sermaye iratları,

d) Bir takvim yılı içinde elde edilen ve toplamı (2005 yılı için 800 YTL'yi) (2006 yılı için 875 YTL'yi) aşmayan, tevkifata ve istisna uygulamasına konu olmayan menkul ve gayrimenkul sermaye iratları.

2. Dar mükellefiyette, tamamı Türkiye'de tevkif suretiyle vergilendirilmiş olan; ücretler, serbest meslek kazançları, menkul ve gayrimenkul sermaye iratları ile diğer kazanç ve iratlar.

Tevkif suretiyle vergilendirilmiş menkul ve gayri menkul sermaye iratlarının beyannameye dahil edilip edilmeyeceği veya yıllık beyanname verilip verilmeyeceğinin tespitinde vergiye tabi gelir kavramı önem arz etmektedir.

Maliye Bakanlığı 16 No'lu Gelir Vergisi Sirkülerinde konut kira geliri ile vergi tevkifatına tabi tutulmuş gayrimenkul sermaye iradının birlikte elde edilmesi halinde, 15.000.-YTL'lik haddin hesabında; konut kira geliri için istisna tutarı düşüldükten sonra kalan tutarı ile tevkifata tabi tutulmuş gayrimenkul sermaye iradının brüt tutarının toplamının dikkate alınacağını belirtmiştir

Ticari, zirai ve mesleki faaliyetten elde edilen kazanca diğer gelir unsurlarının (sadece 86'ncı maddenin a ve b bentlerinde sayılanlar hariç) eklenmesi sonucu bulunan tutar 15.000.-YTL'yi aşıyorsa ticari zirai ve mesleki kazanç dolayısıyla verilmek zorunda olan beyannameye diğer gelir unsurları da dahil edilecektir.

MENKUL KIYMETLERDEN ELDE EDİLEN GELİRLERİN BEYANI

Tam mükellefiyette;

2005 yılında elde edilen menkul sermaye iratları ile menkul kıymetlerin elden çıkartılmasından doğan kazançların bir kısmı tutarı ne olursa olsun, bir kısmı ise elde edilen gelirin belirli bir tutarı aşmaması halinde yıllık beyanname ile beyan edilmeyecektir

Tutarı Ne Olursa Olsun Beyan Edilmeyecek Menkul Sermaye İratları

Aşağıda belirtilen gelirler tutarı ne olursa olsun beyan edilmeyecek olup, diğer gelirler nedeniyle verilen beyannameye de dahil edilmeyecektir.

1. Vergi kesintisine tabi tutulmuş olan,

- ✓ Mevduat faizleri,
- ✓ Özel finans kurumlarınca kar ve zarara katılma hesabı karşılığında ödenen kar payları,
- ✓ Repo gelirleri,
- ✓ Menkul kıymetler yatırım fonlarının katılma belgelerine ödenen kar payları.

2. 07/10/2001 tarihinden itibaren düzenlenen şahıs sigorta poliçeleri dolayısıyla elde edilen menkul sermaye iratları.

3. Kurumlar vergisi mükelleflerinin 31/12/1998 ve daha önceki tarihlerde sona eren hesap dönemlerinde elde ettikleri kazançların dağıtım halinde, gerçek kişilerce elde edilen kar payları.

4. Kurumların karlarını sermayeye eklemek suretiyle gerçekleştirdikleri kar dağıtım işlemlerinde gerçek kişi ortaklarca elde edilen kar payları.

Belirli Bir Tutarı Aşmaması Halinde Beyan Edilmeyecek Olan Menkul Sermaye İratları

15 Bin YTL'yi Aşmaması Halinde Beyan Edilmeyecek Menkul Sermaye İratları

Türkiye'de tevkif yoluyla vergilendirilmiş olan ve 15 bin Yeni Türk Lirasını aşmayan aşağıda belirtilen menkul sermaye iratları için yıllık gelir vergisi beyannamesi verilmeyecektir.

- ❖ Her nevi tahvil ve Hazine bonosu faizleri ile Toplu Konut

İdaresi ve Özelleştirme İdaresince çıkarılan menkul kıymetlerden sağlanan gelirler.

❖ Tam mükellef kurumlardan elde edilen kar payları.

Elde edilen gelirin 15 bin Yeni Türk Lirasını aşması halinde bu gelirlerin tamamı yıllık beyanname ile beyan edilecektir

Menkul sermaye iratları toplamının 15 bin Yeni Türk Lirasını aşıp aşmadığının tespitinde; indirim oranı ve istisna uygulanabilecek menkul sermaye iratlarının, indirim oranı ve istisna uygulandıktan sonra kalan kısımlarının dikkate alınması, bu iratların beyan edilmesinin gerektiği durumlarda ise indirim oranı ve istisna uygulandıktan sonra kalan kısımlarının beyan edilmesi gerekmektedir

Yukarıda belirtilen gelirlerden, her nevi tahvil ve Hazine bonusu faizleri ile menkul kıymetler yatırım ortaklıklarından sağlanan kar payları (Döviz, altına veya başka bir değere endeksli olanlar ile döviz cinsinden ihraç edilenler hariç) indirim oranı uygulamasından, Devlet tahvili ve Hazine bonusu faizleri (26/07/2001 tarihinden önce ihraç edilenler hariç) ise ayrıca istisnadan yararlanmaktadır

Öte yandan, tutarı ne olursa olsun beyan edilmeyecek olan menkul sermaye iratları, beyan sınırı olan 15 bin Yeni Türk Liralık haddin hesabında dikkate alınmayacaktır

Bir takvim yılı içinde elde edilen ve toplamı 800 Yeni Türk Lirasını aşmayan, tevkifat ve istisna uygulamasına konu olmayan menkul sermaye iratları için de yıllık beyanname verilmeyecektir

Vergi tevkifatına tabi tutulmuş menkul sermaye iratları ile tevkifata tabi tutulmamış menkul sermaye iratlarının birlikte elde edilmesi halinde, 15 bin Yeni Türk Liralık haddin hesabında toplam tutar dikkate alınacaktır

800 Yeni Türk Lirasını Aşmaması Halinde Beyan Edilmeyecek Menkul Sermaye İratları

Türkiye’de vergi kesintisine tabi olmayan ve istisna uygulanmayan aşağıda belirtilen menkul sermaye iratları 2005 yılında 800 Yeni Türk Liralık tutarı aşmadığı takdirde, bu iratlar beyan edilmeyecek tir.

- ❖ Kıyı bankacılığından (of-shore bankacılık) elde edilen faiz gelirleri.
- ❖ Hisse senetleri ve tahvillerin vadesi gelmemiş kuponlarının satışından elde edilen bedeller.
- ❖ İştirak hisselerinin sahibi adına henüz tahakkuk etmemiş kar paylarının devir ve temlik karşılığında alınan para ve ayınlar.
- ❖ Her çeşit senetlerin iskonto edilmesi karşılığında alınan iskonto bedelleri.
- ❖ Her nevi alacak faizleri.
- ❖ Yurt dışından elde edilen diğer menkul sermaye iratları.

800 Yeni Türk Liralık tutar bir istisna olmayıp, gelirin beyan edilip edilmeyeceğine yönelik tespitite dikkate alınacak bir haddedir. Bu had yukarıda belirtilen gelirlerin her biri için ayrı ayrı uygulanmayacak olup, bu gelirlerin toplam tutarı dikkate alınacaktır

İndirim Oranı Uygulanacak Menkul Sermaye İratları

2005 takvim yılında elde edilen menkul sermaye iratlarından;

- ❖ Gelir Vergisi Kanununun 75 inci maddesinin ikinci fıkrası-

nın 5 numaralı bendinde sayılan her nevi tahvil ve Hazine bonusu faizleri ile Toplu Konut İdaresi ve Özelleştirme İdaresince çıkarılan menkul kıymetlerden sağlanan gelirler

- ❖ Her nevi alacak faizleri,
- ❖ Menkul kıymetler yatırım ortaklıklarından sağlanan kar payları,

indirim oranı uygulanmak suretiyle beyan edilecektir.

Döviz, altına veya başka bir değere endeksli menkul kıymetler ile döviz cinsinden ihraç edilen menkul kıymetlerden elde edilen menkul sermaye iratlarının beyanında indirim oranı uygulanmayacaktır

Ticari işletmelere dahil kazanç ve iratlar için indirim oranı uygulanması söz konusu değildir.

2005 yılı gelirlerine uygulanacak indirim oranı 42 No'lu Gelir Vergisi Sirküleri ile % 53,7 açıklanmıştır

Bazı Menkul Sermaye İratlarında Uygulanan İstisna

Gelir Vergisi Kanununun 5281 sayılı Kanununla değişik geçici 55'inci maddesi uyarınca 01.01.1999 - 31.12.2005 tarihleri arasında elde edilen ve tevkif suretiyle vergilendirilmiş bulunan Gelir Vergisi Kanununun 75'inci maddesinin 7, 12 ve 14 numaralı bentlerinde yazılı menkul sermaye iratları, menkul kıymetler yatırım fonları katılma belgelerine ödenen kar payları veya bu fonların katılma belgelerinin İstanbul Menkul Kıymetler Borsasında alım satımından elde edilen kazançlar ile Türkiye'de kurulu vadeli işlem ve opsiyon borsalarında yapılan işlemler sonucunda elde edilen kazançlar için yıllık beyanname verilmez. Diğer gelirler nedeniyle beyanname verilmesi halinde de bu gelirler beyannameye dahil edilmez.

Ticari işletmeye dahil olan bu gelirler, bu maddenin kapsamı dışındadır.

Yukarıda yer alan bölümde değinildiği üzere, Gelir Vergisi Kanununun 76'ncı maddesi uyarınca indirim oranı Gelir Vergisi Kanununun 75/7, 12 ve 14. bentlerinde yer alan menkul sermaye iratları için de uygulanacaktır. Ancak Gelir Vergisi Kanununun geçici 55'inci maddesi hükmü uyarınca, 01.01.1999-31.12.2005 tarihleri arasında elde edilen ve tevkif suretiyle vergilendirilmiş bulunan Gelir Vergisi Kanununun 7, 12 ve 14 numaralı bentlerinde yazılı menkul sermaye iratları ile menkul kıymet yatırım fonlarının katılma belgeleri ne ödenen kar payları için yıllık beyanname verilmeyeceği ayrıca, diğer gelirler dolayısıyla beyanname verilse dahi bu üç gelirin beyana dahil edilmeyeceği hüküm altına alındığı için, 2005 yılı içerisinde elde edilen mevduat faizleri (G.V.K. Md. 75/7), faizsiz olarak kredi verenlere ödenen kar payları, kar ve zarar ortaklığı belgesi karşılığı ödenen kar payları ve özel finans kurumlarınca kar ve zarara katılma hesabı karşılığında ödenen kar payları (G.V.K. Md. 75/12) ile repo kazançları (G.V.K. Md. 75/14) için indirim oranı uygulamanın geçerliliği kalmamış bulunmaktadır

Devlet Tahvili ve Hazine Bonolarından Elde Edilen Gelirlerde İstisna

Gelir Vergisi Kanununun 5281 sayılı Kanunla değişik Geçici 59 uncu madde hükmü ile 26/07/2001-31/12/2005 tarihleri arasında ihraç edilen Devlet tahvilleri ve Hazine bonolarının faiz gelirleri ve elden çıkarılmasından sağlanan diğer kazançlar toplamının 2001 yılında 50 milyar lirası, 2002 ve izleyen yıllarda bu tutarın veya arttırılmış tutarın her yıl için belirlenen yeniden değerlendirme oranında arttırılması ile bulunacak tutar gelir vergisinden istisna edilmiştir.

Bu hükme göre, 2005 yılında söz konusu gelirlere uygulanacak istisna tutarı; 2004 yılı istisna tutarı olan 156.505,29YTL'nin 2004 yılı için belirlenen yeniden değerlendirme oranında artırılması sonucu $(156.505,29 \times \% 11,2=)$ 174.033,88 YTL olmaktadır. İstisna kapsamına giren söz konusu kazançlar için yıllık beyanname verilmeyeceği gibi, diğer gelirler dolayısıyla verilecek yıllık beyannameye de bu kazançlar dahil edilmeyecektir.

2005 yılında elde edilen ve gayrisafi tutarı (26/07/2001 tarihinden itibaren TL cinsinden ihraç edilenler) 408.280,50 YTL'yi geçmeyen Devlet tahvili ve Hazine bonosu faiz gelirleri beyan edilmeyecektir.

İstisna; faiz gelirleri açısından indirim oranı, elden çıkarma dolayısıyla elde edilen değer artışı kazançları açısından ise maliyet bedeli artırımı yapıldıktan sonra bulunan tutara uygulanacaktır

İstisna; faiz gelirleri ile elden çıkarma dolayısıyla elde edilen değer artışı kazançları toplamına uygulanacaktır Hem faiz hem de elden çıkarma dolayısıyla elde edilen kazancın bulunması ve gelir toplamının istisna sınırını aşması halinde, istisnanın hangi kazançta uygulanacağı serbestçe belirlenebilecektir.

Dar mükellefiyette;

Tevkif yoluyla vergilendirilmiş menkul sermaye iratları için tutarı ne olursa olsun beyanname verilmeyecektir.

Türkiye'de tevkif yoluyla vergilendirilmemiş menkul sermaye iratları münferit beyanname ile beyan edilecek olup, beyan edilecek gelir tutarının (matrahın) tespitinde enflasyondan arındırmaya ilişkin hükümler de göz önünde bulundurulacaktır.

Birden Fazla Gelir Unsurunun Bir Arada Elde Edilmesi

Gelirlerin yıllık beyannameye dahil edilmesi, gelirin niteliğine ve tutarına bağılı olarak değişmektedir. Bazı gelirler tutarı ne olursa olsun beyan edilirken, bazı gelirler belli bir tutarı aştığında beyan edilmekte ya da hiç beyan edilmemektedir.

Beyannameye Dahil Edilecek Gelirler

Aşağıdaki gelirler için (istisna hadleri içinde kalan kısımları hariç) yıllık beyanname verilecektir.

- ❖ Gerçek usulde vergilendirilen ticari kazançlar
- ❖ Basit usulde vergilendirilen ticari kazançlar
- ❖ Gerçek usulde vergilendirilen zirai kazançlar
- ❖ Serbest meslek kazançları
- ❖ 13 bin YTL'nı aşan diğer kazanç ve iratlar
- ❖ Tevkif suretiyle vergilendirilmemiş ücretler (Diğer ücretler hariç)
- ❖ Birden fazla işveren-den alınan ve birden sonraki işveren-den alınanların toplamı 15 bin YTL'nı aşan tevkif suretiyle vergilendirilmiş ücretler
- ❖ Tevkif suretiyle vergilendirilmiş ve toplamı 15 bin YTL'nı aşan gayrimenkul ve menkul sermaye iratları

Daha öncede belirtildiği üzere, ticari ve gerçek usulde tespit edilen zirai kazançlar ile serbest meslek kazançları ile ilgili olarak bu fa-

aliyetlerden zarar edilmiş olsa dahi yıllık beyanname verilmesi gerekmektedir.

Beyannameye Dahil Edilmeyecek Gelirler

Aşağıdaki gelirler için beyanname verilmeyecektir.

- ❖ Gerçek usulde vergilendirilmeyen zirai kazançlar.
- ❖ Vergi kesintisine tabi tutulmuş olan mevduat faizleri.
- ❖ Vergi kesintisine tabi tutulmuş olan özel finans kurumlarının kar ve zarara katılma hesabı karşılığında ödenen kar payları.
- ❖ Vergi kesintisine tabi tutulmuş olan repo gelirleri.
- ❖ Menkul kıymetler yatırım fonlarının katılma belgelerine ödenen kar payları.
- ❖ 07/10/2001 tarihinden itibaren düzenlenen şahıs sigorta poliçeleri dolayısıyla elde edilen menkul sermaye iratları.
- ❖ Kurumların 31/12/1998 ve daha önceki tarihlerde sona eren hesap dönemlerinde elde ettikleri kazançların dağıtımını dolayısıyla elde edilen kar payları.
- ❖ Kurumların karlarını sermayeye eklemek suretiyle gerçekleştirdikleri kar dağıtım işlemleri sonucunda elde edilen kar payları.
- ❖ Kazanç ve iratların istisna hadleri içinde kalan kısmı.
- ❖ Toplamı 800 Yeni Türk Lirasını aşmayan, tevkifata ve istisna uygulamasına konu olmayan menkul ve gayrimenkul sermaye iratları.

- ❖ Tek işverenden alınmış ve tevkif suretiyle vergilendirilmiş ücretler.
- ❖ Birden fazla işverenden alınan ve birden sonraki işverenden alınanların toplamı 15 bin YTL'nı aşmayan tevkif suretiyle vergilendirilmiş ücretler
- ❖ Tevkif suretiyle vergilendirilmiş ve toplamı 15 bin YTL'nı aşmayan gayrimenkul ve menkul sermaye iratları

Diğer gelirler dolayısıyla yıllık beyanname verilmesi durumunda da bu gelirler yıllık beyannameye dahil edilmeyecektir

800 Yeni Türk Lirası bir istisna tutarı olmayıp, gelirin beyan edilip edilmeyeceğine yönelik tespitte dikkate alınacak bir haddedir. Bu had yukarıda belirtilen gelirlerin her biri için ayrı ayrı uygulanmayacak olup, bu gelirler ile vergi kesintisine tabi olmayan ve istisna uygulanmayan menkul ve gayrimenkul sermaye iratlarının toplam tutarı dikkate alınacaktır

2005 ve 2006 yıllarında Menkul Sermaye İratları İle Menkul Kıymetlerin Elden Çıkarılmasından Sağlanan Kazançların Vergilendirilmesi

Yukarıda yapılan açıklamalar dikkate alınarak 2005 ve 2006 yılında menkul sermaye iratları ile menkul kıymetlerin elden çıkartılmasından doğan kazançların vergilendirilmesine ilişkin bilgiler ekte tablo halinde gösterilmiştir.

Bu tablo, mükelleflerin menkul sermaye iratları dışında, beyanı gereken başkaca gelirlerinin olmadığı varsayılarak hazırlanmıştır

DAR MÜKELLEFIYETTE BEYAN

Gelir Vergisi Kanununun 86'ncı maddesinin 2'nci bendi uyarınca dar mükellefiyette, tamamı Türkiye'de tevkif suretiyle vergilendirilmiş olan ücretler, serbest meslek kazançları, menkul ve gayrimenkul sermaye iratları ile diğer kazanç ve iratlar yıllık beyanname ile beyan edilmeyecektir.

Dar mükelleflerin yıllık beyanları ve vergilendirilmeleri hususunda 4842 sayılı yasa herhangi bir esas değişikliği yapılmamış; ancak daha önce 3 tane alt bentte yapılan düzenleme tek bent halinde düzenlenmiştir. Ayrıca daha önce 86'ncı maddenin 2'nci bendinin (a) alt bendinde geçen kurumlardan elde edilen kar paylarından ibaresi yeni düzenlemede kullanılmamıştır Kurumlardan elde edilen kar payları Gelir Vergisi Kanununun 75/1, 2 ve 3'üncü bentleri uyarınca menkul sermaye iradı sayıldığı için tekrar belirtilmesine gerek bulunmamaktadır.

Dar mükelleflerin diğer kazanç ve irat elde etmeleri halinde ise (Gelir Vergisi Kanununun 45'inci maddesinde yazılı ulaştırma işlerini arazi olarak yapmalarından elde ettikleri kazançlar da dahil) durum biraz farklıdır. Eğer dar mükelleflerin kazançları sadece diğer kazanç ve iratlardan ibaret ise söz konusu mükelleflerin yıllık beyanname verme zorunluluğu bulunmamaktadır. Elde edilen diğer kazanç ve iratlar, Gelir Vergisi Kanununun 101'inci maddesi gereğince Münferit Beyanname ile beyan edilmesi gerekmektedir.

YILLIK BEYANNAMENİN VERİLMESİ VE VERGİLERİN ÖDENMESİ

Gelir Vergisi Kanununun 92 ve 117 inci maddelerinde yapılan düzenleme ile bir takvim yılına ait beyanname izleyen yılın Mart ayının onbeşinci günü akşamına kadar verilecek (1-15 Mart), beyanna-

me üzerinden hesaplanan gelir vergisi ise Mart ve Temmuz aylarında ödenecektir.

KESİLEN VERGİLERİN MAHSUBU

Gelir Vergisi Kanununun 121'inci maddesi uyarınca yıllık beyanname de gösterilen gelire dahil kazanç ve iratlardan Gelir Vergisi Kanununa göre kesilmiş bulunan vergilerin, beyanname üzerinden hesaplanan gelir vergisinden mahsup edilmesi gerekmektedir. Eğer elde edilen bu kazanç ve irat istisna haddinin altında kalması nedeniyle beyana yansıtılmamış ise kesilen vergiler mükellefin nihai vergisi olarak kalacaktır.

220 seri numaralı Gelir Vergisi Genel Tebliği'nde⁴ yer alan düzenlemeler ile, indirim oranı uygulanan menkul sermaye iratlarının yıllık beyanname ile beyan edilmesi sırasında ise, sadece beyanname de gösterilen kısım üzerinden yapılan vergi kesintisinin mahsup ve iadesinin yapılabilmesine izin verilmiş bulunmaktadır. Dolayısıyla kazanç ve iradın indirim oranına isabet eden kısmı üzerinden yapılan vergi kesintisinin mahsup ve iade edilmemesi gerekmektedir. Ancak Gelir Vergisi Kanununun 22'nci maddesinin 2'nci fıkrasında *"Tam mükellef kurumlardan elde edilen, 75'inci maddenin ikinci fıkrasının (1), (2) ve (3) numaralı bentlerinde yazılı kar paylarının yarısı gelir vergisinden müstesnadır. İstisna edilen tutarlar üzerinden 94'üncü madde uyarınca tevkifat yapılır ve tevkif edilen verginin tamamı, kar paylarının yıllık beyanname ile beyan edilmesi durumunda yıllık beyanname üzerinden hesaplanan vergiden mahsup edilir."* hükmü yer almıştır.

4842 sayılı Kanun öncesinde, Gelir Vergisi Kanununun 94'üncü maddesinin 6/b alt bendinin sonunda yer alan; *"bu alt bendin (i) ve*

⁴ 22.01.1999 tarih ve 23588 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmıştır

(ii) alt bentleri uyarınca yapılan tevkifat, beyanname üzerinden hesaplanan gelir vergisine mahsup edilemez.” hükmü; ilgili kanununun 94/6-b alt bendinde 4842 sayılı Kanun ile yapılan değişiklikle yürürlükten kaldırılmış, Gelir Vergisi Kanununun 94/6-b-i-ii alt bentleri gereğince yapılacak olan tevkifatların, beyanname üzerinden hesaplanan gelir vergisine mahsubuna olanak sağlanmıştır.

MENKUL SERMAYE İRATLARINDA ZARAR

Esas itibariyle menkul sermaye iratları zarar olarak doğmazlar. Ancak şahıslarca elde edilecek menkul sermaye iradının gayrisafi tutarından yukarıda açıklanan giderlerin indirilmesinden sonra bir zararın oluşması muhtemeldir. Bu durumda yani gider fazlalığından doğan bir zararın bulunması halinde, bu zarar menkul sermaye iradının beyanında zarar olarak beyan edilerek varsa diğer gelir unsurlarından elde edilen karlardan mahsup edilebilir. Ancak Gelir Vergisi Kanununun 88’inci maddesi gereğince gider fazlalığı dışındaki menkul sermaye iradı zararı, zarar olarak beyan edilemeyeceği gibi diğer gelir unsurlarından da mahsup edilemez.

MENKUL SERMAYE İRADİ SAHİPLERİNİN ÖDEVLERİ

Sadece menkul sermaye iradı geliri olan mükelleflerin defter tutmasına gerek bulunmamaktadır. Bu mükellefler menkul sermaye iradı ile ilgili belgeleri zamanaşımı süresi içerisinde yani vergiyi doğuran olayın gerçekleştiği yılı izleyen yıldan itibaren 5 yıl süreyle saklamak ve istenildiğinde ibraz etmekle yükümlüdürler. Ancak ticari, zirai veya mesleki kazancı dolayısıyla defter tutmak zorunda olan mükelleflerin menkul sermaye iradı elde etmesi halinde, elde edilen bu iratların tutulan defterlere ayrı ayrı kaydedilmesi gerekmektedir.

EK TABLO

	2005			2006		
	Tevk. Oranı	Beyan	Açıklama	Tevk. Oranı	Beyan	Açıklama
1	0%	Belli tutarı aşanlar beyan edilmiştir.	İndirim oranı (%53,7) uygulandıktan sonra kalan tutar, tevkifata tabi tutulmuş diğer menkul ve gayrimenkul sermaye iratları ile birlikte 2006 tarifisinin ikinci gelir dilimini aşarsa tamamı beyan edilmiştir.	0%	Belli tutarı aşanlar beyan edilmiştir.	İndirim oranı uygulandıktan sonra kalan tutar, tevkifata tabi tutulmuş diğer menkul ve gayrimenkul sermaye iratları ile birlikte 2006 tarifisinin ikinci gelir dilimini aşarsa tamamı beyan edilmiştir.
2	0%	Belli tutarı aşanlar beyan edilmiştir.	İndirim oranı (%53,7) uygulandıktan sonra kalan tutardan 174.033,88 YTL istisna tutarı	0%	Belli tutarı aşanlar beyan edilmiştir.	İndirim oranı uygulandıktan sonra kalan tutardan 191.089,20 YTL istisna tutarı dışıdır. Kalan tutar tevkifata tabi

	2005			2006		
	Tevk. Oramı	Beyan	Açıklama	Tevk. Oramı	Beyan	Açıklama
			düştür. Kalan tutar tevkifata tabi tutulmuş diğer menkul ve gayrimenkul sermaye iratları ile birlikte 15.000 YTL'yi aşarsa tamamı beyan edilir.			tutulmuş diğer menkul ve gayrimenkul sermaye iratları ile birlikte 2006 tarifisinin ikinci gelir dilimini aşarsa tamamı beyan edilir.
3			26/07/2001 tarihinden önce ihraç edilen dövize, altına veya başka bir değere endeksli menkul kaymetler ile döviz cinsinden Devlet tahvili ve Hazine bonosu faizleri (GVK 75/5)	0%	Belli tutarı aşanlar beyan edilir.	Söz konusu faiz tutarı, tevkifata tabi tutulmuş diğer menkul ve gayrimenkul sermaye iratları ile birlikte 2006 tarifisinin ikinci gelir dilimini aşarsa tamamı beyan edilir.

	2005			2006		
	Tevk. Oranı	Beyan	Açıklama	Tevk. Oranı	Beyan	Açıklama
4	0%	Belli tutarı aşanlar beyan edilir.	Faiz tutarından 174.033,88 YTL istisna tutan dışılır. Kalan tutar tevkifata tabi tutulmuş diğer menkul ve gayrimenkul sermaye iratları ile birlikte 15.000 YTL'yi aşarsa tamamı beyan edilir.	0%	Belli tutarı aşanlar beyan edilir.	Faiz tutarından 191.089,20 YTL istisna tutan dışılır. Kalan tutar tevkifata tabi tutulmuş diğer menkul ve gayrimenkul sermaye iratları ile birlikte 2006 tarifesinin ikinci gelir dilimini aşarsa tamamı beyan edilir.
5	0%	Belli tutarı aşanlar beyan edilir.	İndirim oranı (%53,7) uygulandıktan sonra kalan tutar, tevkifata tabi tutulmuş diğer menkul ve gayrimenkul	15%	01.01.2006 tarihinden itibaren ihraç edilenlerden elde edilen gelirler	01.01.2006 tarihinden önce ihraç edilenlerden elde edilen gelirler eski hükümlere tabidir.

	2005			2006		
	Tevk. Oranı	Beyan	Açıklama	Tevk. Oranı	Beyan	Açıklama
			sermaye iratları ile birlikte 15.000 YTL'yi aşarsa tamamı beyan edilir.		beyan edilmez.	
6	10%	Belli tutan aşanlar beyan edilir.	İndirim oranı (%53,7) uygulandıktan sonra kalan tutar, tevkifata tabi tutulmuş diğer menkul ve gayrimenkul sermaye iratları ile birlikte 15.000 YTL'yi aşarsa tamamı beyan edilir.	%15	01.01.2006 tarihinden itibaren ihraç edilenler- den elde edilen gelirler beyan edilmez.	01.01.2006 tarihinden önce ihraç edilenlerden elde edilen gelirler eski hükümlere tabidir.
			Söz konusu faiz tutan, tevkifata tabi tutulmuş diğer			Söz konusu faiz tutan, tevkifata tabi tutulmuş diğer

		2005			2006		
		Tevk. Oram	Beyan	Açıklama	Tevk. Oram	Beyan	Açıklama
7	Eurobond Faizi	0%	Belli tutan aşanlar beyan edilir.	menkul ve gayrimenkul sermaye iratları ile birlikte 15.000 YTL'yi aşarsa tamamı beyan edilir. 26/07/2001-31.12.2005 tarihleri arasında ihraç edilenlerden elde edilen faiz gelirlerine 174.033,88 YTL istisna uygulanır.	0%	Belli tutarı aşanlar beyan edilir.	menkul ve gayrimenkul sermaye iratları ile birlikte 2006 tarifesinin ikinci gelir dilimini aşarsa tamamı beyan edilir. 26/07/2001-31.12.2005 tarihleri arasında ihraç edilenlerden elde edilen faiz gelirlerine 191.089,20 YTL istisna uygulanır.
	YTL Mevduat Faizi (GVK75/7)						
	Vadesiz ve ihbarlı hesaplarda	18%	Yok	GVK Geçici 55. Madde uyanınca tamamı istisnadır.	15%	Beyan edilmez.	Vadesi 31.12.2005 tarihinden sonra dolan hesaplar için geçerlidir.

	2005			2006		
	Tevk. Oramı	Beyan	Açıklama	Tevk. Oramı	Beyan	Açıklama
8	18%	Yok	GVK Geçici 55. Madde uyarınca tamamı istisnadır.	15%	Beyan edilmez.	Vadesi 31.12.2005 tarihinden sonra dolan hesaplar için geçerlidir.
	16%	Yok	GVK Geçici 55. Madde uyarınca tamamı istisnadır.	15%	Beyan edilmez.	Vadesi 31.12.2005 tarihinden sonra dolan hesaplar için geçerlidir.
	12%	Yok	GVK Geçici 55. Madde uyarınca tamamı istisnadır.	15%	Beyan edilmez.	Vadesi 31.12.2005 tarihinden sonra dolan hesaplar için geçerlidir.
	7%	Yok	GVK Geçici 55. Madde uyarınca tamamı istisnadır.	15%	Beyan edilmez.	Vadesi 31.12.2005 tarihinden sonra dolan hesaplar için geçerlidir.
9						

	2005			2006		
	Tevk. Oranı	Beyan	Açıklama	Tevk. Oranı	Beyan	Açıklama
1 yıla kadar vadeli hesaplarda	24%	Yok	GVK Geçici 55. Madde uyarınca tamamı istisnadır.	15%	Beyan edilmez.	Vadesi 31.12.2005 tarihinden sonra dolan hesaplar için geçerlidir.
1 yıl ve daha uzun vadeli hesaplarda	24%	Yok	GVK Geçici 55. Madde uyarınca tamamı istisnadır.	15%	Beyan edilmez.	Vadesi 31.12.2005 tarihinden sonra dolan hesaplar için geçerlidir.
ÖFK'ca Döviz Katılma Hes. Öd. Kar Payları (GVK75/7)						
360 güne kadar vadeli hesaplarda	18%	Yok	GVK Geçici 55. Madde uyarınca tamamı istisnadır.	15%	Beyan edilmez.	Vadesi 31.12.2005 tarihinden sonra dolan hesaplar için geçerlidir.
360 gün ve daha uzun vadeli hesaplarda	18%	Yok	GVK Geçici 55. Madde uyarınca tamamı istisnadır.	15%	Beyan edilmez.	Vadesi 31.12.2005 tarihinden sonra dolan hesaplar için geçerlidir.
10						

		2005			2006		
		Tevk. Oram	Beyan	Açıklama	Tevk. Oram	Beyan	Açıklama
11	Off-Shore ya da Yurt Dışı Hesaplara Ödenen Faiz		Belli tutan aşanlar beyan edilir	Faiz tutarı, tevkifata ve istisnaya tabi olmayan menkul ve gayrimenkul sermaye iratları ile birlikte toplamı 800,00 YTL aşarsa tamamı beyan edilecektir. (YTL cinsinden açılmış hesaplardan elde edilen faiz gelirlerinde indirim oranı uygulaması sonucu kalan tutar dikkate alınacaktır.)		Belli tutarı aşanlar beyan edilir.	Faiz tutarı, tevkifata ve istisnaya tabi olmayan menkul ve gayrimenkul sermaye iratları ile birlikte toplamı 875 YTL'yi aşarsa tamamı beyan edilecektir.
12	Faizsiz olarak kredi verilere ödenen kar paylarından (GVK75/12)	0%	Yok	GVK Geçici 55. Madde uyarınca tamamı istisnadır.	15%	Beyan edilmez.	Vadesi 31.12.2005 tarihinden sonra dolan hesaplar için geçerlidir.

	2005			2006		
	Tevk. Oranı	Beyan	Açıklama	Tevk. Oranı	Beyan	Açıklama
13	18%	Yok	GVK Geçici 55. Madde uyarınca tamamı istisnadır.	15%	Beyan edilmez.	Vadesi 31.12.2005 tarihinden sonra dolan hesaplar için geçerlidir.
14						
	18%	Yok	GVK Geçici 55. Madde uyarınca tamamı istisnadır.	15%	Beyan edilmez.	Vadesi 31.12.2005 tarihinden sonra dolan hesaplar için geçerlidir.
	16%	Yok	GVK Geçici 55. Madde uyarınca tamamı istisnadır.	15%	Beyan edilmez.	Vadesi 31.12.2005 tarihinden sonra dolan hesaplar için geçerlidir.
			GVK Geçici 55.			Vadesi 31.12.2005

	2005			2006		
	Tevk. Oranı	Beyan	Açıklama	Tevk. Oranı	Beyan	Açıklama
	12%	Yok	Madde uyarınca tamamı istisnadır.	1,5%	Beyan edilmez.	tarihinden sonra dolan hesaplar için geçerlidir.
	7%	Yok	GVK Geçici 55. Madde uyarınca tamamı istisnadır.	1,5%	Beyan edilmez.	Vadesi 31.12.2005 tarihinden sonra dolan hesaplar için geçerlidir.
15	22%	Yok	GVK Geçici 55. Madde uyarınca tamamı istisnadır.	1,5%	Beyan edilmez.	Vadesi 31.12.2005 tarihinden sonra dolan hesaplar için geçerlidir.
16	Yok	Belli tutarı aşanlar beyan edilir.	Endekslene yapıldıktan sonra bulunan kazanca 13.000 YTL istisna uygulandıktan sonra kalan tutar beyan edilir.	Yok	Belli tutarı aşanlar beyan edilir.	Endekslene yapıldıktan sonra bulunan kazanca 13.000 YTL istisna uygulandıktan sonra kalan tutar beyan edilir.

		2005			2006		
		Tevk. Oramı	Beyan	Açıklama	Tevk. Oramı	Beyan	Açıklama
17	26/07/2001-31.12.2005 tarihleri arasında Türk Lirası cinsinden ihraç edilen Devlet tahvili ve Hazine bonosu alım satım kazancı (GVK Mük.Md.80)	Yok	Belli tutarı aşanlar beyan edilir.	Endeksleme yapıldıktan sonra bulunan kazanca 174.033,88 YTL istisna uygulanır. Kalan tutar beyan edilir.	Yok	Belli tutarı aşanlar beyan edilir.	Endeksleme yapıldıktan sonra bulunan kazanca 191.089,20 YTL istisna uygulanır. Kalan tutar beyan edilir.
18	26/07/2001 tarihinden önce ihraç edilen Eurobondların alım satım kazancı (GVK Mük.Md.80)	Yok	Belli tutarı aşanlar beyan edilir.	Endeksleme yapıldıktan sonra bulunan kazanca 13.000 YTL istisna uygulanıktan sonra kalan tutar beyan edilir.	Yok	Belli tutarı aşanlar beyan edilir.	Endeksleme yapıldıktan sonra bulunan kazanca 13.000 YTL istisna uygulanıktan sonra kalan tutar beyan edilir.
			Belli tutarı	Endeksleme yapıldıktan sonra bulunan kazanca		Belli tutarı aşanlar	Endeksleme yapıldıktan sonra bulunan kazanca

	2005			2006		
	Tevk. Oram	Beyan	Açıklama	Tevk. Oram	Beyan	Açıklama
arasında ihraç edilen Eurobondların alım satım kazancı (GVK Mük.Md.80)	Yok	aşanlar beyan edilir.	174.033,88 YTL istisna uygulanır. Kalan tutar beyan edilir.	Yok	beyan edilir.	191.089,20 YTL istisna uygulanır. Kalan tutar beyan edilir.
19 Hisse Senedi Alım-Satım Kazancı (GVK Mük.Md.80)	Yok	Belli şartlarla beyan edilir.	İvazsız olarak iktisap edilenler ile İMKB'de işlem gören ve 3 aydan fazla elde tutulanların alım satım kazancı vergiye tabi değildir. İMKB de işlem görmeyenlerden tam mükellef kurumlara ait olup 1 yıldan fazla elde tutulanlar vergiye tabi değildir.İktisap	%15	01.01.2006 tarihinden itibaren iktisap edilenlerden elde edilen gelirler	01.01.2006 tarihinden önce iktisap edilenlerden elde edilen gelirler eski hükümlere tabidir. Tam mükellef kurumlara ait olup, İstanbul Menkul Kıymetler Borsasında işlem gören ve bir yıldan fazla süreyle elde tutulan hisse senetlerinin elden çıkarılmasından sağlanan kazançlar

	2005			2006		
	Tevk. Oramı	Beyan	Açıklama	Tevk. Oramı	Beyan	Açıklama
			bedeli, elden çıkarıldığı ay hariç olmak üzere TEFE artış oranıyla endekslenir. Alım satım zararları, alım satım karlarına mahsup edilir. Diğer değer artış kazanç ve iratları ile birlikte toplamı 13.000 YTL'yi aşarsa, aşan kısım beyan edilir.			tevkifat kapsamında değildir. İMKB'de işlem görmeyenlerden tam mükellef kurumlara ait olup iki yıldan fazla elde tutulanlar vergiye tabi değildir.
20	MK Yatırım Fonu Katılma Belgelerinin Fona İadesi	Yok	GVK Geçici 55. Madde uyarınca tamamı istisnadır.	Yok	Beyan edilmez.	Fon portföy işletmeciliği kazancından %15 oranında tevkifat yapacaktır.
21	Borsa Yatırım Fonu Katılma	Yok	GVK Geçici 55. Madde uyarınca	Yok	Beyan edilmez.	01.01.2006 tarihinden sonra

		2005		2006			
		Tevk. Oranı	Beyan	Açıklama	Tevk. Oranı	Beyan	Açıklama
	Belgesi Kar Payı			tamamı istisnadır.			iktisap edilen katılma belgelerinden elde edilen kar paylarından tevkiyat yapılacaktır.
	Emeklilik Fonu Katılma Belgesi Kar Payı (GVK775/15)						
	On yıl süreyle prim, aıdat veya katkı payı ödemeden ayrılanlara yapılan ödemeler	15%	GVK 86'ncı madde uyarınca beyan edilmez.		15%	GVK 86'ncı madde uyarınca beyan edilmez.	
	On yıl süreyle katkı payı ödemiş olmakla						

	2005				2006			
	Tevk. Oranı	Beyan	Açıklama	Tevk. Oranı	Beyan	Açıklama		
22	10%	GVK 86'ncı madde uyarınca beyan edilmez.		10%	GVK 86'ncı madde uyarınca beyan edilmez.			
	5%	GVK 86'ncı madde uyarınca beyan edilmez.	Söz konusu ödemelerin %25'i gelir vergisinden müstesnadır.	5%	GVK 86'ncı madde uyarınca beyan edilmez.	Söz konusu ödemelerin %25'i gelir vergisinden müstesnadır.		

	2005			2006		
	Tevk. Oranı	Beyan	Açıklama	Tevk. Oranı	Beyan	Açıklama
nedenlerle ayrılanlara yapılan ödemeler						
23	Yok	Belli tutarı aşanlar beyan edilmiştir.	İndirim oranı uygulandıktan sonra kalan tutarın yansıması istisnadır. İstisnadan sonra kalan tutar, tevkifata tabi tutulmuş; diğer menkul ve gayrimenkul sermaye iratları ile birlikte 15.000 YTL'yi aşarsa gelirin tamamı beyan edilir.	Yok	Beyan Edilmez.	01.01.2006 tarihinden sonra iktisap edilen hisse senetleri için geçerlidir. Portföy işletmeciliği kazançları üzerinden %15 oranında tevkifat yapılır.
24	18%	Yok	GVK Geçici 55. Madde uyarınca	15%	Beyan edilmez.	

	2005			2006		
	Tevk. Oranı	Beyan	Açıklama	Tevk. Oranı	Beyan	Açıklama
			tamamı istisnadır.			
kasbank) Elde Edilen Faiz			İndirim oranı uygulandıktan sonra kalan tutarın yarısı istisnadır. İstisnadan sonra kalan tutar, tevkifata tabi tutulmuş; diğer menkul ve gayrimenkul sermaye iratları ile birlikte 15.000 YTL'yi aşarsa gelirin tamamı beyan edilir.			Kar payının yarısı gelir vergisinden istisnadır. İstisnadan sonra kalan tutar, tevkifata tabi tutulmuş; diğer menkul ve gayrimenkul sermaye iratları ile birlikte 2006 yılı tarifisinin ikinci gelir dilimindeki tutarı aşarsa gelirin tamamı beyan edilir.
25 Gayrimenkul Yatırım Ortaklıklarından Elde Edilen Kar Payı	Yok	Belli tutarı aşanlar beyan edilir.	İndirim oranı uygulandıktan sonra kalan tutarın yarısı istisnadır. İstisnadan sonra kalan tutar, tevkifata tabi tutulmuş; diğer menkul ve gayrimenkul sermaye iratları ile birlikte 15.000 YTL'yi aşarsa gelirin tamamı beyan edilir.	Yok	Belli tutarı aşanlar beyan edilir.	Belli tutarı aşanlar beyan edilir.
26 Alacak Faizi	Yok	Belli tutarı aşanlar beyan edilir.	Faiz tutarına indirim oranı (%53,7) uygulanır. Kalan tutarı, tevki-	Yok	Belli tutarı aşanlar beyan edilir.	Faiz tutarı, tevkifata ve istisnaya tabi olmayan menkul ve gayrimenkul

	2005			2006		
	Tevk. Oranı	Beyan	Açıklama	Tevk. Oranı	Beyan	Açıklama
			fata ve istisnaya tabi olmayan menkul ve gayrimenkul sermaye iratları ile birlikte toplam 800,00 YTL. aşyorsa tamamı beyan edilecektir.		editir.	semaye iratları ile birlikte toplamı 875 YTL'yi aşyorsa tamamı beyan edilecektir.
01.01.2006 tarihinden sonra ihraç Edilen Hazine Bonosu Devlet Tahvillerinin İtfasından ve Elden Çıkarılması ve Sağlanan Kazançlar				%15	Beyan Edilmez.	Menkul kıymetlerin döviz ve TL cinsinden olmasının vergilendirilmede önemi yoktur. Ancak kur farkları tevkiyat matrahında dikkate alınmaz.
27						

